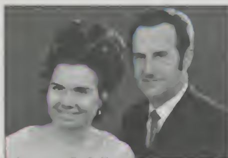
ВІСТІ
КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2006

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 2006 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 4 (248)

ЗМІСТ

ст.

Закінчення на ст. 136

ВІСТІ КОМБАТАНТА

4

2006

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Гудзій Василь
вул. О. Великановича 9,
кв. 10
79034 Львів
тел. (322) 70-00-36

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by

Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ЗИМА ТРИВОГИ НАШОЇ

Здається, українське суспільство вже зовсім утратило здатність бодай найменшим чином дивуватися з того, що відбувається— чи й може відбутися—в нашому політикумі. Переживши яскравий спалах небувалого для нього духовного піднесення, яким стали події Помаранчевої революції, склавши в такий спосіб складний екзамен на зрілість і правильність своїх ціннісних орієнтацій, суспільство зробило все можливе для того, щоб новий президент України та його „команда", які прийшли на владний Олімп із Майдану, розпочали свою діяльність з чистої сторінки не лише формально, а й по суті. Так, як це звучало в імперативах Майдану: „Бандитів—у тюрми!", „Бізнес відокремимо від політики!", „Бути українцем в Україні стане престижно" і т. ін.

Це була прекрасна ейфорія, відчуття своєї всеможності, яким утішалося суспільство, що стало на шлях духовного очищення. Але найгірший сеґмент цього суспільства–його політики, які в пляні і національної, і державної, і духовної зрілості суспільству значно програють, анітрохи не переймався тим, що називається заповітами Майдану.

Політики—принаймні сучасні українські—відзначаються тим, що не мають ніякої поваги до слів й анінайменшої відповідальності за свої обіцяння. І мовиться тут не тільки про представників комуністичного анклаву чи кланово-олігархічних циніків або проросійськи орієнтованих маргіналів. Мовиться й про переважну більшість так званих помаранчевих партійців і, на жаль, багатьох-багатьох із тих, хто пойменовує себе націонал-демократами, які, поховавшися по карликових партійках, старанно виводять тужну пісню про те, що всі українські патріоти нарешті повинні об'єднатися.

І перманентний мотив у них усе ще не заіржавів за всі п'ятнадцять з гаком років, і, схоже, що цей багатоголосий, розкиданий на всі усюди хор, не захрип і не втратив натхнення.

Ні перемоги, ні поразки не вплинули на них так, щоб вони нарешті поєднали свої сили, як це ми бачимо на прикладі західних країн, де такого анахронізму, як карликові партії з гігантськими претензіями, не знайти. Це—той український фактор, який неґативно впливає на всі українські справи й не дозволяє мати в Україні потужну правицю, яка б вносила у політичне життя рівновагу й могла б справді стояти на сторожі суто державних пріоритетів. Але це– до слова. Нині мова про те ж, проте—з іншого боку.

Усе те, що творилося в нашому політикумі після інавґурації президента Віктора Ющенка, спершу викликало в суспільстві подивування,

далі—збентеження, згодом недовіру, що поступово перейшла в розчарування та обурення. Сьогодні президент має небувало низький рейтинг. Такий же низький і в його „команди", а його такий голосний і вельми коштовний політичний проєкт під назвою НСНУ („Народний Союз Наша Україна"), як мовиться, на ладан дише. Якби завтра відбулися парляментські вибори, то „Наша Україна" на них ганебно провалилася б, не набравши прохідних трьох відсотків голосів. І ті реанімаційні зусилля—не дуже осмислені, спонтанно-хаотичні, що їх докладається сьогодні для порятунку цієї, зліпленої зі строкатого, почасти абсолютно випадкового людського матеріялу партії, схоже, не дадуть ніяких позитивних результатів. Президент і його (чи справді його?) партія віддаляються одне від одного, як подружжя, котре остаточно перестало відчувати себе сім'єю і вже завтра офіційно проголосить про розрив шлюбу.

Так звана Помаранчева коаліція, якої під час виборів насправді не було, цей вислів придумали журналісти, але він сподобався Вікторові Ющенку та його оточенню, і вони почали повсюдно його повторювати, видаючи бажане за дійсне; у реальності це називалося „Сила народу"; і вона нагадувала Лебедя, Рака й Щуку з класичної байки. І коли з неї почали ліпити парляментську коаліцію, яка ніколи не могла бути склеєна, бо антагонізм між „Нашою Україною" та Блоком Юлії Тимошенко, на жаль, набагато гостріший і непримиренніший, аніж протистояння між „Нашою Україною" (в її керівних структурах) та Партією Реґіонів.

Помаранчеві провідники безсоромно дурили суспільство, повідомляючи, що ось як успішно вони просуваються вперед у переговорах про створення помаранчевої коаліції. Навіть якщо допустити (але—тільки теоретично, бо практично це абсолютно неможливо), що таку коаліцію справді створили, і Юлія Тимошенко одержала, як і було те наперед домовлено, пост прем'єр-міністра, то за місяць-другий її все одно, із тріском та з формулюваннями на взір ворога народу, було б відправлено у відставку, й у таборі так званих помаранчевих розгорнулася б братовбивча війна, як це ми нещодавно вже бачили.

Скидається на те, що Президент зі своєю командою зробив усі найгірші ходи, які тільки й можна зробити. По-перше, як добре пам'ятається після виборів, „реґіонали" були згодні на спілку з „помаранчевими" майже на будь-яких умовах, їх тоді цілком влаштовувала навіть символічна присутність у владі. Вони, як чорт ладану, боялися бути в опозиції. Уявіть собі цей бізнес-клуб, цей бізнес (а Партія реґіонів–це бізнесмени й бізнесмени!)–в опозиції. Вони прекрасно розуміють, що коли бізнес опиняється в опозиції—та ще й в умовах посткомуністичного суспільства, де живуть і діють не дуже за законами,—то це часто не бізнес, а здебільшого спогади про знищений бізнес.

Досвід Кучминої президентської десятирічки це просто блискуче підтверджує—бізнесмен, який брав на себе зухвальство бути в чомусь

не згодним із владою, одразу ж втрачав усе, що він мав.

Отож, налякані регіонали були згодні одержати кілька міністерських портфелів та ще там, скажімо, віце-спікера, й цим задовольнили б свої апетити. Ющенкова команда могла б їх узяти, як мовиться, голими руками. І це був би справді добрий варіянт ще й тому, що серед „регіоналів"–окрім олігархів та безнадійних бандюків–є й успішні досвідчені менеджери, на яких, власне, й тримається економіка Півдня й Сходу України. БЮТ також міг бути не в опозиції за умови, що прем'єром стала б Тимошенко. Вона мала на це всі права, оскільки її політична сила посіла друге місце за результатами виборів. Подобається це чи не подобається Президентові і всім його аґресивним „любим друзям" (Порошенко, Третьяков, Мартиненко, Жванія, Червоненко та ін.), але реальність така, і з нею треба рахуватися. Якщо ж уже „любі друзі" переконали президента, що ділитися портфелями з „регіоналами" не треба, то місце спікера треба було негайно таки віддати Олександрові Морозу–цим було б скріплено так звану помаранчеву коаліцію і тоді не сталося б того, що сталося. Але й у цій ситуації Віктор Ющенко разом з „любими друзями" обрав вихід найгірший із гіршого. На голову Верховної Ради було виставлено більш ніж просто одіозного Петра Порошенка. І в тому, що Олександр Мороз покинув коаліцію, треба першою чергою звинувачувати президентську рать. Звинувачувати, інкримінуючи їй візантійство в політиці з усіма бридкими супутніми факторами, невміння прогнозувати ситуації, невміння поступитися своїми кар'єрними апетитами в ім'я вищої, державного значеня, мети. А простіше кажучи, „любим друзям" та їхнім сателітам я, виборець „помаранчевих", маю всі моральні підстави інкримінувати шкурництво й політичне мародерство.

Підписанням Універсалу національної єдності Віктор Ющенко ще раз підтвердив, що він, як політичний гравець, завжди, скрізь і повсюдно запізнюється. Він зробив Універсалом те, що мав зробити відразу ж після виборів, володіючи ініціятивою й маючи змогу диктувати умови. Тепер же умови продиктували йому. І даремно Президент намагався переконати нас, що Універсал—це його велика перемога. Мовляв, він–не є Президентом тільки „помаранчевих", тільки половини України, він–президент усіх, усієї України. Сентенція загалом правильна, однак хто заважав йому усвідомити це ще в березні, після виборів і своїми діями, спрямованими на консолідацію нації, те підтвердити. Тепер же запізнілий крок Віктора Ющенка став не кроком переможця, а першим кроком до його капітуляції. Звучить це жорстоко, але, на превеликий жаль, це правда. В політиці всі рахуються найперш з силою. Ослаблений розколами в своїй квазікоаліції, скомпрометований—через покровительство „любих друзів", які не дуже в ладах із законом, геть нерішучий у виконанні того, що наобіцяв суспільству під час президентських виборів,—такий президент не може справляти

враження сильного, а тому з ним просто не рахуються. Пригадується, що невдовзі після підписання Універсалу указом президента в країні було встановлено День національного прапора. Східні журналісти цей факт відкоментували так: цього дня Президент держави зі своєю командою має викинути над своєю адміністрацією білий прапор. Жорстоко, але майже заслужено.

Те, що було далі, стало для „реґіоналів", як мовиться, справою техніки. Вони легко загнали Президента в глухий кут. Буквально на очах він перетворюється в декоративну фігуру. Якщо Ющенко, підписуючи з реґіоналами, комуністами й соціалістами Універсал і добре розуміючи, що ніякої юридичної сили той документ не має, а тому не стане ніякою перепоною навіть і для антиконституційних дій „реґіоналів" чи комуністів, усе ж сподівався, що суспільство побачить тоді, хто є хто й активно спротивиться таким діям, згуртувавшися довкола Президента й його політичної сили, то він не врахував кілька істотних моментів.

По-перше, дорадники не пояснили Президентові, що він сьогодні вже не є таким моральним авторитетом нації, яким був у дні Помаранчевої революції—отой моральний капітал він давно безнадійно розгубив. За ним уже так самовіддано не підуть. По-друге, після коаліційних–спершу „помаранчевих", далі помаранчево-синьо-білих—вовтузінь (інакше, ніж таким неполітичним терміном це не назвеш!), Ющенкова команда викликає в його колишніх палких прихильників таку ж оскому, як і реґіонали. Всі прекрасно розуміють: тих, хто узурпував собі помаранчевий бренд, згубив невтоленний апетит на керівні портфелі.

Якщо на Майдані це звучало „Разом нас набагато–нас не подолати!", і це було девізом сотень тисяч збратаних великою ідеєю людей, то нині у виконанні кількох десятків мародерів це звучить вже в іншому варіянті: „Разом нас багато, а портфелів малувато!.." Отож, спостерігаючи за цим театром політичних маріонеток, які бурхливо імітують творення перспективних альянсів, не один із колишніх „майданних помаранчевих" відчуває, настільки осоружне видовище постає перед очима всього світу.

Соромно за Україну, соромно за її квазіеліту, за всю президентську команду. Тому, якщо „реґіонали" і вдадуться до дій антиконституційних, антиукраїнських (а вони вже до цього вдаються!), мало хто в Україні поляризуватиме: от, мовляв, „реґіонали" погані, а „наші" (які й не здогадуються, що вони вже стали не „нашими")—позитивні, бо вони дбають про Україну. Не дбають...

Запізнився—і навіть дуже—Президент і з реформуванням свого секретаріяту. Це добрий хід зібрати під дахом секретаріяту таких здібних людей, як Яценюк, Чалий та Бондар (сумнівною тільки виглядає кандидатура геть не публічного, неповороткого й не златоустного Балоги). Усе те, що було в секретаріяті, за незначним винятком–теж

Лебідь, Рак і Щука на чолі з безвідповідальним балакуном Рибачуком, який ошелешував суспільство своїми експромтами, до яких ніякого стосунку не мав Президент. Замість бути речником Президента, в міру його інтерпретатором, Рибачук намагався бути інспіратором—пробував бігти поперед Президента.

Звільнення двох міністрів із „помаранчевої" команди—не просто попередження Президентові, щоб забував звички самостійного політичного гравця й підпорядковувався „регіоналам" на чолі з прем'єром Януковичам та підпорядковував їм свою „Нашу Україну". Це й водночас два можливих кроки „регіоналів" до імпічменту Президента. Чи могли уявити такий розвиток подій на помаранчевому майдані всі ті, хто захоплено вигукував:„Ю-щен-ко! Пе-ре-мо-га!" Їм навіть у страшному сні не могло приснитися, що Президент Ющенко за асистування „любих друзів" зуміє втратити все. І свою, і загалом нашу, перемогу.

Що може бути далі?

Далі може бути, як уже мовилося, й відставка Президента, й торги з ним–„регіонали вже натякають, що терпітимуть його, якщо він ні в що не втручатиметься; ба більше: вони навіть подейкують, що проведуть через парлямент поправку до Конституції, згідно з якою Президент обиратиметься парляментом, і якщо Віктор Ющенко буде себе з їхнього погляду добре поводити, то...

Ось такий песимістичний варіянт розвитку подій.

Хоча лишається сподівання й на оптимістичні варіянти. Один із них –повстання бізнесу. Сьогодні малий і середній бізнес—не донецький, а з усіх інших регіонів України–відчуває на собі непосильний тиск азаровщини (нарощення податкових поборів, рейдерські атаки і т. ін.).

Це невдоволення наростає. Саме ці бізнесмени можуть інспірувати новий Майдан, на який вийдуть усі невдоволені (а їхня кількість множиться). Але це може бути після того, як скінчиться зима, яка в плані календарному в Україні ще не розпочалася. Складна це буде для всіх нас зима. Як писав американський прозаїк, лавреат Нобелівської премії Джон Стейнбек, зима тривоги нашої.

Микола РЯБЧУК

ЗМІНА ПРОПОРЦІЙ

Здається, це було у сьомому чи восьмому класі, коли мені вперше довелося задуматися, а чому, власне, Україна не є незалежною. Це питання виринуло у школі (не на уроці, звісно, а на перерві) і сформулював його зовсім не я, а хтось із моїх однокласників, і так само хтось інший із них дав на нього авторитетну відповідь: „Коли б могла стати незалежною, то б уже стала".

За всієї своєї невибагливості, відповідь була доволі переконливою: Совєтський Союз хоч і не виглядав непорушним, але на наше життя, ми не сумнівалися, його вистачить.

Ситуація змінилася допіру під час перестройки, але оскільки змінювалася надзвичайно поволі, то мені важко назвати момент, коли я вперше відчув, що наші юнацькі мрії про щасливий кінець совдепії можуть стати реальністю. Здається, це трапилося 1989 року, коли ми з приятелем уперше вирвалися на Захід–на літню школу в Единбурзі. Виїжджаючи, ми, зрозуміло, не знали, чим закінчиться чергова совєтська відлига, звана тим разом «перестройкою». Ґорбачовська „демократизація" й „ґласность" начебто посувалися вперед, але й комуністична ортодоксія опиралась шалено, і загрозу неосталіністської реставрації ми відчували щодня майже фізично. Мій обережний приятель, пригадую, ще вагався, чи варто давати інтерв'ю Бі-Бі-Сі, „Свободі" та іншим „ворожим голосам" і чи не виженуть його, бува, в Києві з роботи – з асистентської праці в університеті. „Поквапся,–жартував я,–бо через рік до них черга стоятиме, не протовпишся!". Я вгадав, хоч і міг помилитися. В кожнім разі, повернувшись у Шереметьєво з повними валізами найрізноманітнішої „антисовєтчини", подарованої нам у Лондоні, я хвилювався не менше від свого приятеля.

Але митник лише спитав нас: „Электроника есть?"

„Ні! – радісно загукали ми. – Тільки книги!.."

„Проходите", – миролюбно сказав він.

Книги совєтську владу, на щастя, вже не цікавили.

І це був перший символічний сиґнал, що ця влада закінчить погано, –погано для себе, ясна річ, а не для нас.

Другий символічний сиґнал я отримав восени 1990 року,–то була вже остання совєтська осінь,–коли мені випало разом із групою літераторів, журналістів та інших гуманітаріїв вийти одного вечора на центральний майдан Києва, щоб захистити–у разі потреби–студентів, котрі голодували там у наметах, домагаючись відставки уряду та проведення дострокових парляментських виборів на багатопартійній основі. Хтось пустив того дня чутку, що влада нібито має намір увечері

використати футбольних фанатів для погрому в наметовому містечку.

Стадіон був розташований неподалік, за півтора-два кілометри від майдану, і після кожного матчу з нього виходило кілька десятків тисяч болільників, розігрітих видовищем та спиртним, і, взявшись під руки, марширували шеренгами по Хрещатику, скандуючи невибагливі футбольні частівки. Наша присутність у наметовому містечку не могла мати для цієї юрби практично жодного значення–вона змела б нас, коли б захотіла, як і студентів, як і їхні намети, як і все, що завгодно, на своєму шляху. Але наша присутність, сподівалися ми–може, й не зовсім наївно,–могла мати певне значення для гіпотетичних організаторів погрому.

В кожнім разі, ми сиділи на кам'яних плитах Площі Жовтневої Революції, яка ще тільки ставала тоді Майданом Незалежності, і намагалися жартувати, нервово позираючи в бік Бесарабки, де ось-ось мали з'явитися футбольні болільники. І вони з'явилися–як завше, дружно карбуючи крок і дружно горлаючи свої вірші, єдині, можливо, вивчені за життя. Вони наближалися, і ми перестали навіть жартувати, лише дехто палив цигарки і згадував, можливо, фільми свого дитинства, де жменька червоноармійців сиділа в окопі з кількома ґранатами, а на них сунула ціла армада хрестатих танків.

Кульмінація відбулася, коли колона болільників–переважно тінейджерів, переважно те, що на Заході делікатно називають low middle-class,–із довколишніх селищ, містечок та робітничих околиць–порівнялася із майданом, наметами і диваками, що понуро сиділи на камінні, замість радіти життю й перемозі улюбленого „Динамо". На якусь мить запала тиша–юрба мовби переводила подих, і раптом хтось вигукнув популярне гасло тодішньої революції: „Україні – волю!"

І натовп несподівано підхопив: „У-кра-ї-ні-во-лю! У-кра-ї-ні-во-лю!" І так вони пройшли повз майдан, скандуючи в кільканадцять чи кілька десятків тисяч горлянок наше гасло, яке несподівано виявилося і їхнім.

Саме тоді я остаточно відчув, що ми переможемо, що Україна таки здобуде сподівану „волю", себто незалежність, і що насправді нас багато–набагато більше, ніж видавалось мені ціле життя серед книг власного кабінету.

Референдум

Я ніколи не був революціонером, а все ж засадничо не можу погодитися з популярною тезою, котру часто й охоче поширюють московські пропаґандисти та їхня малоросійська челядь. Що українська незалежність, мовляв, упала українцям на голови несподівано й незаслужено і що, властиво, нікому, крім жменьки україномовних інтеліґентів, вона не була потрібною. Погодитися з цим–означає принизити пам'ять не лише тих кількасот студентів, що полягли під Крутами, а й

тих десятків тисяч партизанів, що в карпатських та волинських лісах вели безнадійну, самозречену боротьбу з більшовицькими окупантами.

Водночас треба визнати неприємну правду: і ті, котрі йшли під Крути й у Карпатські ліси, і ті, котрі переписували потайки Симоненка та перефотографовували Дзюбу, і ті, котрі виходили на заборонений мітинґ до пам'ятника Шевченку й лягали на асфальт на площі Октябрської революції, щоб перетворити її на Майдан Незалежності, і навіть ті, котрі просто їм співчували, завжди були меншістю в цій країні. Для більшості незалежність була справді несподіваною, незаслуженою та й, правду кажучи, не надто потрібною. Як несподіване скасування кріпацтва–для затурканих російських селян, більше наляканих, як ощасливлених раптом дарованою їм свободою.

Референдум 1 грудня 1991 року показав не так прагнення більшості українців до незалежності, як готовість переважної більшості улягати політичним бажанням владної номенклатури. По-справжньому незалежність у грудні підтримало ненабагато більше людей, ніж у березні того самого року, коли на іншому, „Ґорбачовському" референдумі проти збереження „оновленого" СССР висловилося близько третини українців, тимчасом як дві третини той Ґорбачовський проєкт підтримали. Підтримали–бо цього хотіла українська номенклатура, яка на той час іще не дозріла до ідеї цілковитого усамостійнення і різкого розриву з Кремлем. До грудня, однак, ситуація істотно змінилася– спокуса усамостійнення для територіяльних еліт зробилася ще гострішою, натомість можливі ризики, пов'язані з цим, суттєво зменшилися внаслідок колапсу центральної влади в Москві після невдалого комуністичного путчу.

Таким чином, вражаюча цифра 90% на користь української незалежності склалася 1 грудня з двох принципово відмінних частин. Приблизно третина в цій цифрі–це голоси людей, які хотіли української незалежності і в березні, і у вересні, і протягом цілого свого життя, будучи її переконаними прихильниками–незалежно від забаганок центральної влади. Натомість дві інші третини–це голоси людей, які насправді не були ні „проти", ні „за", які ніколи не мали виразних переконань, і тому завжди голосували так, як того хоче начальство: у березні–за Совєтський Союз, у грудні–за незалежність.

Проте й у грудні, попри вражаючу одностайність голосування за незалежність, принципова відмінність між згаданими двома частинами українського населення нікуди не зникла. Вона повною мірою увиразнилася у виборах президента, що відбулись того самого 1 грудня. Завдяки їм українське населення мало можливість не просто проголосувати за незалежність, а й вибрати собі певний тип тої незалежності, певну модель держави, з якою хотіли би пов'язати своє майбутнє.

Ґадаю, не буде надмірним спрощенням стверджувати, що та сама

третина „переконаних самостійників", яка у березні-91 проголосувала проти СССР–усупереч волі місцевої номенклатури, проголосувала так само й грудні–і проти СССР, і проти кандидата від згаданої номенклатури Леоніда Кравчука. Ця третина голосувала не просто за незалежність і не просто за Чорновола (та кількох інших некомуністичних кандидатів), а й–насамперед–за європейський шлях розвитку, за радикальний розрив із совєтчиною, з комуністичним минулим, за глибокі економічні та політичні реформи, за той шлях, який собі вибрали посткомуністичні народи Центрально-Східної Европи та Балтії.

Дві третини, однак, як ми знаємо, проголосували за Кравчука, себто за мінімальні зміни, або й їхню відсутність, за збереження „УССР" у номенклатурно-олігархічній реінкарнації. По суті, ми й досі живемо у тій „Українській Совєтській Республіці", яка й досі перебуває на роздоріжжі–між Европою й Азією, між демократією й авторитаризмом, між правовою державою і мафіозною, між нелегким, але гідним шляхом у „перший" світ і легким, та ганебним – у „третій". Помаранчева революція, здавалося, вивела Україну з цього багнистого роздоріжжя на твердий шлях,–але, на превеликий жаль, це нам у нападі революційної ейфорії лише здавалося.

Революція

Можна багато говорити про помилки помаранчевих лідерів, про зраду Мороза, про підступність „донецьких", але все це не наближує, а радше відводить нас убік від ключового питання: „А чи справді та фатальна пропорція–дві третини до однієї,–те фатальне співвідношення між совєтським населенням та українським аж так кардинально змінилося за роки незалежності"?

За Ющенка справді віддала свої голоси понад половина населення, і за „помаранчеві" партії навесні цього року начебто теж проголосувала більшість. Але чи справді була та половина всуціль помаранчевою? Чи вдалося б осягнути ту більшість без Мороза, Кінаха і багатьох інших–ситуаційних, не біймося цього слова – союзників? І не просто союзників–адже за кожним із них певні партії, певні ресурси, певний електорат. Електорат, котрий, зауважмо, має свої підстави не любити Кучму чи Януковича, але це аж ніяк не свідчить про його щиру відданість громадянським, націонал-демократичним ідеалам.

Мороз зі своєю партією був усього лиш найслабшою ланкою в еклектичному нібито-помаранчевому ланцюгу. І те, що ця (а не ця – то інша) ланка мусила скоріш чи пізніш порватися, не повинно нас дивувати. У певному сенсі, це навіть добре. Бо як казав один мій приятель ще торік після призначення соціялістів міністрами освіти, сільського господарства та головою Фонду держмайна: „Як мати таких союзників, то не треба й ворогів".

Зрада Мороза, як і загальна хирлявість та недолугість помаранчевих лідерів,–це лише відбиття загальної громадянської слабкості українського суспільства, котре за роки незалежності таки вирвалося з 30-відсоткового ґетто, але так і не осягнуло поки що переконливої понад 50-відсоткової більшості. І доки так буде, доти націонал-демократам для реалізації своїх програм весь час доводитиметься покладатися на сумнівних союзників–чи то комуністичну номенклатуру, як у 1991-му, чи то на „своїх" (нібито) олігархів та „умовно своїх"соціялістів у 2004-2006. Нормальною ця країна стане тоді, коли суспільство зміцніє настільки, що робитиме політичний вибір не між помаранчевими та біло-блакитними, а між різними відтінками помаранчевого.

Це станеться не скоро, але коли я озираюсь у 1991-й, чи в 1982-й, чи в кінець 60-х, то розумію, що ми таки на добрій дорозі. Бо, як мудро сказав би нині мій однокласник: „Коли б ця країна відразу по революції могла стати нормальною, то б уже стала".

До речі, вже написавши цю статтю, я прочитав інтерв'ю з одним нерозкаяним московським „політтехнологом", котрий на запитання: „В який момент в Україні все пішло не так?"–відповів напрочуд проникливо:

„Тут кілька відповідей. І одна з них – усе йде ТАК. Це відповідь історика.

Друга–відповідь політолога: [тут] є кілька пунктів–зміни в Конституції, угода з Юлею з наступним її прем'єрством, мирний процес з донецькими [котрий] треба було починати ДО, а не ПІСЛЯ парляментських виборів.

Ну і третя відповідь (відповідь телеглядача, аматора детективних історій)–звичайно ж, демарш Мороза. Тобто чисто літературна ситуація".

Все слушно, окрім одного: більшість наших співгромадян–аж ніяк не історики і навіть не політологи, а таки в основній своїй масі–телеглядачі. І їм справді важко дивитися на довколишній балаган із професійною незворушністю.

Євген ІВАНКІВ

ПОЛЬСЬКИЙ ПАПА І УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА

Декілька думок з приводу ухвалених Синодом УКГЦ врочистих святкувань 5-ої річниці відвідин України Папою Іваном Павлом II

Ці слова „Польський Папа"в наголовку статті ніяк не треба розуміти в якомусь неґативному сенсі, як якесь пониження гідности покійного Папи. Навпаки, цей Папа дуже часто наголошував свою польськість і напевно любив цей титул, який звеличував не лише його, але і весь польський народ. Треба постійно мати на увазі, що Папа Іван Павло II був великим польським патріотом і цей патріотизм мав великий вплив на його відношення до нас, українців, і нашої Української Церкви

Духовна велич Папи Івана Павла II

Пропам'ятна поштівка 2001 р. з золотим написом: „Святійший Отче, Благослови Львів!"

Коли ж, абстрагуючи від його польськости, постараємось подати загальнолюдську характеристику Папи Івана Павла II, тоді дійдемо до ось таких заключень: цей Папа був незвичайною, харизматичною людиною великого калібру, з глибокою духовністю, особливими прикметами духу та інтелекту, був визначним мислителем і богословом, людиною великих візій. Діяпазон його зацікавлень був дуже широкий. Любив театр, мистецтво, літературу і поезію. Розумів та оцінював важливість спорту, не лише для фізичного, але і духовного здоров'я. Був добрим пливаком і лещетарем. Любив приставати з молоддю, в якій бачив майбутнє Церкви і народу.

А вже зокрема вирізнявся як блискучий, золотоустий проповідник, який захоплював людей, був джерелом надхнення для багатьох. Якими зворушливими були ці хвилини, як цей Папа промовляв до народніх мас на площі св. Петра у Ватикані і палкими словами закликав їх: „Не бійтеся прийняти Христа до своїх душ, благаю вас, не бійтеся..." Своєю відвагою, рішучістю і принциповістю причинився він теж у великій мірі до розпаду Совєтського Союзу, на якого руїнах відродилась Незалежна Українська Держава і почала вільно діяти наша Українська Церква.

Великі надії і велике розчарування

Тому й не диво, що майже цілий світ, а також і ми, українці, поклали на цього Папу великі надії, що він не лише відродить церкву в дусі Христової Благовісті, але і постарається про новий справедливий лад у світі, головно в центрально-східній Европі. І що ми, українці, і наша церква і держава зазнають від цього Папи особливої батьківської опіки, бо він був добре ознайомлений з нашою многострадальною історією. Але так не сталося. Всі ці наші великі надії розвіялись, польський патріотизм і, зокрема, польський католицький месіянізм Папи Івана Павла II перекреслили всі ці наші очікування. І якраз тепер є добра нагода проаналізувати це питання.

У першій мірі треба призадуматись над феноменом польського католицького месіянізму, який болюче відчували ми впродовж цілої нашої тисячолітньої історії. Це є глибоко закорінена віра в душі польського народу, що Боже Провидіння призначило цьому ж народові особливу історичну місію поширення і закріплення римського католицизму на „схизматицькому" Сході, головно в Україні. І що могутність польського народу і польської держави є запорукою сили і росту Католицької Церкви. Тут, отже, польські політичні інтереси (т. зв. „рація стану") тісно сплітаються з експанзією католицизму. І тут спостерігаємо якесь дивне духовне споріднення польського церковного імперіялізму з московським православним месіянізмом, завдання якого є збереження і закріплення „істинного" канонічного московского православ'я на Сході Европи, головно в Україні.

І цікаво, що ці два „месіянізми", хоч часто попадають у конфлікти, то знаходять теж і спільну мову, за рахунок України, яка стала бездушним партнером торгів і договорів. Тепер Москва є важливим екуменічним партнером Ватикану. Папа Іван Павло II придержувався офіційної лінії цього ватиканськo-московського „екуменізму", але інтереси польського народу і польської Церкви усе ставив на першому місці. Варто пригадати, що знаний американський телевізійний коментар Волтер Кронкайт після вибору Папи Івана Павла II сказав: „Цікаво, чи Кароль Войтила буде більше поляком, чи Папою?" Тепер можемо на це відповісти, що був він одним і другим–Польським Папою.

Протиукраїнська політика Ватикану

Постав, отже, новий „Польський Ватикан", в якому традиційний римський централізм поєднано з польським національно-релігійним месіянізмом і створено нову протиукраїнську ватиканську „остполітику". Про це виразно свідчать факти: у пріоритетах ватиканської „остполітики" інтереси Української Церкви, нашого народу і Української Держави цілковито не узгляднюються. Україну трактують як „місійний терен" для експансії польського католицизму і польських політичних впливів. Українська Греко-Католицька церква, яка, згідно з постановами Другого Ватиканського Собору, повинна б тепер діяти в незалежній Українській Державі, як окрема помісна церковна оди-

ниця, самоуправна, із синодально-патріяршим устроєм, із власною ідеологією і церковною політикою, у тісній співпраці з Українською Православною Церквою, стала натомість якоюсь підрядною причіпкою до польської Римо-Католицької Церкви і її головним завданням є помагати цій же Церкві в латинізації і полонізації українського народу. Майбутности вона не має.

Постійно позбавляють нашу Церкву її законних прав, дискримінують і ділять згідно зі старою римською приповідкою: „розділяй і володій".Тому і старовинну Мукачівську єпархію відлучено від цілости УГКЦ, хоч ця Церква є київської традиції, а Закарпаття є тепер інтеґральною частиною Української держави. Коли в 1993 році були намагання створити в Україні єдину УГКЦ, яка б охоплювала теж Церкву Закарпаття, то Ватикан на це не погодився і нашу Мукачівську єпархію підпорядковано безпосередньо Папі. Тоді появилася також відповідь Апостольського Престолу про цю справу, в якій висловлено, між іншим, і такі думки:

„Апостольський Престіл також бажає, щоби якнайскоріше були створені Збори єпископів цілої України, щоб усім було зрозуміло, що Греко-Католицька Церква в Ґаличині, Греко-Католицька Церква в Закарпатті, Римо-Католицька Церква–всі разом створюють Католицьку Церкву в Україні". З цього ясно виходить, що Ватикан бажає мати в Україні лиш одну спільну міжобрядову Католицьку Церкву, в якій домінуватиме, розуміється, упривілейована, під особливою опікою папського нунція, польська Римо-Католицька Церква.

Наша УГКЦ втратила теж свою найстаршу Перемиську єпархію. У Ватикані і Варшаві були пляни приєднати її до Римо-Католицької Церкви в Польщі, коли ж це не вдалося, тоді створено фіктивну Греко-Католицьку Митрополію в Польщі. Але Перемиську Катедру Папа таки не звернув нашій українській громаді, ніби то через спротив Кармелітів. Але головна причина–це знищення традиційного українського кореня цієї заслуженої єпархії, щоб пірвати зв'язки зі своїм славним минулим. Польський римо-католицький костьол, що став тепер нашою катедрою в Перемишлі, має перевиховати наших вірних у польсько-латинському дусі і є теж символом майбутности нашої Церкви, її цілковитого злиття з Римо-Католицькою Церквою. Віримо, що при Божій допомозі і нашій рішучості так воно не буде.

Папські відвідини України

Цей антиукраїнський, польсько-латинський характер ватиканської „остполітики" дуже наглядно виявився під час візити Папи Івана Павла ІІ в Україні 2001 року. Дуже дивно, що в Україні, на цій традиційно східньо-християнській території, в Києві і у Львові, Першу Божественну Літургію відправлено в латинському обряді, а щойно наступного дня–у візантійсько-українському. Вже цей факт вказує на особливе вивищення Римо-Католицької Церкви, що водночас було і деґрадацією нашої УГКЦ. Відомий наш історик Церкви і каноніст о.

д-р Ігор Мончак пише ось так про ці справи у своїй статті „Київська Церква між Римом і Москвою":

„Папа Іван Павло II відвідав у першу чергу Римо-Католицьку Церкву. У Києві це була немов урочиста інавгурація тієї нової церкви, а у Львові–відвідини її головного ядра–польських римо-католиків. Автохонна Українська Греко-Католицька Церква залишилася як у Києві, так і у Львові, другою в черзі... Дехто обмежувався до вичікування патріяршого титулу... Не усвідомлюючи собі суперечности у такому сподіванні, бо зміцнення суверенности автохонної Східньої Церкви утруднювало б поширення Римо-Католицької Церкви аж до Дніпра... Про УГКЦ як інституцію нема окремої згадки в жодній з папських проповідей в Україні". Годилося б пригадати, що з римо-католицької сторони були великі протести проти відправи в Києві Служби Божої в українсько-візантійському обряді.

Кульмінаційною точкою цієї історичної папської візити в Україні повинно б було бути проголошення Блаженними визначних Божих угодників нашої Церкви 20-го сторіччя. Всі ми добре знаємо, що такими визначними Святцями, геройськими постаттями останнього століття є загально знані в цілому світі два Духовні Велетні: Митрополит Андрей і Патріярх Йосиф. Їхні імена мали б бути на перших місцях серед інших 28 блаженних, проголошених Папою Іваном Павлом II. Але їх не було, чомусь їх пропущено, забуто, зігноровано.

Позбавити нас Митрополита Андрея і Патріярха Йосифа у такому важливому історичному моменті–це не якась дрібничка. Тут заподіяно нам велику кривду. Неначе б хтось вирвав найсвітліші сторінки історії УГКЦ 20-го сторіччя. Вони–не звичайні Архипастирі. Вони–символи нашої героїчної Української Греко-Католицької Церкви минулого сторіччя. Вони–наша слава.

Але це ще не все. Проголошено теж і двох блаженних з Римо-Католицької Церкви. Один із них–це знаний українофоб, Архиєпископ Юзеф Більчевський, великий ворог українства, а зокрема Митрополита Шептицького. Цікаво знати, якими чудами він прославився, що удостоївся такого вивищення? У жовтні 2005 р. Юзефа Більчевського проголошено святим... Варто також згадати, що Папа Іван Павло II двох наших Владик із Пряшівської єпархії, свідомих українців, Павла Ґойдича і Василя Гопка проголосив словацькими святими. Якісь дивні речі діються в Церкві. Цікаво також, що саме тоді виринула теж ідея перенесення центру УГКЦ зі Львова до Києва і створення у Львові польського, римо-католицького центру–Митрополії.

В обороні Святої Божої і нашої Української Правди

Всі ці, дуже неприємні для нас факти повинні спонукати нас до серйозної призадуми над сучасною ситуацією, щоб поробити відповідні заключення та виготовити пляни на майбутнє. З прикрістю стверджуємо, що ще й тепер, на 15-му році нашої державної незалежности,

головними, домінуючими Церквами в Україні є чужі, неприхильні нам Церкви, які діють нам на шкоду. Ними є Московська Православна Церква і Польська Римо-Католицька.

Щоб виправити цей ненормальний стан, треба нам позбутися наслідків довгого поневолення. Головною такою нашою духовною недугою є „малоросійство", яке тягне нас до „старшого" брата в Москві, до „суперканонічного" московського православного „благочестя", до прославлювання „великої вітчизняної війни" та очорнювання справжніх борців за волю України.

Іншим таким духовним каліцтвом (головно в Галичині) є „суперкатолицизм", який прославляє Рим, бачить у Папі Бога і велить нам ненавидіти всіх православних, також і українців. Через той суперкатолицизм і комплекс національної меншевартости ми не здали іспиту зрілости під час історичної візити Папи в Україні. Ми не виявили себе як справжня повноцінна державницька нація і як свідома, повноправна Українська Церква, Церква Митрополита Андрея і Патріярха Йосифа. Ми дозволили себе понизити на своїй власній землі, у своїй власній Українській Державі. Також і наші акти „замирення" з поляками, чи то у Львові, 24 червня 2005 р., чи в Павлокомі, 13 травня 2006 року, були властиво нашою капітуляцією перед наступом поляків.

Але, незважаючи на всі ті невдачі, в нас є сильна віра у наше світле майбутнє. Є на це оправдані надії. У цій статті була мова про „месіянізми" наших імперіялістичних сусідів, ложні „месіянізми", де Церкву використовується як зброю для духовного поневолення інших народів, головно нас, українців. Коли глянемо на нашу історію, на всі ті жахливі терпіння, жорстокі переслідування, фізичні і духовні ґеноциди і, що при Божій допомозі ми все те пережили і дочекались відродження Незалежної України, то побачимо тут якусь особливу опіку Божого Провидіння і якесь особливе призначення, наш український месіянізм. Для нас Церква була не зброєю для винищування інших народів, наша Українська Церква була для нас Матір'ю, яка береже своїх дітей від різних небезпек. Наші національні ідеали, наша Українська Правда завжди була співзвучною із засадами Святої Божої Правди: жити вільним життям вільних Божих Дітей на своїй власній вільній землі, у своїй Незалежній Державі і прославляти Всевишнього у своїй рідній, традиційній Українській Патріяршій Церкві, незалежній від чужих юрисдикцій, рівноправній одиниці у Вселенській Христовій Родині.

Віримо, що це не тільки наша Українська Правда, але що це також Свята Божа Правда, Божа і загальнолюдська Справедливість. Такі великі візії плекали у своїх серцях, молилися за них, за них терпіли, працювали і боролися наші Духовні Велетні 20-го сторіччя– Митрополити Андрей Шептицький, Василь Липківський, Патріярхи Йосиф і Мстислав. Ідімо і ми їхніми слідами.

Анатоль ЛІВЕН
аналітик вашингтонського фонду
New America Foundation

ПРОВАЛ ПОМАРАНЧЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ...

Коли в 2004 році „Помаранчева революція" в Україні, спрямована проти шахрайства на президентських виборах, здавалося, поставила країну на західний шлях розвитку, Україна стала головною новиною в американських ЗМІ і породила безліч емоційних коментарів. Багато хто в них концентрувався на гріхах Росії, що підтримувала режим, корий існував в Україні до революції. З того часу події 2004 року перестали виглядати як революція–в тому сенсі, що ніяких фундаментальних перетворень в українській державі не відбулося. „Помаранчева коаліція" розпалася, економічне зростання стрімко здає позиції, реформи зупинилися, а на вільних і чесних парляментських виборах, проведених у березні цього року, більше за всіх голосів отримала проросійська партія, очолювана визнаним в 2004 році суперником Ющенка–Віктором Януковичем. Після кількох місяців політичного хаосу, відзначеного хуліганськими діями в українському парляменті з обох боків, Янукович очолив коаліційний уряд в країні, якою керує колишній суперник Віктор Ющенко.

Проте всі ці події фактично не висвітлювали більшість американських ЗМІ, тим паче не удостоїлися вони коментаря. Це мовчання є такий тип реакції на ідеологічну і геополітичну невдачу, який зробив би честь хіба що радянській пресі старого розливу. Більш того, така реакція позбавила нас шансу провести глибокий і відкритий аналіз американської і західної стратегії в колишньому Радянському Союзі. Адже те, що відбувається останнім часом в Україні і у зв'язку з нею, спростовує одну важливу передумову, на якій ґрунтувалася стратегія Америки і, меншою мірою, Европи. Ці події продемонстрували, що процеси, ініційовані Заходом в Центральній Европі і Прибалтиці, не можна спокійно перенести на країни колишнього СРСР. Мова йде про різні типи суспільства, економічні ситуації, національну ідентичність, суспільні зв'язки. Зв'язок з Росією там набагато міцніший, а ось США і Европа стали слабшими, ніж були п'ять років тому.

Провал „Помаранчевої революції", у багатьох відношеннях, біда для України. Незалежно від перспективи вступу України в західні інститути, прозахідні реформи самі по собі несуть позитивний сенс, і їх необхідно здійснювати. Проте останні події врятували Україну, Европу і навіть США від більшої небезпеки–небезпеки передчасного розширення НАТО на територію України, за яке радили деякі впливові

кола у Вашинґтоні. Сьогодні ця стратегія похована на тривалий період в недалекому майбутньому, а нам терміново потрібно розробляти альтернативу.

Небезпека розширення НАТО мала три елементи: невідворотність реакції Росії; опір розширенню більшості українців, особливо на російськомовному сході і півдні країни, а також той факт, що членство в НАТО не було б підкріплене членством в Европейському союзі, що утверджує країну як частину Заходу.

На конференції щодо України, що відбулася в червні в Римі, більшість представників ЕС і західноевропейських дипломатів оголосила неможливим вступ України до Европейського союзу. Деякі з них глибоко скептично висловилися навіть щодо перспектив розширеного партнерства з Україною. Як причина наводився недостатній розвиток України, але не менш важливим був і бунт виборців західноевропейських країн проти подальшого розширення ЕС і його вартості для західноевропейських платників податків. Це, своєю чергою, відображає спад економічного зростання, що відбувається останніми роками в Европі. Двигун розширення Евросоюзу, що найінтенсивніше працював, коли відбувалося приєднання до Заходу колишніх комуністичних країн, близький до межі своєї потужності.

Ми можемо жалкувати про ці нові обставини, але треба поставитися до них як до приводу по-новому задуматися. Ми раніше демонстрували тенденцію до того, щоб спілкуватися як з достовірно леґітимними і демократичними політиками тільки з тими українцями, які вели країну геть від Росії, незалежно від того, чи відповідає це бажанням виборців. Розкол українського населення–це не задачка, яку нам треба вирішити, це глибоко вкорінена історична і демократична дійсність. Захід і Росія повинні дійти згоди, не розпалювати протистояння між угрупуваннями, щоб не викликати загрози насильницьких зіткнень і дестабілізації в реґіоні.

Для Росії це означає–не втручатися в хід демократичного процесу в Україні. Для Заходу–не намагатися втягнути Україну до антиросійських альянсів. Ні та, ні інша країна не повинна також претендувати на ексклюзивний економічний вплив. Якщо ми виявимо розсудливість, результатом наших зусиль стане вільна, незалежна, невтральна Україна, відкрита для міжнародних інвестицій і економічно пов'язана і з Росією, і із Заходом. За всіма стандартами історії України, кращої долі для цієї країни не можна і бажати.

(„За вільну Україну")

Михайло ЦЯПА

ІСТОРІЯ ОДНОГО МАТЕМАТИЧНОГО СЛОВНИКА

З настанням Берлінської кризи в США почалася популяризація російської мови. З'явився попит на російсько-англійські словники, яких тоді майже не було. Напоспіх почали видавати такі словники, але вони були малі, зате дорогі. Наприклад–словник (30 сторінок), виданий американською армією, циклостилевим способом, мав кілька десятків слів і простих фраз і коштував 24 дол.

У 1956 році в Москві відбулася Всесоюзна математична конференція, у якій брав участь проф. А. Й. Ловотер (A. J. Lohwater) з Мічиґанського університету в Анн Арборі, США. Він знав трохи російську мову, але мав проблему з поясненням деяких висловів. У розмові з російськими професорами він сказав, що було би добре мати перекладний словник. Почалися переговори. Забрало два роки, поки Російська і Американська Математичні Асоціяції погодилися на такий проєкт.

Коли більшовики запустили ракету „Спутнік" в 1957 р. навколо Землі, то це ще більше підсилило потребу такий словник видати; навесні 1958 р. президент Національної Академії Наук США Детлов Бронк (Detlov Bronk) запропонував у листі до А. Н. Несмеянова, президента Академії Наук СРСР, спільно видати такий словник.

10 вересня 1958 р. представники двох країн зустрілися в Інституті Стєклова в Москві й домовилися, що американці опублікують Російсько-англійський Математичний Словник, а росіяни–Англійсько-російський. Проф. А. Й. Ловотер зайнявся виданням цього словника. Він дав оголошення в пресі, що потребує людей, які знають російську мову і мають знання математики. Зголосилися українські студенти з інженерного відділу: Віктор Ґалич, Андрій Закала і я. Ми порадили професорові А. Й. Ловотерові, щоб прийняв на цей проєкт Плюйка Полікарпа Порфировича, який походив зі Східної України і знав найкраще з нас усіх російську мову. Його прийняли. Він приїхав з Клівеленду, де мешкав, до Анн Арбор на працю. На тому проєкті ще працювали один мадяр і двоє американців та кілька технічних помічників.

Проф. А. Й. Ловотер, будучи в Москві, закупив деякі книжки з математики, деякі ми позичили в університетській бібліотеці. Кожному була призначена певна ділянка з математики. Я працював над алгеброю. Ми читали російські книжки і з них записували слова на карточках. Ми, як студенти, працювали у вільний від занять час. Тільки проф. Плюйко працював повний час.

Дещо про працівників того проєкту.

Віктор Ґалич народився в Запоріжжі, Україна. Під час війни опинився з родичами в Німеччині. По війні вдалося їм ухилитися від репатріяції і в 1951 році вони виїхали до США та оселилися в Детройті.

Андрій Закала народився в Камінка Старе Село, недалеко Рави Руської. По закінченні народної школи студіював в Технічній Школі у

Львові. В 1944 р. зголосився до Галицької Дивізії. По війні залишився в Німеччині, а 1951 р. виїхав до США і поселився в місті Джексон (Jakson), штат Мічіґан. В тому році одружився з Елеонорою Томас (Eleonor Thomas). Мають четверо дітей. В Джексоні навчався у Jackson Junior College. Студіював у Мічіґанському Університеті, відділ механічної інженерії, який закінчив у 1959 р. (Mechanical Engineering, BSME). Працював в Spartan Electronics в Джексоні, влаштувався до Bendix System в Анн Арборі, потім перейшов до ITT Hancock в Джексоні, де працював 13 років. Згодом працював у Ford Motor Company, Truck Division 18 років. У листопаді пішов на пенсію і переїхав до Sun City West, штат Арізона.

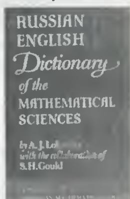
Михайло Цяпа народився в селі Мозолівка, Підгаєцького району, Тернопільської області. Народну школу закінчив у тому ж селі. В 1942 році вступив до Учительської Семінарії в Рогатині. В 1944 р. здав матуру і одержав диплом учителя. 14 червня зголошується до Дивізії „Галичина". У 1945 р. потрапив в американський полон, у якому був 10 місяців. Згодом у Мюнхені студіював в Українській Високій Економічній Школі (УВЕШ). Після 6 семестрів перейшов до Українського Вільного Університету (УВУ), бо УВЕШ закрили. В 1950 р. виїхав до США і оселився в Детройті, де працював в General Motor–Chevrolet Division шість і пів року. В 1956 р. переїхав до Анн Арбор і вступив до Мічіґанського Університету на відділ механічної інженерії, де брав участь в укладанні словника. З браку фінансів і здоров'я покинув студії і влаштувався працювати до Математичної Бібліотеки при Мічіґанському Університеті, де працював 25 років, аж до пенсії.

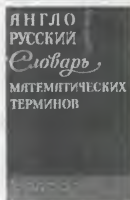
Професор Плюйко Полікарп Порфирович (1903-1979) народився на Полтавщині в селі Білогорілка, Лохвицького району. Приїхав до США в 1950 р. і працював як механічний інженер до 1968 р. в місті Клівленді. В підсовєтських умовах таємно писав вірші, які побачили світ після війни, під псевдом „Поль Половецький". Досліджував голодомор в Україні 1932-1933 років, головно з архівів газет у США, зокрема The New York Times. Опублікував ґрунтовні статті про ролю співробітників Сталіна у Великому Голодоморі в газеті „Батьківщина" в Торонто, Канада в 1950-их роках.

Під час укладання словника, до США приїхав з СРСР міністер освіти проф. А. І. Маркушевич, який загостив до Мічіґанського Університету в Анн Арборі. Проф. А. Й. Ловотер хотів похвалитися і запросив його, щоб він оглянув цей проєкт. Переглядаючи слова в картотеці, він витягнув пару прислівників, які пишуться однаково по-російськи і по-українськи й з обуренням сказав, що ми українізуємо словник, бо це слова українські, а не російські. Професор Ловотер дуже обурився і навіть сварився. Ми, студенти, сиділи тихо. Але П. Плюйко не витримав і сказав, що це брехня і що це провокація з ненависти до українців, бо ці слова, які він витягнув, в російській мові пишуться так само, як і в українській. Нехай він подивиться до будь-якого російсько-англій-

ського словника. Була досить гостра дискусія, після якої проф. Ловотер був злий на П. Плюйка, але з роботи його не звільнив, бо він мав підписаний контракт. Ми з того випадку були дуже задоволені. Ми пояснювали американцям і професору, що російська і українська мови різні. Однак деякі нам казали, що це діялект російської мови, аж російський міністер освіти показав Ловотерові, що це дві різні мови.

Це був час, коли нас не хотіли визнавати як українців і казали що нема держави „Україна" і немає українців. Навіть студентська газета Мічиґанського Університету "Michigan Daily" (20 березня 1959 р.) писала про цей словник і про участь в ньому европейських еміґрантів (European refugees), не вказуючи на національності. Забрало нам майже десять років, щоб домогтися запису „українець" у наших документах.

Словник був запланований так, щоб за його допомогою кожний міг читати математичний журнал чи книжку. У кінцевій коректі американські професори поправляли росіянам англійську мову, а росіяни американцям російську мову. Словник був виданий п. н.: RUSSIAN-ENGLISH DICTIONARY of the MATHEMATICAL SCIENCES by A. J. Lohwater with the collaboration of S. H. Gould. Under the joint auspices of the National Academy of Sciences of the USA, The Academy of Sciences of the USSR, The American Mathematical Society. Російський словник був виданий: Математический Институт им. В. А. Стеклова, Академии Наук СССР. Издательство Иностранной Литературы, Москва, 1961 г. Під назвою: АНГЛО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ. Редакционная коллегия: П. С. Александров (Председатель), Л. Н. Большев, В. С. Владимиров, Л. Д. Кудрявцев (зам. Председателя), А. Ф. Леобтьев, С. М. Никольский, М. М. Постников, Е. Д. Соломенцев, И. Р. Шафаревич. У передмові є згадка і подяка тим всім працівникам і спонсорам, які спричинилися до видання цього словника, але про Плюйка Полікарпа Порфировича немає жодної згадки (через відвідини А. І. Маркушевича), хоч він знав найкраще російську мову.

У словнику є переклад передмови і згадка про Віктора Ґалича, Андрія Закалу і про мене, Михайла Цяпу. Тільки моє прізвище написали Чапа, замість Цяпа, але про Полікарпа Плюйка теж нічого немає.

Обгортка обох словників така сама–синьо-чорного кольору з білими написами. Словник має близько 12,000 слів. Американський словник є більший на 52 сторінки, бо має додаток короткої граматики російської мови.

ГАЙДІ СТЕФАНИШИН-ПАЙПЕР У КОСМОСІ

9 вересня 2006 року з бази в Кейп Канаверал (Флорида, США) ракетою „Атлантіс" відлетіла до міжнародної станції-сателіта команда з шести осіб „STS-115" з метою вмонтування сонячних акумуляторів та виконання ряду інших завдань для подальшого розвитку й успішного функціонування згаданого сателіта.

До групи астронавтів входить 43-річна українка, вихованка Пласту Гайдемаріє Стефанишин-Пайпер. Інтерв'ю з нею були поміщені в газетах України й діяспори.

Гайді Стефанишин-Пайпер новацькі і юнацькі роки провела як віддана і взірцева українська пластунка і виховниця станиці Міннеаполіс штату Міннесота. Батько Гайді–українець, мати–німка. Гайді Стефанишин-Пайпер має 16 літного сина і належить до української католицької парохії у Гюстон штату Техас, де тепер проживає, вільно володіє українською мовою, гордиться своїм українським походженням і завжди підкреслює, що вона–американка-українка.

Перед відлетом астронавтка звернулася до Пласту в Міннеаполісі з проханням передати їй українську пластову лілейку, яку вона мала із собою в космічному просторі під час виконання історичної місії „STS-115". Вона двічі ходила у відкритий космос.

Михайло Стефанишин, батько Гайді, народився у селі Якимові, за 20 км від Нового Яричева. Жили у „шевченківській" хаті, під стріхою, в якій замість підлоги була глиняна долівка. Сама хата не збереглася, на її місці тепер стоїть сільський клюб.

Жили бідно. Мали трішки поля. У Стефанишиних було 8 дітей–4 сини, 2 дочки й два хлопці-пасерби–Микола та Дмитро. Хлопцем Михайло прислужував у священика, ходив біля худоби. Його перша дівчина Ірина була з багатої сім'ї. Пан Михайло її любив надзвичайно, але родина не дозволяла виходити заміж за наймита. Розказували, що він говорив про неї навіть уві сні...

У війну з братом Ільком, як і багато хто тоді, поїхав у Німеччину на заробітки. Потім потрапив в Америку. Працював на колії. Оженився у старших літах. Вікова різниця між дружиною Аделін, була великою. До появи дітей вона працювала лікарем. Михайло Стефанишин зі своєю дружиною виховали чотирьох синів–Михайла, Еріка, Павла, Івана, та дочку Гайді. Вона добре вчилася, крім англійської та української, знає ще й німецьку мову, латину. Як і старший брат Михайло, брала шлюб з астронавтом Ґленом в українській церкві. Кілька років тому вона прилітала до Росії, у Центр підготовки космонавтів ім. Ґаґаріна, де спілкувалася з колеґами-космонавтами. В Україну не мала змоги приїхати, але плянує відвідати незабаром, де її вітатимуть родичі батька.

Веселих Свят Різдва Христового

для всіх дивізійників і членів їхніх родин

від

УКРАЇНСЬКОГО БРАТСЬКОГО СОЮЗУ

бажає

Микола БОЙЧУК, Головний Радник

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

Головній Управі Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА, Крайовим Управам і Станицям, Братству „Броди-Лев", редакції і адміністрації „Вістей комбатанта", всім дивізійникам та їх родинам, комбатантам усіх українських збройних формацій та всій українській спільноті *бажає*

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА

Станиця у Філядельфії, Па.

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

приятелям, знайомим
і всій дивізійній братії

бажає **Іванна МАЗУРОК з родиною**

Філядельфія, Па., ЗСА

З Різдвом Христовим
та Новим Роком

найщиріші побажання Веселих Свят
рідні, приятелям і знайомим

пересилає

ВІРА САВЧИН

Філядельфія, Па., ЗСА

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ВІДКРИВ МЕМОРІЯЛ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ КРУТ

Чернігів. 25 серпня. УНІАН. – Президент України Віктор Ющенко відкрив на станції Крути під Ніжином на Чернігівщині меморіял пам'яті героїв Крут–студентів, які загинули у січні 1918 року в бою з більшовицькими військами.

В. Ющенко назвав відкриття меморіялу пам'яті Героїв Крут історичною подією. Президент зробив екскурс в історію, нагадавши, що про цю подію ми не знали майже 90 років, і в Україні ще є багато місць, де знаходяться невинно убієнні жертви. Але події під Крутами привертають увагу смислом, героїкою вчинку студентів, підкреслив голова держави. „Бій під Крутами–лекція, висновок, як перемагати і стверджувати незалежність",–сказав В. Ющенко, ще раз нагадавши, що діти боронили вибір батьків і захищали честь країни. Президент висловив вдячність усім, хто був причетний до спорудження меморіялу, зазначивши, що українські бізнесмени знають про ці події і радо відгукуються на ініціятиви патріотичних сил. В урочистостях з нагоди відкриття меморіялу пам'яті Героїв Крут взяли участь народні депутати України, керівництво области та міста Чернігова, представники політичних партій і близько 2-х тисяч жителів навколишніх сіл.

Упорядкування меморіялу Ґероям Крут завершилося пізно ввечері, повідомив один з авторів проєкту член Національної спілки художників України Борис Дєдов. За його словами, роботи над спорудженням меморіялу розпочалися ще в грудні минулого року. „Це авторська ідея народного художника України Анатолія Гайдамаки, хоча плідно працювали ми всі",–сказав він. Композиційно

пам'ятник представляє насипаний пагорб висотою 7 метрів, на якому встановлено червону 10-метрову колону, що завершується тризубом і стрічками по боках та хрестом, що є копією герба УНР. На головній фасаді пагорба побудована капличка, на якій встановлений хрест із залізничних рейок із колючим дротом. Поряд з капличкою встановлено камінь, на якому викарбувані слова із гимну України „душу й тіло ми положим за нашу свободу". Перед пагорбом всановлено об'ємну композицію з ґраніту, на якій викарбувано хрест і студентську шинелю. „Концепція пам'ятника ляконічна. „Студентам від студентів", адже червона колона є символом Київського університету"–зазначив Б. Дєдов. Поряд із пам'ятником у полі викопане озеро у формі хреста. Б. Дєдов наголошує на необхідності розбудови меморіялу, зокрема встановленні у полі 300 ґранітних каменів, а також створенні музею Героїв Крут. „Багато роботи для груп юних слідопитів, адже на місцевому кладовиці є поховання загиблих юнаків"–стверджує він.

Меморіял вшанування пам'яті Героїв Крут присвячений київським студентам, які загинули у січні 1918 року, спробувавши спинити наступ більшовицьких військ на столицю України.

Коментар:

Президент Ющенко сказав, що про цю подію ми не знали майже 90 років. Однак уже в 1996 році заходом Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА (ініціятива Дрогобицької Станиці та її голови М. Мацюпи) та Братства охорони воєнних могил „Броди-Лев" у США, в Крутах споруджено могилу-курган з хрестом. Посвячення відбулося 29 листопада 1996 року (Див. „ВК", ч. 2, 1998, ст. 109-111).

Відзначення 80-річчя бою під Крутами на державному рівні відбулося 29 січня 1998 року з участю представників громадськости усієї України–патріярха Філярета, президента Л. Кравчука, Міністерства оборони, ветеранів Всеукраїнського Об'єднання, Братства дивізійників. (Див. „ВК", ч. 5-6, 1996, ст. 98-101).

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року!

Українському вояцтву, їх родинам,
усій українській спільноті
та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Ст. Кетеринс, Канада

Христос Родився!

З нагоди
Різдва Христового
та щасливого Нового 2007 Року

найщиріші побажання українському народові в Україні і поза нею, українським церковним Ієрархам, проводам українських організацій, а зокрема проводам комбатантських організацій та всьому братському членству

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в КАНАДІ

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року!

Українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ
1-ої УД УНА
в Калґари, Канада

ФАКТОГРАФІЧНІ ЗВЕДЕННЯ ПРО УКРАЇНУ

(з довідника Центрального розвідувального управління США: „Країни світу")

Україна стала незалежною державою в 1991 році, після розпаду СРСР, однак демократія в цій країні залишилась недосяжною. В листопаді 2004 року мирні масові протести після сфальсифікованих президентських виборів зробили можливими нові вибори під міжнародним контролем, в результаі яких був обраний реформатор Віктор Ющенко. Помаранчева революція не досягла проголошуваних цілей...

Населення –47 425 336 осіб.

Народжуваність –10,49 на 1000 осіб.

Смертність немовлят –20,34 на 1000 новонароджених.

Основні етнічні групи: українці–77,8%, росіяни–17,3%.

Грамотність населення загалом–99,7%.

Проблеми навколишнього середовища: недостатнє забезпечення питною водою; забрудненість повітря і води; знеліснення території; радіаційне забруднення північно-східної частини країни в результаті Чорнобильської катастрофи в 1986 році.

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Дітройт, Міш., США

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Рочестері, Н.Й., США

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Клівленд, США

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Тандер Бей, Канада

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Українському вояцтву, їх родинам, українській спільноті пересилають

ДРУЗІ ДИВІЗІЙНИКИ зі Саскатуну, Канада

Олесь ГОРОДЕЦЬКИЙ,
Делеґат Форуму, Голова Християнського Товариства Українців в Італії

ВІДГОМОНІВ IV ФОРУМ УКРАЇНЦІВ

Делеґати пороз'їжджалися до своїх домівок, преса активно та неоднозначно обговорила цей захід. Зараз вже можна підводити підсумки та ділитися враженнями. Насамперед варто відзначити, що цьогорічний Форум проводився як важливий державний захід. Про це свідчить широка інформаційна кампанія, проведення засідань Форуму в найпрестижніших залях Києва, добротно оформлені виставки, безкоштовне поселення та харчування делеґатів, особиста участь Президента та міністрів.

До речі, про Президента. Пригадується, три роки тому у Києві збирався Світовий Конґрес Українців. У відносно малій, задушливій залі Будинку Вчителя сотні делеґатів з цілого світу бурхливими та гучними оваціями вітали лідера опозиції Віктора Ющенка. Цього разу діяспора зустрічала вже Ющенка-Президента. Прийом авдиторією виступу Президента в цілому був досить холодний. Аплодисменти були нетривалими та без особливого ентузіязму (не порівняти, для прикладу, з реакцією залі на виступ Аскольда Лозинського). Було відчутно, що заля не розуміє свого Президента. Президент же, натомість, 40 хвилин намагався переконати учасників Форуму у правильності своїх рішень. На жаль, безрезультатно. Він виправдовувався, намагаючись реабілітувати себе в очах людей, думкою яких, він без сумніву, дорожить.

Особливо мені теж важко зрозуміти логіку Президента. Попри всі заклики до об'єднання, важко уявити собі, скажімо, президента США, республіканця Буша, що переміг на останніх виборах з мінімальною перевагою, який призначає свого головного опонента (звинуваченого до того ж у кримінальних злочинах) Державним Секретарем чи віце-президентом. Насампеерд Буш слухає свій власний електорат, який привів його до перемоги. І ніхто в Америці не говорить про поділ країни і таке інше. Ющенко, на жаль, свій електорат втрачає з кожним днем.

Одна фраза з виступу Президента мене просто обурила. Йшлося про те, що відродження та підтримка української мови є хрестом української нації, і вона його повинна нести. Зважте, не святим і почесним обов'язком, а–тягарем. Чи не є це часом першим наслідком тривалого спілкування Президента з новим прем'єр-міністром?

Щодо роботи самого УВКР, то хотілося, щоб у майбутньому робота цієї організації була чіткішою та прозорішою. Передусім це стосується конкретних проєктів та формування делегацій на такі зібрання.

Новинкою на Форумі було представлення проєкту „Нова Хвиля". Попри те, що явище новітньої еміґрації надзвичайно актуальне для України, у мене особисто виникають деякі застереження щодо створення цієї нової міжнародної громадської організації. Насамперед, чи не стане це простим розширенням вже існуючої в Америці громадської організації „Четверта Хвиля"? Чи не буде спроб окремими людьми монополізувати цю проблематику та привласнити право говорити від імені всіх нових емігрантів? Чи зможе ця нова надбудова реально вирішити принаймні якусь проблему конкретного заробітчанина, перебуваючи далеко від заробітчанських реалій як географічно, так і змістовно? Дуже б не хотілося, щоб ця організація стала ще одним плацдармом для якогось українського демагога-політика. Відповіді на ці запитання під час Форуму я не отримав.

І на завершення. УВКР обрало нового Голову. Ним став Дмитро Павличко. Його виступ виглядав більш схожим на українську мітинґову шароварщину, ніж на програмний виступ лідера світової організації. Безперечно, пан Павличко великий трибун. І був ним усі часи і при всіх владах. Але чи зможе він реформувати роботу УВКР та добитися, щоб ця організація ефективно запрацювала і почала нарешті виконувати в повну силу свої статуні цілі? Чи будуть працювати гроші, які стоять за Януковичем (і якими новий Голова пообіцяв наповнити фонд УВКР) на розвиток українства в світі? До цього часу ці капітали працювали в протилежному напрямку.

Звичайно, всі крапки над „і" розставить час, і щиро хочеться, щоб кінцевий результат був на користь світового українства.

(„Український журнал", Прага)

З нагоди Різдва Христового
та Нового Року

складаємо всім нашим Управам Відділів,
усім нашим членам як рівнож
усім побратимським Комбатантським Організаціям
та всьому українському народові

якнайсердечніші побажання
веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

ГОЛОВНА УПРАВА
ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ в АМЕРИЦІ

АСКОЛЬД ЛОЗИНСЬКИЙ

Президент Світового Конґресу Українців Аскольд Лозинський на IV Всесвітньому Форумі Українців, що відбувся 18-20 серпня 2006 р. в Києві, в своєму виступі під час відкриття Форуму піддав критиці політику президента України і Верховної Ради, передусім у питаннях мови, церкви, вшанування жертв Голодомору та визнання воїнів ОУН-УПА. Якщо президент України Віктор Ющенко поставився до критики Лозинського терпимо, то представники Союзу православних громад України вирішили йому цього не пробачити і подали петицію прем'єрові Януковичу з вимогою заборонити пану Лозинському в'їзд в Україну. Поміщуємо винятки з інтерв'ю, які він дав „Українському журналові" у Празі, Чехія.

Редакція

Усвоїй промові Ти дуже гостро критикував Президента.

Я назвав деякі моменти, в яких Президент повинен бути рішучішим. Президент, на мою думку, дуже порядна і гарна людина, але він не політик.

Ти закидав Президентові бездіяльність у питанні визнання УПА, церкви, мови. Може все ж треба визнати, що він чи не першим з українських президентів взагалі почав піднімати ці нелегкі теми? Почалися розмови про помісну церкву.

Я почну з останнього. Я навіть не знаю, що це таке–помісна церква, бо не розумію, як держава може домагатися помісної церкви. Роль держави в тому, аби стежити за ворогами української держави і, на мою думку, Московська патріархія, яка себе називає церквою, не повинна від української держави отримувати жодних пільг. Це не церква, це „п'ята колона". Вона не повинна отримувати пільг, що їх, до речі, держава надає їй постійно, бо наші найбільші скарби, Почаївська і Печерська лаври–обидві в руках цієї аґентурної установи. Якщо більшість українського віруючого населення піде до храмів УАПЦ чи УПЦ Київського патріярхату–тоді питання помісності церкви чи визнання вселенською церквою стане питанням політичної кон'юнктури. Якщо Константинопіль, який і без того не має багато приятелів, побачить куди йдуть віруючі, то визнає істотність української київ-

ської, а не московської церкви. Натомість, на мою думку, в цьому напрямі не було за останнього Президента зроблено нічого... І вже його попередник Кучма порушував питання визнання ОУН-УПА, лише не зміг його провести через Верховну Раду.

Як Ти сприйняв заклик Союзу православних громад України визнати тебе persona non grata?

Я це сприйняв з усмішкою. Але для глибшого аналізу я запропонував би, щоб питання визнання моєї особи persona non grata було продискутовано в площині сказаного мною. Тобто, якщо я когось очорнив, якщо я сказав якусь неправду, то, прошу, я погоджуся з тим, що я persona non grata. Але якщо все, що я сказав–правдиве, то ця церква мала би припинити своє існування на українській території. А я сказав наступне: цю церкву оформлено сталінським синодом (що є стовідсотковою правдою); ця церква прийняла верховенство політрука (відомо, що при Сталіні було створено окрему референтуру, яка відповідала за церковні справи); на чолі цієї церкви стояли працівники спецслужб (це також правда, бо патріярхом став каґебістський аґент Дроздов з Естонії). Ця церква втручається в політичні справи (хіба не правдою є те, що вона закликала до підтримки одного кандидата?). Чи не правда, що ця церква і її речники закликали до відновлення Союзу? Чи не є правдою, що вона бореться з іншими українськими церквами? Нехай вона собі процвітає, але без постійних наклепів у бік УПЦ Київського патріярхату, УАПЦ та Греко-Католицької Церкви.

Спілкувалася Ленка КНАП

ДІЯСПОРА І „ЗАКОРДОННІ УКРАЇНЦІ"

Нині у світі практично немає нації, уся сукупність якої проживала б на одній, етнічній території. Доля розсіяла по світах і українську націю. Про збирання цього розсіву в один культурно-духовний моноліт, викристалізуваний навколо київського стержня, проведено розмову з заступникм Міністра закордонних справ України Миколою Маймескулом.

У формуванні сучасної української діяспори простежуються чотири хвилі масового переселенського руху. Умовні хронологічні рамки першої з них охоплюють період з останньої чверті XIX століття до початку першої світової війни, другої–час між двома світовими війнами, третьої–період після другої світової війни. Четверта хвиля, яка все ще триває, винила на зламі 80-х і 90-х років минулого століття.

Перша хвиля еміґрації з України була зумовлена переважно соціяльно-економічними причинами. Масове переселення частини населення за межі своєї батьківщини у міжвоєнний час, тобто друга хвиля української еміґрації була викликана як політичними обставинами–втратою Україною державности,–так і соціяльно-економічними чинниками. Друга світова війна та її наслідки спричинили третю хвилю масової української еміґрації–майже повністю політичну. Натомість виїзд з териророї вже незалежної України відносно великої кількости громадян на проживання за кордоном має, передусім, соціяльно-економічні причини.

Майже показовий зріз діяспорного розселення бачимо на прикладі Канади. І в цій країні можна спостерігати, як самовіддано українська спільнота зберігає свою національну ідентичність, і це зробило на мене глибоке враження.

З розпадом СРСР і утворенням на його просторах нових суверенних держав, українські спільноти, які проживали в цих країнах, перейшли на становище зарубіжних. Отже, виникло, по суті, нове соціяльне явище–східна українська діяспора.

Внаслідок міждержавного територіяльного поділу, що склався історично, частина українського населення опинилася за межами України. Звичайно, що цю категорію закордонних українців було б некоректно називати діяспорою. Вони є автохтонним населенням на території сусідніх з Україною країн.

За свідченням різних джерел, яким ми довіряємо, чисельність українців за межами України оцінюється від 16 до 20 мільйонів осіб. Це експертні оцінки. Найбільше осіб української національності проживає в Російській Федерації. За даними перепису 1989 р. їх було 4 млн.

Радісних Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

Всеукраїнському Об'єднанню Ветеранів, Спілці офіцерів України, всім українським патріотичним ветеранським організаціям, Крайовим і Станичним Управам та Членам Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА

бажає

ГОЛОВНА УПРАВА БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській діяспорі та в Україні та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Нюарк, Н. Дж.

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Гамільтоні, Канада

363 тис. осіб. Разом з тим, за результатами всеросійського перепису 2002 р. чомусь виявилося, що в Росії проживає всього 2,9 млн. осіб українського походження.

Професор Віктор Ідзьо з Москви недавно наголошував, що однією з причин цього явища є ріст ксенофобії, яка, як бачимо із ЗМІ, набирає потворніших форм.

Ще декілька років тому російські демографи публічно заявляли про 8-10 млн. російських громадян української національности.

За результатами перепису населення у 2002 р.–другою у світі країною за чисельністю громадян українського походження є США. Там налічувалося близько 900 тис. осіб. Водночас окремі американські демографи вважають, що реальна кількість представників українського етносу в США становить від 1,5 до майже 2 млн. осіб.

Понад 1 млн. 70 тис. громадян українського походження налічується в Канаді. 99 відсотків із них це громадяни Канади, які свідомо декляруують своє українське походження. Цю цифру засвідчив перепис населення 2001 року.

Численні українські громади проживають у таких країнах, як Молдова–понад 600 тис. осіб, Казахстан–майже 550 тис., Бразилія–близько 400 тис., Арґентина–понад 250 тис., Узбекистан–100 тисяч.

У Польщі проживає від 250 до 300 тис. осіб української національности, хоч ця цифра не була зафіксована в останньому переписі населення. Також у Білорусі за офіційними даними налічується лише 237 тис. етнічних українців. А ось представники української громади в цій країні заявляють, що лише в Брестській області–колишньому етнографічному реґіоні „Берестейщина" проживає близько півмільйона осіб української національности.

Підсумовуючи хочу сказати, що нині загалом закордонні українці розселені більш ніж у ста країнах світу. У 57 державах діють українські громадські об'єднання.

Я б не хотів заглиблюватися у філософські матерії. Хочу лише наголосити, що та держава, яка боролася з українською діяспорою, була неукраїнською державою. І саме тому вона вела боротьбу з тими, хто говорив про право України на самостійне державне існування.

Наша діяспора–це величезний потенціял української нації, тож це результат подвижницької діяльности тисяч борців за визволення України, як і факт здобуття нею незалежности. І факт, що Україна є незалежною державою–це також і їхній вклад. Враховуючи це президент Ющенко каже, що ми не повинні ділити укрїнців на закордонних і місцевих. Усі українці, незалежно від місця проживання, є однаково причетними до української цивілізації.

Ми є демократичною державою і не збираємося нікого використо-

вувати, проте хочемо залучити потенціял українців за межами України до процесу демократичних перетворень у нашій державі. Взаємодія із закордонним українством–це дорога з двостороннім рухом. Я переконаний, що у міру інтеґрації України до европейських та евроатлантичних структур ефективність такої взаємодії неухильно зростатиме, бо це відповідає інтересам усіх українців, незалежно від того, де вони проживають

Щоб говорити про взаємодію, українці з-поза України повинні відчувати пульс України. Однією з форм турботи України про закордонне українство є впровадження статусу закордонного українця.

Ще у 2000 році український уряд ухвалив рішення про оформлення представникам українських громад багаторазових віз терміном для в'їзду в Україну до п'яти років. Цього, однак, виявилося замало, оскільки, як то кажуть, „не хлібом єдиним живе людина". У багатьох українців, які, можливо, раніше ніколи не бачили землі своїх батьків і дідів, з'явилося відчуття належності до української нації. У Верховній Раді було розроблено і 4 березня 2004 року схвалено закон України „Про правовий статус закордонного українця".

Посвідчення закордонного українця можуть отримати не тільки етнічні українці, але й представники інших національностей, якщо вони народилися чи постійно проживали в Україні. Звичайно, що в усіх випадках йдеться про негромадян України, тобто про ґромадян інших держав чи осіб без громадянства.

Особа, яка бажає отримати правовий статус закордонного українця, має надіслати поштою чи подати особисто до закордонної дипломатичної установи України або безпосередньо до Міністерства закордонних справ України відповідні документи–заяву про бажання стати закордонним українцем, посвідчення про українське етнічне походження або про народження на території України. Ці звернення на своїх засіданнях розглядає Національна комісія з питань закордонних українців. Після оформлення посвідчення надсилаються до посольства, де документи вручаються в урочистій обстановці. Закордонні українці, які відвідують Київ, за бажанням можуть отримати посвідчення безпосередньо в МЗС України, яке забезпечує діяльність Національної комісії.

Від прийняття Закону до створення Національної комісії про правовий статус закордонних українців і надання нею статусу закордонного українця минуло аж два роки. Так довгий період пов'язаний з внутрішніми політичними проблемами України.

Національна комісія на своєму першому засіданні, яке відбулося 27 квітня 2006 р., розглянула 546 подань і надала статус закордонних українців 542 особам. Така велика кількість пов'язана з тим, що впродовж 2 років збиралися заяви, але вони не розглядалися.

Звернення поступили з 38 країн, у яких проживають українці. Чимала кількість звернень надійшла, зокрема, з Бразилії, Литви, Ізраїлю, Словаччини, Німеччини, Білорусі, Австрії, Австралії.

У зв'язку з поширенням інформації у ЗМІ про початок діяльності національної комісії та врученням посвідчень в урочистій обстановці в дипломатичних представництвах України за кордоном, очікується істотне зростання кількості бажаючих отримати статус закордонного українця.

ВІКТОР ГОРОБЧУК: „ТЕПЕРІШНЯ МІҐРАЦІЯ – ЦЕ ЗОВСІМ НЕ ДІЯСПОРА"

З інтерв'ю з головою Координаційного Комітету Трудової Спілки Українців „Солідарність" у Римі

Як правило, ми вважаємо, що за кордон їдуть у пошуках кращої долі та легшої копійки. Втім часто не замислюємося про масштаби заробітчанської міґрації, яких вона досягла за останні десять років. Адже, за неофіційними даними, на заробітках за кордоном перебувають сім мільйонів українців. Це може бути населенням невеликої держави. Відтак у цієї „заробітчанської країни" є певні звичаї, проблеми та незгоди.

... Трудова еміґрація завжди була явищем підневільного існування та національного пригнічення народу з боку окупаційних режимів в Україні. Жахають масштаби сучасного вже „незалежницького" періоду українського заробітчанства „в пошуках шматка хліба". Адже українська трудова еміґрація нині–це близько семи мільйонів українських громадян, котрі працюють у Европі. Нас часто називають „четвертою хвилею". Але насправді немає української діяспори з перших днів (років) незалежности України, як дехто хоче це показати. Є українське заробітчанство, і не треба плутати цих понять. Діяспора з'явилася в часи репресій проти народу. Це були люди, які покинули Батьківщину, асимілювалися в чужий народ і там живуть. Тому, коли хтось каже, що це є діяспора, то це не так, адже немає репресій, а люди були змушені покинути батьківщину від безвиході. І це означає, що вони хочуть повернутися, якщо для них будуть сприятливі умови. Але для цього повинні бути не слова, не декларації, не виступи з трибун, а реальні кроки. І потреба у втіленні таких кроків назріла саме тепер. А якщо ми проґавимо цей момент, може бути зрив, і ми впадемо на ще більше дно в контексті патріотичного виховання, відродження нації тощо.

... На жаль, український уряд досі не спромігся ухвалити чітку соціяльну програму перспективного розвитку України, яка включала б у себе „еміґраційний" розділ і яка системно пов'язувала б цей семимільйонний факт економічної розрухи в державі й із внутрішньою соціяльною політикою, і на рівні міждержавних відносин, де працю-

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті

та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Монтреалі, Канада

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
Гартфорд, Конн., США

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

українському Вояцтву, їхнім Родинам та Побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ
1-ої УД УНА
в Чікаґо, ЗСА

ють українські еміґранти-нелеґали. Взагалі створюється враження, що проблеми мільйонів українців, позбавлених людських прав на працю, соціяльний захист, житло, охорону здоров'я,–тих громадян, які здебільшого останні десять років тягнули на своїх плечах проблеми української економіки та буквально врятували її від повного колапсу. Без вирішення еміґрантської проблеми в комплексі не може бути економічно-соціяльного поступу й у самій Україні. Якщо тепер питання еміґрації не порушуватимуть на високому рівні, то за тенденцій, які збережуться, через років десять ми матимемо ще сім мільйонів десь, але не в Україні. І станеться так, що буде українська держава, але не буде українського народу.

... Однією з найактуальніших серед заробітчан нині є проблема пенсійного забезпечення. Пенсій для заробітчан в Україні не передбачено. Сотні тисяч українців, які працюють за кордоном, „тримають на плечах" українську економіку, бо передають гроші своїм родинам. Але потім виходить політик і каже з трибуни, що, мовляв, піднявся товарооборот. Однак вони не враховують, що це сталося не завдяки їхнім старанням, а саме завдяки заробітчанам. Якби питання заробітчанства вирішували, то, напевно, хід України в Европу був би швидшим. Інша проблема–приховане безробіття. Оскільки якщо людина виїжджає, вона, як правило, не стає на біржу праці....

КОНЦЕПЦІЯ СПІВПРАЦІ З ЗАКОРДОННИМИ УКРАЇНЦЯМИ

Президент Укаріни Віктор Ющенко своїм указом схвалив національну концепцію співпраці з закордонними українцями.

Метою Концепції є сприяння у створенні необхідних умов для збереження розвитку та вираження етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності українських національних меншин у державах їх проживання, налагодження успішної співпраці українського суспільства з закордонними українцями в різноманітних сферах життя щодо захисту національних, інтелектуальних та духовних цінностей в Україні та за її межами, задоволенні їхніх національно-культурних та мовних потреб, створенні принципів для розвитку та ефективного використання інтелектуального, духовного та фізичного потенціялу нації, а також у підвищенні позитивного міжнародного іміджу України.

Втілення Концепції буде сприяти залученню закордонних українців до громадського життя України та ефективному використанню їх інтелектуального, духовного й культурного потенціялу в інтересах України та українського суспільства.

Відповідно до Концепції, державна політика ґрунтується на визнанні закордонних українців невід'ємною частиною світового українського співтовариства. У разі потреби Україна укладає двосторонні та багатосторонні договори з іншими державами.

ЗАРОБІТЧАНСТВО В ЦИФРАХ І ФАКТАХ

Жодна правозахисна організація чи державна установа не знає, якою є точна кількість їх. Так само немає офіційних даних про те, які ж суми привозять українські громадяни з-за кордону, яким чином ці гроші відображаються в економіці нашої держави.

За даними експертів 150-175 млн. осіб–а це понад 3% населення світу–проживають за межами країни свого походження, в тому й близько 12 млн. політичних біженців і тих, хто просить притулку.

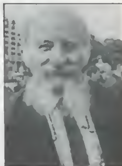
Торік громадяни України виїжджали найчастіше до Росії–6,1 млн. осіб, Польщі–4,2 млн., Угорщини–1,8 млн., Молдови–1,3 млн., Білорусі–0,9 млн., Словаччини–262 тис., Туреччини–177 тис., Румунії–116 тис., Чехії–97 тис., Німеччини–96 тис.

За даними Всесвітнього форуму українців, число українських заробітничан становить сім мільйонів. За офіційними даними, нині за межами України працюють 221 139 її громадян. За неофіційними їхня кількість–від двох до семи мільйонів. Трудові мігранти щорічно приносять в економіку України до чотирьох мільярдів долярів, повідомляє РІА „Новости". За оцінками, українці за кордоном заробляють понад 2 млрд. грн. на місяць, тобто близько 400 млн. долярів США. Більша частина цієї суми повертається в Україну.

Понад половину громадян, які працюють за кордоном, становлять чоловіки, третину–віком 18-28 років. Чоловіки від 18 до 28 років –21%, від 28 до 40 років–30%, 40 років і більше–49%. Жінки від 18 до 28 років–48%, 28-40 років–27%, 40 років і більше–25%.

Такі дані наводить Національний інститут стратегічної безпеки.

АКАДЕМІК МИКОЛА МУШИНКА

Про академіка Миколу Мушинку, автора понд 65 самостійних книжкових публікацій (включно з брошурами та збірниками) та понад 2000 наукових статтей і рецензій, можна лише додати, що він належить до найпродуктивніших українських вченних-дослідників в Україні і широкій українській діяспорі. М. Мушинка працював професором університету Шафарика у Пряшеві (Словаччина), Українського Вільного Університету в Мюнхені та брав участь у десятках наукових конференцій та з'їздів, де завжди із зацікавленням слухали його доповіді. Він відкрив українській науці та культурі не один загублений рукопис, музичний твір, здавалось, вже втрачені картини українських мистців, віднайшов численні архіви української історії, літератури та мови, культури й політики, познаходив загублені могили українських культурних і політичних діячів.

Народився Микола Мушинка на Пряшівщині (Словаччина) у лемківському селі Курові 20 лютого 1936 р. Початкову та середню освіту здобув на Пряшівщині, а вищу освіту–у Празі та Києві. Під час своїх студій в Україні познайомився з українськими дисидентами, з якими не припиняє контактів по сьогоднішній день.

Саме за співпрацю з шістдесятниками він постраждав після окупації Чехословаччини у серпні 1968 року. Його звільнили з праці й заборонили публікувати будь-які його матеріали. Молодий науковець понад двадцять років змушений був працювати пастухом худоби в колгоспі та кочегаром, щоб прожити. Микола і в колгоспі не покидав своєї дослідницької праці і, використовуючи стосунки з українською діяспорою, публікував свої наукові розвідки в різних українських газетах та журналах Канади, США, Австралії та ін.

Після 1945 р. КДБ вивезло з Праги 40 тонн архівних матеріялів про визвольну боротьбу в Україні, і Мушинці вдалося їх віднайти в архівах СБУ. Внаслідок цього у 1996 р. Микола Мушинка за допомогою українців Австралії видав книжку „Музей визвольної боротьби України і доля його фондів". Микола Мушинка підготував до друку книжку чеською мовою про Музей визвольної боротьби України у Празі.

Д-р Й. СІРКА

ДО 70-ЛІТТЯ МИКОЛИ МУШИНКИ

Цього року академік Національної академії наук України переступив 70 років свого життя. Цей ювілей був широко відзначений в засобах масової інформації: в газетах, журналах, на радіо, телебаченні. Братство кол. вояків 1-ої УД УНА висловлює особливу вдячність за його дослідження і розкриття фальшу у горезвісному ТБ фільмі "SS in Britain", в якому сказано, що вояки УД допустилися злочину у с. Нижня Боца у Словаччині, фальшуючи зізнання двох жінок-свідків тих подій. Микола Мушинка записав їхні звіти на плівці, як також директора й архівістки Музею Словацького національного повстання у Банській Бистриці. М. Мушинка теж написав статтю до часопису „День" у Києві, на яку відгукнувся „по-своєму" навіть Джуліян Генді, Yorkshire Television. Ці матеріяли, як і багато інших, опубліковано у „Збірнику матеріялів" у 2001 році, на жаль, ксероксовим друком й у малому накладі. Нижче друкуємо частину його звіту–розповіді двох жінок і деякі світлини.

Академіку Миколі Мушинці складаємо подяку за його допомогу й бажаємо здоров'я і багато літ творчої праці.

Головна управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

Розповіді свідків кривавих подій у Нижній Боці 1944 року

Розповіді обидвох жінок, яких знімало великобританське телебачення, я записав на магнітну стрічку. Подаю скорочені версії того, що вони сказали на телекамеру.

Павліна Бегмерова (Pavlina Bohmerova), число дому 64, нар. 19 травня 1921 р. у Нижній Боці.

Під час повстання тут за селом знаходилося багато партизанів. Жили в шопах і т. п. Хтось їм доповів (бо вони мали своїх людей всюди), щоб вони стяглися в гори, бо Святоянською долиною їдуть німці.

Увечері від Кральової Леготи приїхали в село наші словацькі солдати, що продалися на бік повстанців. В нашій

хаті тоді були поселені двоє–десятник і четар. Словацькі солдати, серед яких були й хлопці з нашого села, поїли, помилися і зібралися у верхньому кінці села. А німці і словацькі ґардисти вже їздили по дорозі і бачили їх. Навіть ґранату кинули до них; одного навіть поранили–чоловіка моєї двоюрідної сестри.

Солдати повтікали в гори, а той чоловік моєї двоюрідної сестри та його брат залишилися дома. Німці зробили ревізію і тих двох братів арештували. В того чоловіка моєї двоюрідної сестри знайшли зброю і повне військове обмундирування.

Наступного дня бубняр вибубнував, щоб усі чоловіки села негайно прийшли до школи. Пішов туди і мій хворий батько. В школі йому зробилося погано і двоє німців привели його назад додому.

А в нас на помешканні були п'ятеро словацьких ґардистів. Я їм навіть каву варила. В школі всіх підозрілих почали допитувати. В одного 14-річного хлопця знайшли російську монету–карбованець і застрелили. Застрелили й чоловіка моєї двоюрідної сестри та його брата, який зовсім не був вояком і в повстанні участі не брав. Той з простреленою головою упав у ріку на тіло мертвого брата і якимсь чудом вижив.

Пізніше, після подавлення повстання приїхали до нас власовці, але ті поводилися дуже чемно, нікому кривди не чинили. Двоє офіцерів мешкали й у нас. Один був з України, другий десь з Уралу. Казали, що дома їм було дуже добре. „То ж чому же ви не залишилися дома?"–питаю. Той один каже: „В нас було десять пар коней, одна пара–лише для карети, на якій нас у церкву возили. Та прийшов Сталін і все в нас забрав". Того з України я дуже добре розуміла, того другого–ні. Я їм на швейній машині все пообшивала, вони мене хвалили: „Поїжджай з нами в Росію, будеш жити як королева!".

Ті, що знімали той фільм, питали мене, чи між тими, що стріляли, були українці. Я кажу:

– Joj nie! To boli Nemci z gardistami. To boli zo Slovenska gardisti! (Ой ні! То були німці з ґардистами. То були ґардисти із Словаччини!)

В цій школі, де тих людей мучили (була це церковна школа), пізніше був піонерський табір для 40 дітей. Гарно там було. Я там працювала кухаркою. Минулого року хтось її запалив. Всередині вигоріла. Вікна повибивали. Нині халявіє. Нічого з неї не буде.

Свідчення пані Етели Бегмерової (Etella Bohmerova), число дому 156, нар. 26 січня 1917 року.

Під час повстання у 1944 р. ми жили у підвалі. Приїхали німці і зробили ревізію, і всіх нас вигнали надвір. Шукали партизанів. На щастя, мій швагер Юрай Микола умів по-німецьки і каже, що тут партизанів нема. Нас відпустили, однак всіх чоловіків села загнали у місцеву школу. Там їх держали всю ніч. На нижньому кінці знайшли одного місцевого партизана, що був поранений. Сам він сховався, однак на столі залишив військовий шолом. По ньому впізнали, що він партизан. Привели його у школу і застрелили. Трьох їх застрелили–і молодого хлопця, який знайшов десь старого карбованця. Один із них–Браніслав Трегер–навіть вояком не був. Просив: „Громадяни, скажіть, що я не винуватий, що я ніколи вояком не був і зброї в руках не мав!" Та ніхто не відізвався. Кожен боявся за власне життя. На щастя, той після пострілу вижив. Вранці одна жінка витягла його з ріки, а німецький лікар дав йому медичну допомогу й відправив у лікарню. Голова в нього була страшна. Ніхто не думав, що виживе. А його дружина була вагітною в останньому місяці. Був то жах пережити все це. Ті, які стріляли, були п'яні. Спочатку зайшли у крамницю, набрали харчів, горілки, напилися і п'яними чинили розправи.

Запитання: *Хто були ті, що стріляли?*

Відповідь: **Німці!**

Запитання: *Українців між карателями не було?*

Відповідь: **Ні! Ні! Ні! Ні! Німці стріляли! Німці!**

Пізніше в село прибули інші німецькі солдати. Двоє молоді навіть жили в нашій хаті. Один з них каже: „Мама! Банська Бистриця–капут! Ти будеш жити, а ми капут!"

Запитання: *Коли вас знімали в англійський телефільм, які запитання вам ставили?*

Відповідь: *Те саме я їм говорила, що і вам.*

Написи на пам'ятниках у с. Нижня Боца

1. Біля моста, де було застрелено учасників Словацького національного повстання, стоїть скромний пам'ятник з написом:

Вічна вам любов у наших серцях. Вічна вам пам'ять в історії. Мавриц Микулаш, Трегер Юліус, Заграднік Цірил, невідомий вояк Першої чехословацької бригади. З нагоди 20-ї річниці Словацького національного повстання присвячують жителі села.

2. Напис на мармуровій пам'ятній дошці на будинку колишньої школи:

В цьому будинку 24 жовтня 1944 р. в нічних годинах німецькі фашисти на члени карного відділу Глінкової ґарди по-звірячому мучили й засудили до розстрілу (імена та дати народження жертв).

3. На пам'ятнику біля церкви є імена, прізвища і дати народження всіх жертв Першої і Другої світових війн із села.

Висновки

Вищенаведені документи переконливо спростовують участь членів Дивізії „Галичина" в „звірствах", скоєних 1944 р. в с. Нижня Боца. Жоден українець там не був. Якщо у документальному телефільмі великобританської телестудії українців викреслено як злочинців, зроблено це з явним наміром дискредитувати людей, які жодних злочинів не допустилися.

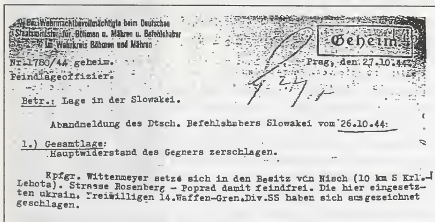
В Нижній Боці, як і в цілому реґіоні Словацького національного повстання, злочини творили німці разом з членами карних відділів словацької Глінкової ґарди. Підтвердили це мені й безпосередні учасники згаданого телефільму: директор Музею СНП у Банській Бистриці Ян Станіслав, архівістка цього ж музею Марія Чеманова, громадяни с. Нижня Боца–Марцела Геріхова (старостка села) та старожилки Павліна Бегмерова та Етелла Бегмерова.

Пряшів, 12 травня 2000 року

Микола Мушинка,
д-р наук академік НАН України,
завідуючий Науково-дослідним відділом
україністики Пряшівського університету

Додаток: Ксерокопія частини Хроніки с. Нижня Боца–залучена.

ДОКУМЕНТ

Der Wehrmachtbevollmächtigte beim Deutschen Staatsminister für Böhmen u. Mähren u. Befehlshaber im Wehrkreis Böhmen und Mähren

Geheim

Nr. 1780/44 geheim. Prag, den 27.10.44.

Feindlageoffizier.

Betr.: Lage in der Slowakei.

Abendmeldung des Dtsch. Befehlshabers Slowakei vom 26.10.44:

1.) Gesamtlage:
Hauptwiderstand des Gegners zerschlagen.

Kpfgr. Wittenmeyer setzt sich in den Besitz von Nisch (10 km S Krl.-Lehota). Strasse Rosenberg – Poprad damit feindfrei. Die hier eingesetzten ukrain. Freiwilligen 14.Waffen-Gren.Div.SS haben sich ausgezeichnet geschlagen.

Частина Звіту німецького командувача у Словаччині (переклад з німецької)

Бойова група „Віттенмаєр" взяла Нижню Боцу (10 км на південь від Леготи). Дорога Ружомберок–Попрад звільнена від ворога. Українські добровольці 14-ї дивізії військ СС відзначилися в боях.

*У цьому документі важлива дата: Бойова група Віттенмаєр зайняла Нижню Боцу щойно **26 жовтня**, а вбивства доконано **24 жовтня**. У фільмі Генді не показано ані пам'ятників, ані дат.*

РОСІЙСЬКІ СЛІДИ

Що пов'язує Москву з недавньою війною в Лівані?

Можливо, головним з-поміж переможців у війні в Лівані вийшов Кремль. Ізраїль обстрілювали радянськими „катюшами" і „калашніковими", російськими ракетами „Файр-1" і „Файр-3", російськими протитанковими ракетами АТ-5 і „Корнет". Російська застаріла зброя стала останнім криком моди серед терористів усього світу, і „погані хлопці" достеменно знають, де її можна взяти. Скриньки від зброї, залишені „Гезболлаг", були підписані: „Одержувач: міністерство оборони Сирії. Відправник: КБП, Тула, Росія".

Сьогоднішній міжнародний тероризм був сконструйований на Лубянці у штаб-квартирі КҐБ після шестиденної війни на Близькому Сході в 1967 році. Я сам був свідком його народження, коли я був комуністичним генералом. Ізраїль узяв верх над Єгиптом і Сирією, чиїми войовничими урядами керували радники від радянської розвідки, після чого Кремль вирішив озброїти ворогуючих сусідів Ізраїля, палестинців, і затягти їх у терористичну війну проти Ізраїлю.

Генерал Олександер Сахаровський, що створив структуру румунської комуністичної розвідки, а далі очолив усю зовнішню розвідку радянської Росії, часто переконував мене: „У сучасному світі, коли ядерна зброя зробила використання військової сили застарілим методом, тероризм повинен стати нашою основною зброєю".

Між 1968 і 1978 роками, коли я порвав з комунізмом, сили безпеки Румунії направляли палестинським терористам у Ліван кожного тижня по два вантажні літаки з військовими боєприпасами. Після падіння комунізму архіви східнонімецької „Штази" показали, що тільки в 1983 році їх служба зовнішньої розвідки направила в Ліван АК-47 на суму 1 877 600 долярів. За словами Вацлава Гавела, комуністична Чехословаччина направила ісламським терористам 1000 тонн вибухівки „Семтекс-Х" (яка не має запаху і не розпізнається спеціяльно навченими собаками)–цієї кількості вистачить на 150 років.

Терористична війна сама по собі розгорнулась наприкінці 1968 року, коли КҐБ перетворив захоплення літаків–зброю, вибрану для терактів 11 вересня,–в інструмент терору. Тільки в 1969 році фінансована КҐБ Організація визволення Палестини захопила 82 літаки. В 1971 році, коли я зустрічався з Сахаровським у нього на Лубянці, він привернув мою увагу до безлічі червоних прапорців, пришпилених до карти світу, що висіла на стіні. Кожний прапорець означав захоплений літак. „Захоплення літаків–мій особистий винахід"–сказав він.

Політичний „успіх", одержаний шляхом захоплення ізраїльських

літаків, навів 13-ий відділ КҐБ, відомий на неофіційному жаргоні як „відділ по мокрих справах", до думки розширити цю діяльність до вбивств євреїв в аеропортах, на залізничних станціях та в інших місцях. В 1969 році доктор Джордж Ґабаш, маріонетка КҐБ, пояснював: „Вбивство одного єврея поза полем бою більш ефективне, ніж вбивство сотні євреїв на полі бою, бо привертає більше уваги".

Наприкінці 1960-х КҐБ глибоко загруз у масовому тероризмі проти євреїв, здійснюваному різними палестинськими організаціями. Ось деякі теракти, у яких був відповідальний КҐБ, за той період, поки я був у Румунії: збройний напад на офіс Ель-Аля в Атенах у листопаді 1969 року, 1 загиблий, 14 ранених; теракт в аеропорту „Бен-Ґуріон" 30 травня 1972 року, 22 загиблих, 75 ранених; вибух в кінотеатрі Тель-Авіва в грудні 1974 року, 2 загиблих, 66 ранених; теракт в готелі Тель-Авіва в березні 1975 року, 25 загиблих, 6 ранених; вибух в Єрусалимі в травні 1975 року, 1 загиблий, 3 ранених; вибух на Сіонській площі 4 липня 1975 року, 15 загиблих, 62 ранених; теракт в брюссельському аеропорту в квітні 1978 року, 12 ранених; напад на літак Ель-Аля в Парижі, 12 ранених.

В 1971 році КҐБ приступив до операції „Тайфун", направленої на дестабілізацію Західної Европи. Баадер-Майнгоф (пізніше RAF) та інші спонсоровані КҐБ марксистські організації підняли хвилю антиамериканської терористичної діяльности, яка потрясла Західну Европу. Річард Уелш, голова підрозділу ЦРУ в Атенах, був застрілений у Греції 23 грудня 1975 року. Ґенерал Олександер Гейґ, командуючий силами НАТО в Брюсселі в червні 1979 році одержав поранення у результаті вибуху бомби, що розвалила його Mercedes так, що він не підлягав ремонту. В 1972 році Кремль вирішив підбурити весь ісламський світ проти Ізраїля і США. Як говорив мені голова КҐБ Юрій Андропов, мільярд противників нанесуть Америці більшу шкоду, ніж могли би мільйони. Ми повинні були насаджувати в ісламському світі ненависть до євреїв, достойну нацизму, щоб перетворити цю емоційну зброю в терористичну бойню проти Ізраїлю та його основного прибічника США. Ніхто, знаходячись в американо-сіоністській сфері впливу, не повинен був більше почувати себе безпечно.

На думку Андропова, ісламський світ був готовою чашкою Петрі для розведення вірулентного штампу ненависті до Америки, вирощеного з бактерії марксизму-ленінізму. Ісламізм і антисемітизм глибоко вкоренилися. Мусульмани не знають смаку націоналізму, шовінізму і пошуку ворога. Їх безграмотну пригнічену юрбу можна легко довести до точки кипіння.

Тероризм і насилля проти Ізраїлю та його господарів, американського сіонізму, природнім шляхом випливає з релігійної пристрасті мусульман, наставляв мене Андропов. Нам потрібно було тільки повторити завчені теми: що США і Ізраїль–це „фашистські імперіаліс-

тичні сіоністські держави", керовані багатими євреями. Ісламський світ був одержимий ідеєю не дати невірним окупувати їх територію і дуже сприйнятливий до характеристики Конґресу США як сіоністської організації, призначеної для того, щоб перетворити світ у єврейське панування. Кодовою назвою цієї операції було СИГ–„Сіоністська держава" і вона знаходилася в румунській „сфері впливу", так як охоплювала Лівію, Ліван і Сирію. СИГ була великою партійною і державною операцією. Ми створили спільне підприємство для будови лікарень, домів та доріг у цих країнах і відправляли туди лікарів, інженерів, технічних спеціялістів, професорів і навіть інструкторів танців. Всі вони одержували завдання зображати Сполучені Штати високомірною і наглою єврейською вотчиною, фінансованою єврейськими політиками, чия мета–підкорити весь ісламський світ.

В середині 1970-х КҐБ наказав моїй службі та іншим таким же службам Східної Европи прочесати країну в пошуку надійних партійних активістів, приналежних до ісламських етнічних груп, провести з ними навчання в галузі дезінформації і терористичних операцій та направити в країни нашої сфери впливу. Їхнім завданням було експортувати сліпу несамовиту ненависть до американського сіонізму шляхом маніпуляції давнішої неприязні до євреїв серед мешканців цього реґіону. Перш ніж я назавжди покинув Румунію в 1978 році, підвідомча мені румунська секретна служба направила біля 500 таких замаскованих аґентів у різні ісламські країни. За приблизною оцінкою, одержаною з Москви, до 1978 року розвідки всього соціялістичного блоку направили в країни ісламського світу біля 4 тисяч аґентів.

В середині 1970-х ми також почали відправляти в ісламські країни перекладені на арабську мову „Протоколи сіоністських мудреців", підробку часу російського царизму, яку як зразок своєї антисемістської філософії використовував Гітлер. Ми поширювали також сфабрикований КҐБ документ арабською мовою, який стверджував, що Ізраїль та його головний помічник США є сіоністськими країнами, які намагаються перетворити ісламський світ у єврейську колонію.

Ми, як представники соціялістичного блоку, старались завоювати розум людства, бо знали, що не можемо одержати перемогу у воєнній битві. Трудно сказати, які довгострокові наслідки створили операції СИГ. Але кумулятивний ефект від поширення тисяч „Протоколів сіоністських мудреців" арабською мовою і зображення Ізраїлю і США смертельними ворогами ісламу, безперечно, не можна назвати конструктивним.

Пострадянська Росія перетерпіла безпрецедентну трансформацію, однак поширена думка, що огидливе радянське насліддя було викорчувано із закінченням холодної війни так само, як нацизм в Німеччині після Другої світової війни, не цілком вірна.

В 1950-х, коли я був головою підрозділу зовнішньої торгівлі Румунії

в Західній Німеччині, я бачив, що гітлерівський Третій райх знищений, воєнні злочинці віддані під суд, воєнні і поліцейські сили розформовані, а нацисти зняті з державних посад.

Нічого такого не спостерігається в колишньому Радянському Союзі. Ні одна людина не віддана під суд, хоча совєтський комуністичний режим знищив сотні мільйонів людей. Більшість совєтських інститутів збереглися, тільки одержали нові назви, і тепер ними керують ті ж люди, що й при комунізмі. В 2000 році Кремль і російський уряд очолив колишній офіцер совєтської армії і офіцер КҐБ.

Німеччина ніколи не стала би демократичною, якщо би в керівництві були офіцери ґестапо і СС.

11 вересня 2001 року президент Росії Владімір Путін був першим лідером іноземної держави, котрий виразив співчуття президенту Бушу у зв'язку з „жахливою трагедією", як він це назвав. Однак невдовзі Путін знову почав утягувати свою країну в терористичну діяльність. В березні 2002 року він потихеньку відновив продаж зброї іранському терористичному диктаторові Хаменеї і затягнув Росію в будівництво атомного реактора в Бушере, підприємства по переробці урану, здатного виробляти паливо для ядерної зброї.

Сотні російських технологів почали допомагати іранському уряду в розробці ракет „Шахаб-4" з радіюсом дії понад 2 тис. км, які можуть доставити ядерні боєголовки чи бактерологічну зброю в будь-яку точку Близького Сходу і Европи.

Нинішній президент Ірану Махмуд Ахмадинежад уже пояснив, що ніхто не може зупинити його країну на шляху створення ядерної зброї, і заявив, що Ізраїль–це „ганебна пляма на карті ісламського світу", яку необхідно стерти. Під час Другої світової війни 405 399 американців загинули, щоб знищити нацизм і антисемістський терор. Тепер ми стоїмо перед загрозою ісламського фашизму і ядерного антисемістського тероризму. ООН не може дати ніякої надії. Вона навіть до цього часу не дала визначення тероризму.

Кажуть, клин клином вибивають. Кремль може бути нашою головною надією. В травні 2002 року міністри іноземних справ НАТО схвалили партнерство з Росією, колишнім ворогом альянсу. Врешті світ сказав, що холодна війна закінчилася. Капут. Тепер Росія хоче, щоб її прийняли до Світової торговельної організації. Щоб це відбулося, Кремль повинен спочатку твердо постановити, що він припинить брати участь в тероризмі.

Захід повинен також допомогти Росії зрозуміти, що заставити президента Ахмадинежада відмовитися від ядерних амбіцій буде в її власних інтересах. Він непевний тиран, котрий може в певний момент побачити противника і в Росії. „Якщо Іран матиме зброю масового знищення, транспортовану ракетами, це буде проблемою,–справед-

ливо зазначив президент Буш,–для всіх нас, у тому числі й для Росії".

Іон Михай Пацепа, „Інопреса"

Генерал-лейтенант Іон Михай Пацепа–найвищий чиновник розвідки колишнього совєтського блоку, котрий будь-коли перейшов на Захід. Його книга „Червоні горизонти" була видана в 27 країнах.

ХТО ХОЧЕ МИРУ І ВЕДЕ ВІЙНУ?

Сьогодні в палестино-ізраїльських відносинах ідуть паралельно два, здавалося б, взаємовиключні процеси. З одного боку обговорюються мирні угоди між Ізраїлем і палестинцями; з другого–терористичні угрупування одночасно обстрілюють ізраїльські міста й поселення, а їзраїльські війська не припиняють бойових дій проти терористів на території Ґази, з якої окупаційне військо уже було вийшло.

Така ситуація склася не вперше. На початку 90-х років прем'єрміністер Ізраїлю Їцгак Рабін, архітектор „Осло акорду" з палестинцями, вже тоді ствердив, що збільшене число терактів підчас переговорів є спробою зупинити мирний процес. Дійсно, палестинським екстремістам не потрібні мирні угоди з Ізраїлем, бо такі угоди встановлюють (хоч би й на папері) відносний порядок в Палестинській Автономії (ПА), роззброєння бойових груп та їх контролю урядом. Мир означає також припинення доходів від закордонних спонсорів, які платять за „палестинську визвольну боротьбу".Терор має потужний економічний стимул–тисячі людей в різних кінцях світу і, звичайно, в ПА, годуються виключно за рахунок вибухів, обстрілів, нападів та пролитої крові. Польові командири та їх помічники всіх мастей не хочуть відмовлятися від цих грошей. Ракети, що падають на Сдерот, доказують що ісламські радикали не складуть зброю, і будуть надалі заробляти на свій хліб.

У цьому свавіллі, що діється зараз на цих територіях, є прямий натяк палестинській владі та західним миротворцям: які б угоди не укладались, який би уряд не прийшов до влади–ніхто і ніщо не зможе зупинити терор. Наступному керівництву заздалегідь пропонується закрити очі на всі майбутні дії бойовиків і не намагатися їх роззброїти або контролювати.

Це відноситься також до Ізраїлю. Відомо, що в інші часи, які офіційно було оголошено мирними, ізраїльська держава змушена була не помічати замахів на свою територію і життя своїх громадян, щоб не зірвати процесу наміченого вреґулювання.

В Ізраїлі прекрасно знають, що мирний період завжди змінюється періодом воєнним, і часто вони відрізняються один від одного тим, що армія вступає в дію на провокації. Відомо також, що офіційне пере-

мир'я завжди використовується бойовиками для переозброєння, консолідації і розробки нової терористичної стратегії. Адже одною з умов мирного процесу завжди є припинення чисток і ліквідацій місцевих бойових командирів.

Не дивно, що в останній час Ізраїль проводив інтенсивні військові операції в ПА, стараючись максимально забезпечити свій народ на наступний „мирний період". Зруйновані фабрики „Касамов", знищені тунелі, якими переправлялась зброя до Ґази, зліквідовані бойові командири, котрі оголосили Ізраїлю „джигад",–все це в майбутньому врятує не одне людське життя. Ця ситуація нагадує старе прислів'я: „Хочеш миру–готуйся до війни". Різниця лише в тому, що на даному етапі мало хто вірить в досягнення миру між палестинцями та ізраїльтянами. Лідери ПА не можуть домовитися навіть між собою, і часом мова йде про громадянську війну. Рух опору ГАМАС, який здобув в останніх парляментських виборах ПА більшість, не збирається визнавати державу Ізраїль, і поступатися умірковану угрупуванню ФАТАГ. Нові дострокові вибори не приведуть до зміни влади. Більшість населення, як і раніше, підтримує Ісмаїла Ганийє та його команду, незважаючи на економічні проблеми і міжнародний бойкот ПА. Справа в тому, що ФАТАГ не виправдав сподівань народу, що він переборе корупцію і розбрат у своїх рядах. Популярності ГАМАСу сприяє сьогодні його протистояння американській політиці, а також успіх „братської" ГЕЗБОЛЛИ під час Ліванської кампанії, яка скріпила аґресивні настрої. Одночасно зміцнились інші радикальні угрупування, на кшалт Ісламського джигада, які не „заплямили" себе конформізмом і участю в провальному уряді. Сьогодні населення ПА хоче миру менше, ніж коли-небудь: опитування показують, що підтримка військових дій проти „сіоністського ворога" дорівнює часів інтифади Аль-Акса.

Ні в Ізраїлі, ні в ПА ніхто не вірить, що новий уряд, створений за американські гроші, зможе контролювати ситуацію і дотримуватися мирних порозумінь. Однак процес іде, оскільки він запущений з американського берега. Білий дім старається всіма силами невтралізувати ГАМАС і передати владу гіпотетичному „уряду національної єдності". На цю ціль США призначили 42 млн. долярів. США і Евросоюз тільки чекають на формальне завершення виборів в ПА, щоб відновити гуманітарну допомогу ПА і закликати сторони за стіл переговорів.

Схоже, Ізраїлю прийдеться прийняти участь у цій грі й погодитися на невигідні компроміси і поступки. Про те, що уряд Ольмерта в Ізраїлі підкориться американському тиску, непрямо вказують активні дії проти бойовиків. В Ізраїлі знають, що мир, який Захід проголосить в реґіоні найближчим часом, буде мало відрізнятися від війни–і стараються якнайліпше підготовитися до такої ситуації.

***Іра Коган**, MIGnews.com*

Омар УЗАРАШВІЛІ

ЦЕ НЕ УКРАЇНСЬКА, А ПОСТРАДЯНСЬКА АРМІЯ

Не встигла країна (особливо матері хлопців) оговтатися від страшної звістки–убивства п'яним майором солдата Руслана Пащенка в одній із військових частин на Полтавщині, як 9 серпня у рідній армії трапилася ще одна трагічна НП. У Київській області на стрільбищі під час навчань з вогневої підготовки, рядовий однієї з військових частин застрелив з автомата товариша Андрія Ґубіна. Як повідомила прес-служба Ґенпрокуратури, „рядовий С., з метою залякати товариша, націлив йому в обличчя автомат АК-47, і знявши запобіжник, здійснив одиночний постріл у голову".

За офіційними даними Міністерства оборони України, протягом минулого року в Збройних силах загинув 101 військовослужбовець (серед них–41 офіцер). А з 1992 по 2005 рік в нашій армії загинув 3171 військовослужбовець. Таких втрат армія США не зазнала за всю іранську кампанію. Чому ж з таким ризиком пов'язана служба в армії, яка не веде бойових дій? Висновок напрошується сам: кричущий непрофесіоналізм рядових і офіцерів. Першу половину терміну служби витрачають на наряди на кухні, фарбування парканів, сільськогосподарські роботи, ремонти дач генералів. А офіцери... „Як платять, так і служимо", не раз доводилося чути не від однієї людини у формі.

Усі міністри оборони України, перебуваючи в керівному кріслі, жалілися на недостатнє для формування боєздатності армії фінансування. Та слідчі військових прокуратур всіх реґіонів порушили десятки кримінальних справ за фактами мільйонних розкрадань майна армії (військових містечок, техніки, об'єктів військторгу). А хто підрахував, у яку копієчку влітає щороку державі призов у Збройні сили, одягання та харчування рекрутів? Чи не краще було б ці кошти витратити на зарплату контрактникам і навіки забути про жахи „совкової" армії?

Як і у всіх пострадянських арміях, в українській–забагато генералів, штабних офіцерів, тиловиків. Ці пузани з освітою, яку здобули чи ще не за Будьонного, розуміють, що у відносно невеликій професійній армії їм теплого місця не знайти. А тому робитимуть усе (а кругова порука в генеральській касті така, що не один міністер об неї зуби зламає), аби якомога довше зберегти призов до війська. На щастя, керівництво країни вже задекларувало, що до 2011 Україна має перейти на професійну армію. А поки матимемо проблеми, характерні для всіх пострадянських армій: дідівщину, бійки, дезертирство, алкоголізм офіцерів, падіння дисципліни. Жодними наказами у непрофесійній „робітничо-селянській" армії цих проблем не вирішити.

(„Високий замок")

Костянтин НІКОЛАЄВ
„Народна армія"

„ВСЕ ЗАЛЕЖАТИМЕ ВІД УКРАЇНИ..."

Міністер оборони України Анатолій Гриценко заявив, що обраний Україною курс оборонної політики і політики безпеки є незмінним і незворотним. На цьому він наголосив 5 жовтня 2006, виступаючи перед учасниками третього раунду Консультацій Україна—НАТО на рівні міністрів оборони у португальському місті Сінтра.

До складу нашої делеґації входили, зокрема, виконувач обов'язків секретаря Ради Національної Безпеки й Оборони України (РНБО) Володимир Горбулін, заступник Секретаря РНБО України—співголова спільної робочої групи Україна—НАТО з питань військової реформи Сергій Пирожков, голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони Анатолій Кінах, заступник міністра закордонних справ України Володимир Хандогій, заступник голови Місії України при НАТО з оборонних питань генерал армії України Володимир Шкідченко та інші офіційні особи.

Анатолій Гриценко визначив головні складники курсу. Це, зокрема, завершення запланованих реформ у Збройних Силах України і секторах безпеки, активна участь і внесок у зміцнення безпеки в реґіоні і світі, а також досягнення стратеґічної мети—вступ у НАТО.

„Ці три мети будуть досягнуті, є тільки питання, як швидко. Все залежатиме від України, від чинників внутрішньополітичного характеру, від ресурсного забезпечення і в першу чергу від концентрації зусиль усіх гілок влади і суспільства в цілому",—наголосив Гриценко. Також під час Консультацій Україна-НАТО члени української делеґації обговорили з представниками НАТО питання поширення досвіду впровадження громадського контролю над армією та іншими силовими структурами.

—Стосунки з Україною залишаться важливими для НАТО, а члени Альянсу „хочуть побачити" продовження евроатлантичної політики Києва відносно продовження реформ,—заявив Ґенеральний секретар Альянсу Яап де Гооп Схеффер.—Хочу підкреслити, що відносини з Україною залишаються дуже важливими для НАТО, й члени Альянсу хочуть побачити продовження евроатлантичної політики України й впровадження реформ.

Ґенсек Альянсу нагадав, що, починаючи з 1997 року, коли Україна й НАТО підписали Хартію про особливе партнерство (ця подія також відбулася в Синтрі), „двосторонні відносини розвиваються постійно й привели до інтенсифікованого діялогу". „Досягнення подальшого проґресу щодо цього залежить від конкретних дій і надання їм

достатніх ресурсів. НАТО готова і надалі надавати Україні допомогу в справі реформування. Проґрес буде залежати від енерґії й відданості справі нового українськоіо уряду", — підкреслив Яап де Гооп Схеффер.

У проєкті Держбюджету на 2007 рік на потреби Міністерства оборони України передбачається направити 8 млрд. 193,5 млн. грн., у порівнянні з 2006 роком збільшено на 1 млрд. 96,3 млн. грн.

Верховна Рада ратифікувала меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Верховним головнокомандуванням об'єднаних збройних сил НАТО з питань трансформації й щодо використання стратегічної транспортної авіяції України в операціях і навчаннях НАТО. За це рішення проголосували 390 з 432 депутатів, що зареєструвалися в залі. Головнокомандувач Збройними Силами України Серіій Кириченко, підкреслив, що документ не передбачає участь транспортної авіяції в яких-небудь завданнях у рамках операцій НАТО й буде здійснюватися в рамках діючого законодавства відповідно до порядку участі підрозділів, виконання завдань за межами нашої держави.

Рекордного рівня досягла цього року чисельність військового й цивільного персоналу, що бере участь у миротворчих операціях ООН, повідомив заступник Генерального секретаря ООН з миротворчої діяльності Жан-Марі Ґуенно. У 18 операціях, що проводяться в різних частинах світу, зараз задіяні 93 тис. чоловік, з них 70 тис. військовиків. Ця цифра, однак, може збільшитися за рік до 140 тис. осіб. Тепер найбільше угруповання миротворців (21 тис.) розгорнуте в Демократичній Республіці Конґо.

У той же час НАТО взяла під свій контроль міжнародні миротворчі сили на всій території Афганістану. До цього під її командуванням перебували тільки війська, розгорнуті на заході, півночі й з недавнього часу на півдні країни. Насправді це означає перехід під командування НАТО від 10 до 12 тис. американських вояків, які ведуть боротьбу з афганськими талібами й бойовиками „Аль-Каїди" у східних районах Афганістану. Під командуванням НАТО тепер перебувають близько 33 тис. солдатів, наданих різними країнами. Миротворча операція в Афганістані — найбільша, яку НАТО проводить від початку свого створення.

Харитон ПЕНТАГОНОВ

НА ТЕГЕРАН?

Американський генерал розкрив плян наступної війни з Іраном

У випадку, якщо дипломати всіх країн, об'єднавшись, не зможуть переконати Іран зупинити розвиток ядерної програми, удар по цій країні буде нанесений протягом найближчого року, пише ізраїльська газета "Yediot Ahronot" з посиланням на генерала ВПС США у відставці Томаса Макінернея.

За словами генерала, вся операція проти Ірану займе 2-3 дні, протягом яких американська авіяція знищить близько півтори тисячі цілей. При цьому удари з повітря і моря повинні бути підсилені роботою спецназу, якому доведеться ліквідувати і взяти у полон керівництво Ісламської республіки.

Крім цього, американцям доведеться знищити військово-морські сили Ірану, щоб не допустити перекривання ними Перської затоки.

Напад, переконаний генерал, буде сплянований таким чином: перша хвиля з приблизно 60 винищувачів і бомбардувальників „Стелс" (B-2, F-117, F-22) нанесе удар по основним стратегічним об'єктам. Далі по цілях „відпрацюють" близько 400 бойових літаків інших типів (B-52, B-1, F-15, F-16 і F-18). Майже 150 літаків спеціяльного призначення у цей час будуть забезпечувати дозаправку, розвідку і вказувати цілі. Американські надводні кораблі і підводні човни випустять по цілях в Ірані близько 500 крилатих ракет.

Макінерней підкреслив, що точні розвідувальні дані будуть відігравати вирішальну ролю в загальному успіху операції та виразив упевненість, що американські розвідувальні служби сповна здатні добути всю необхідну інформацію.

На думку генерала, знищення від 20 до 50 відсотків іранських збройних сил буде достатньо для того, щоб правлячий там режим втратив контроль над країною.

Одночасно Макінерней висловив сумнів у здатності Ізраїлю самостійно нанести удар по Ірану. За словами військовика, ізраїльські ВПС чудово підготовлені й озброєні, однак їм може завадити відсутність авіяносців і географічна віддаленість від потенційних цілей.

Нагадаємо, що американські офіційні особи не раз заявляли про свою прихильність до дипломатичного розв'язання іранської ядерної проблеми, але при цьому зазначали, що залишають за собою право на „інші заходи", якщо Тегеран не виконуватиме волю світового товариства–припинити продукцію збагаченого урану.

Тим часом США звинуватили Іран і Сирію в тому, що вони подають підтримку незаконним озброєним терористичним формуванням в Іраку.

США вважають, що Іран надає підмогу шиїтським формуванням, які діють на сході Багдаду і в південних районах країни, а Сирія, нібито, дозволяє іракським бойовикам вільно перетинати свій кордон.

(„Газета Плюс")

ЖОРСТОКІСТЬ

Доконечної потреби в атомних ударах по японських містах Гіросіма (6 серпня) і Нагасакі–9 серпня 1945 року не було. Задовго до того Японія виступала за припинення війни в Азії проти США та Англії. Але союзники вперто іґнорували ці пропозиції. Вони наполягали на беззастережній капітуляції Японії. У Постдамській декларації вони заявили, що Японію чекає негайна і страшна кара, якщо вона відхилить їхні вимоги. І Гіросіма стала першою жертвою.

Японський історик Такусіто Ґатторі („Японія у війні 1941-1945") розповідає, як це сталося: „6 серпня о 7 год. 09 хв. ранку радіолокаційні станції виявили кілька літаків противника. Було дано сиґнал тривоги, але літаки, зробивши коло над містом, відлетіли. О 7 год. 30 хв. було дано сиґнал спокою, і люди почали звичайний робочий день. О 8 год, знов було виявлено два літаки противника–В-29. По радіо повторили сиґнал тривоги. Але люди подумали, що літаки здійснюють розвідувальний політ і продовжували роботу. Багато хто не пішов у бомбосховище і спостерігав за ворожими літаками, що летіли на великій висоті. Ось один з них скинув щось на парашуті над центром міста. І тут же, услід за сліпучо-яскравим спалахом, гримнув страхітливий, розкотистий вибух. Це сталося о 8 год. 15 хв.

Над містом здійнялася гігантська хмара диму і пилюки. Спалахнули сотні пожеж. Місто перетворилося на вогненне пекло. До кінця дня Гіросіма потопала у вирі полум'я і диму. Такого жахливого видовища історія людства ще не знала. Ті, хто перебував в епіцентрі вибуху, згоріли. Котрі дещо віддалік–вижили, але одержали обширні опіки. Приблизно 78 150 мешканців загинули. Із 76 327 будинків міста було повністю зруйновано до 48 000, частково–22 178. Без даху над головою залишилось 176 987 людей".

На той час в Гіросімі проживало 343 тисячі осіб. Південніше міста була військова база Узіна, а в південно-західному керунку–склади постачання. В самій Гіросімі функціонувала порівняно незначна частина військової промисловості. У квітні 1945 року в місті перебував штаб 2-ої об'єднаної армії.

Підготував Павло Чемерис

УКРАЇНСЬКА АРМІЯ ДОЛУЧИЛАСЯ ДО КОНКУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сьомий міжнародний конкурс з української мови, організаторами якого є Міністерство освіти і науки України та Ліґа українських меценатів за підтримки Міністерства культури і туризму, почався 9 листопада.

Напередодні Дня Української писемності і мови з'явився наказ міністра оборони України А. Гриценка про участь військовослужбовців у щорічному Міжнародному конкурсі з української мови. Метою Конкурсу є „подальше утвердження української мови у військовому середовищі, виховання шанобливого ставлення до культури і традицій українського народу". Командувачі Сухопутних військ, Повітряних Сил, Військово-Морських Сил, начальник зв'язку Збройних Сил–заступник начальника Ґенерального штабу Збройних Сил України, директор Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України, на підставі затьердженого Положення, зобов'язані організувати 9 листопада, у День української писемності і мови, проведення 1-го етапу кнкурсу у вищих навчальних закладах Збройних Сил України та у військовому ліцеї ім. І. Богуна. Конкурс у Збройних Силах України проходитиме з 9 листопада до 22 травня у 2 етапи. У першому етапі візьмуть участь усі курсанти вищих військово-навчальних закладів Збройних Сил України та учні військового ліцею ім. І. Богуна, а у другому–фінальному–змагатимуться за звання найкращого знавця рідної мови по 3 переможці від кожного вищого навчального закладу.

Фінальний етап конкурсу відбудеться 1 червня 2007 року на базі Центрального будинку офіцерів Збройних Сил України у місті Києві. Того ж дня буде визначено переможців, а також відбудеться їхнє урочисте нагородження цінними подарунками Ліґи українських меценатів та іменними дипломами Міністерства оборони України.

С. КОРОПЕНКО

БЕТОНОБІЙНА БОМБА

Під час війни 1991 року з Іраком, який був дуже успішним у будівництві підземних сховищ, хоча не може змагатися у цьому відношенні з північнокорейськими землекопами, США вперше використали бетонобійну бомбу GBU-28 вагою понад дві тонни. Її корпусом служить ствол 8-дюймової гаубиці, вага і міцність якого дозволяє їй входити в землю на глибину 30 м. У 1991 році GBU-28 знищила бункер на північ від Багдада, пробивши перед вибухом 10 метровий шар землі, бетону і спеціяльної сталі. У 1997 р. США спорудили бетонобійний ядерний боєприпас, приробивши звичайній атомній бомбі закрилки та носову частину з надтвердого обробленого урану. Чудо-зброя, однак, не виправдала сподівань: під час випробувань на Алясці скинута з 13-кілометрової висоти бомба врізалась в землю менше, ніж на 7 м.

ЕКОНОМІЧНІ КОРИСТІ З ВСТУПУ ДО НАТО

УНІАН. – Вступ України до НАТО забезпечить приплив прямих іноземних інвестицій, заявив Міністер оборони Анатолій Гриценко, виступаючи перед учасниками міжнародної науково-практичної конференції „Відносини Україна-НАТО: Проливаючи світло на теперішнє та ухвалюючи рішення про майбутнє". „Якщо країна стала членом НАТО–це показник того, що там всередині все в порядку–стабільно, прозоро, демократично. Це–економічний вимір. Не втрата робочих місць, не втрата технологій, а навпаки–піднесення країни"–додав він.

Міністер навів приклад прямих іноземних інвестицій у економіку країн до вступу в НАТО. Так, у 1997 році прямі іноземні інвестиції у Польщу становили 2,7 млрд. дол., у 1998 році–5 млрд. дол., у 1999 році–після вступу до НАТО–12,8 млрд. дол. У Болгарії в рік вступу в НАТО прямі іноземні інвестиції збільшилися вдвічі! У Румунії–зросли на 14%!"–зазначив Гриценко. Він додав, що навіть у тих країнах, в яких не проводили референдумів і громадська думка підтримки вступу до НАТО була на рівні 50%, після вступу до Альянсу цей відсоток вже сягає 80%. „Ніхто не розчарувався, ніхто не виходить з НАТО. З Ташкентського договору виходять, а з НАТО і ЕС–не виходять. Черга стоїть на вступ"–наголосив Гриценко.

Христос Родився!

Радісних Свят Різдва Христового

та щасливого Нового Року

Членам Братства
й Дивізійним Родинам,
колишнім воякам усіх українських армій і формацій
та всій українській спільноті в Діяспорі і Україні

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА

РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Вільному українському Народові, українським церковним Ієрархам, Проводам українських організацій, Членам Головної, Краєвих і Станичних Управ Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Братству „Броди-Лев", Редакції і Адміністрації „Вістей Комбатанта", всій дивізійній Братії та їх Родинам, Комбатантам усіх українських збройних формацій та всій українській спільноті

бажають

УПРАВА і ЧЛЕНИ

Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

в Едмонтоні, Альберта, Канада

За Управу:

Б. Небожук
секретар

П. Дацків
голова

ПЕРША РОКОВИНА БОЛЮЧОЇ РІЧНИЦІ

Минула перша річниця упокоєння, коли 18-го березня 2005 року відійшов у вічність бл. п. **ОСИП ГОЛОВАЦЬКИЙ.**

Залишив у великому смутку дружину Євгенію з дітьми й онуками та дочку Лідію і осиротив хор громади Української Православної Церкви Святого Миколая в Купер Сиґі.

Минають дні і ночі, але душевний біль і смуток не зменшується. Потіха надходить від частого перечитування поем, які покійний писав:

Пішли батьки, щоб приклад дати,
Пішли сини, щоб не відстати
Від тих, хто мріяв про Державу
І породив стрілецьку славу...
УПА зв'язок із нами має,
Їй наша зброя помагає,
Як лиш для цього є нагода,

То завантажена підвода
Упівцям найновішу зброю
Везе до місць їх постою...
Броди, Хуст, Базар і Крути
Не дозволять нам забути
Славного героїв чину
В боротьбі за Україну.

Царство Небесне і Вічна пам'ять слузі Божому Осипові!

Дружина Євгенія, діти і внуки

Осип „ОГО" ГОЛОВАЦЬКИЙ

МОЇ СПОМИНИ

Війна скінчилася і частина Дивізійної Оркестри попала в англійський полон в Каринтії (Австрія) біля містечка Шпіталь (Spital), звідки англійці перевезли нас в кінці травня 1946 р. тягаровими автами до Белярії в Італії. Більшість інструментів оркестри в часі тих бурхливих подій згубилася.

Це одначе не знеохотило деяких музикантів, які рішили відновити свою працю в полоні. Авґустин („Ґустьо") Павлик, Михайло Дальовський, Ярослав Проць, Прокіп Пікулович, Осип Головацький та Юрій Крайчик, який в цей час став нашим керівником, це імена ентузіястів-піонерів естрадної і джазової музики. Спочатку ми грали для розвеселення засмучених побратимів полонених, маючи надію, що прийде час, коли може хто інший схоче послухати нашої музики. Одним словом, ми мали надію, що колись „розвинемо крила" на ширшу публіку поза границями нашого задрото-

ДЖАЗОВА ОРКЕСТРА „ОГО" В РІМІНІ, ІТАЛІЯ
ОСИП ГОЛОВАЦЬКИЙ – ДИРИҐЕНТ
2 травня 1946 р.
Сидять зліва: Михайло Дальовський (саксофон і клярнет), Августин „Ґустьо" Павлик (саксофон і клярнет), Микола Музичка (саксофон і клярнет), Ярослав Проць (скрипка), Ярослав Марко (скрипка).
Стоять зліва: Юрій Крайчик (акордеон),
Осип Головацький (ґітара і диригент-вокаліст), Степан Ждан (перкусія), С. Сікора (трубка), Прокіп Пікулович (трубка).
Стопки робопи Ореста „Го-Ґа" Слупчинського.

ваного табору. З військового шкіряного плаща і з обручів дерев'яної бочки, в якій привезли до табору муку, наші проворні дивізійники змайстрували барабан, з витонченої гарматної гільзи сформували „чинель", у котрогось побратима знайшовся саксофон, на якому він не вмів грати, в Олександра Строцького був акордеон, що нам він його позичив за пару цигарок, а пор. Лука Клевчук, який виявився нашим другом, знайшов власника гітари, яку нам купив. Я. Проць приніс до табору скрипку, П. Пікулович придбав собі трубку, двох клярнетистів мали в своїх наплечниках два клярнети. З такими інструментами ми рішили почати проби. На керівника попросили мене. Ми вже мали деякий репертуар, який запам'ятали ще з Дивізії, але тепер ми почали нашу працю дуже інтесивно і послідовно. Щовечора біля Команди Табору ми грали для розваги командного складу, як і таборової братії, якої збиралося велике число. Вдячна авдиторія обдаровувала нас бурхливими і ентузіястичними оплесками.

По кількох таких концертах, англійська команда чемним командним наказом, забрала нас до своєї охоронної частини, що містилася зараз за брамою нашого табору. І так зачався новий етап нашої діяльности. Оркестра почала грати кожного вечора програму для наших англійських охоронників. Радо ми йшли до них грати, бо будучи за „брамою", здавалося, що ми бодай трішки вільні. А окрім того, могли покурити цигарок та попити вина, навіть досить багато. Варто підкреслити, що один старшина-англієць, який викликав нас грати для нього, біля його шатра за границями нашого табору, коли почув, що ми хочемо „похвалитися" точками англійської музики, звернув нам увагу: "Just forget it". Він хоче слухати виключно українську музику, і для того нас покликав. Його наказ ми виконали з великою приємністю і на його сатисфакцію виїмково вміло. Коли 24 червня 1945 р. влаштували Перший таборовий концерт для англійських і міжнародних достойників, оркестра в цій програмі теж брала участь.

По трьох місяцях наполегливих вправ, пор. Л. Клевчук, який хотів стати „менеджером" оркестри і маючи нагоду вчити англійців їхати верхи, почув про великий баль, плянований на 12 вересня 1945 року ген. Александром, зголосив до участи в тому балю нашу оркестру. Оркестра мала концертувати дві години підчас вечерібенкету, а опісля, якщо її гра подобається генералові, то приграватиме до сьомої години ранку до танців. Крім нашої оркестри, участь брали англійська й італійська цивільна оркестри та наш хор „Бурлака". Наша оркестра вийшла переможною. Музикантів добре

нагодували, й вони цілу ніч гарно грали. В нагороду генерал наказав переслати до нашої Таборової Команди 350,000 лірів на потреби Оркестри, яких правду кажучи було досить. Командир табору майор Савелій Яськевич, передаючи керівникові оркестри щирі ґратуляції, звернувся з проханням до Оркестри, щоби з цієї суми 200,000 лірів подарували на потреби таборового шкільництва. Я, керівник і всі члени Оркестри погодилися.

8 жовтня 1945 Юрій Дроздовський-Крук, Григорій Дорожівський і я, на чолі с проф. Олександром Монцібовичем виїхали двома автами до Больонії і Міляно в справі закупу потрібних книжок і інструментів. За 150,000 лірів ми купили зовсім новий тенор-саксофон і уживані скрипку, трубку, пару чинель та на суму 80 лірів музичний модерний репертуар. Тепер Оркестра, придбавши додаткових три інструменти, дійшла до 10 музикантів. Оркестра теж щонеділі виїздила з вокальним квартетом Церковного Хору до Річчіоне до жіночого табору наших полонених медсестер. По відправі св. Служби Божої мешканці табору і гості, при звуках оркестри, співаючи і танцюючи проводили весело час.

З перенесенням табору до Ріміні, оркестра грала для англійців кожного вечора від 8-ої вечора до 2-ої ранку. Якщо котрогось дня англійці не забавлялись, то зараз приїздили до нас поляки Корпусу Андерса, щоб грати в польських касарнях у Ріміні. Керівник оркестри використав цю нагоду, щоби туди привезти хор „Бурлака". Хор в українських національних строях, на одному виступі познайомив італійську шляхту з українською хоровою музикою і з назвою Україна. Члени оркестри в одностроях, з відзнаками-левиками, теж давали до пізнання, хто вони та чиї вони діти. Майор Польської Армії, побачивши хористів у шароварах та вишиваних сорочках з гарасівками, почервонів і спитав мене: „А це що?"–Я відповів йому, що це хор, який він запросив. Його одиноке застереження було, щоб не співати українських патріотичних пісень. Я сказав: „Буде так, як обіцяв вам, пане майоре".

І оркестра і „Бурлака" мали великий успіх.

Майор С. Яськевич хотів мене піднести до ступеня хорунжого, але я відмовився від такого відзначення.

Наш табір, маючи добрі хори, оркестру і театр мав всі дані для розвинення культурної праці, як і музичного так театрального мистецтва. Дня 8 січня 1946 р. відбулася театральна вистава „Ой, не ходи, Грицю" та „Запорожець за Дунаєм" при музичному супроводі Оркестри. Ревія аранжована, скомпонована й виведена силами хору „Бурлака", якого творцями були дириґент і композитор пісень

хор. Степан Ґумінілович, поет Юрій Форись, Таборовий Театр та Оркестра „ОГО".

В кінці квітня 1946 р. „Ґо-Ґо" Слупчинський зробив для оркестри нові синьо-жовті стояки для нот.

Музику для Оркестри аранжував та співав завжди я.

А коли я виїхав на лікування до Цезенатіко, керівництво перебрав, на моє прохання, хор. Ст. Ґумінілович, а відтак Юрій Крайчик. Вкоротці англійці покликали кількох музикантів до Ріміні і включили їх до німецької оркестри. Так закінчилася діяльність тієї оркестри, яка невтомною, щоденною працею, виступаючи перед чужинцями, як репрезентант українських полонених в Італії знайомила чужинців не тільки з існуванням українського народу, а і з бажанням боротися проти комуністичної й іншої поневолюючої Росії за свою Вільну Державу.

Перед вибуттям з табору я зорганізував і почав був працювати з Симфонічною Оркестрою, яку перебрав під свою батуту Володимир Домашовець, член хору „Бурлака".

ОГО

ОСИП ГОЛОВАЦЬКИЙ ТА ЙОГО МУЗИ

На перших сторінках історико-мемуарного збірника „Теребовлянська земля" є прекрасний вірш „Теребовлі", який належить Василю Голосу. Любов'ю до рідної землі, гордістю за її мужніх синів сповнені рядки:

Наша рідна Теребовле!
Твою славу і красу
Величають літописці
Ще із княжого часу...

Мало хто знає, що Василь Голос–літературний псевдонім Осипа Васильовича Головацького. А тим часом у США це широко знана людина серед української діяспори.

Постать Осипа Головацького заслуговує на те, щоб стати більш відомою і в рідній Теребовлянщині. Народився він 19 березня 1919 року в селі Могильниця у сім'ї інтеліґентних людей і поважних господарів Василя і Ганни Головацьких. Великий вплив на формування світогляду підлітка мали батьки, старші брати Петро та Іван–студенти Теребовлянської гімназії, а також директор школи Володимир Рощаковський і священик о. Іван Яворський.

Природа наділила Осипа чудовим голосом, абсолютним слухом та винятковими здібностями до гри на різноманітних музичних інструментах. Потім було навчання у Теребовлянській гімназії. Гімназист Осип Головацький відзначався високою успішністю, пра-

целюбністю і дисциплінованістю, користувався авторитетом і повагою, як серед товаришів так і серед професорів. Був активним членом Маріїнської Дружини, яку заснував катехит гімназії о. Євстахій Веселовський. При Маріїнській Дружині було організовано хор і струнну оркестру, що нараховувала 24 інструменти. Керував же тим хором Осип Головацький.

Після закінчення гімназії в 1939 році плянував продовжити студії у вищих навчальних закладах Кракова. Та початок Другої світової війни завадив цьому.

Воєнне лихоліття принесло багато страждань і поневірянь юнакові. А після війни опинився талановитий хлопець за межами рідного краю. Нелегкі то були часи для молодої людини, що залишилась без батьківської допомоги й опіки. Довелося зазнати і голоду і холоду. Але непересічний талант і сильна воля перемогли всі труднощі. Закінчив Мюнхенську консерваторію. Дороги додому не було, бо там на таких, як він, свідомих патріотів рідної Вітчизни, чекали холодний Сибір, далека Північ чи простори Казахстану, де вже „перевиховувались" батьки та дві зовсім юні сестрички.

Потім доля закинула Осипа Головацького у США. В Америці не забував про рідний край і свою тугу за ним виливав у хвилюючих рядках поезії: *Я мрію про чудовий край,*

Про наші свята, наш звичай...

Поетичний талант Осипа Васильовича знаходить своє відображення як в інтимній так і в громадській ліриці. Він палко бажає волі своїй уярмленій Вітчизні, журиться з того, що і на еміґрації серед українців не завжди присутнє єднання. Виступає в літературі під псевдонімами Іван Кирпатий та Василь Скорострів.

Але мистецькі уподобання О. Головацького не обмежуються лише поезією. Їхній діяпазон надзвичайно широкий. І в першу чергу це музика. У 50-60-х роках маестро керує хором Української Ліґи Західної Пенсильванії. Ось як описувала американська преса діяльність колективу та його керівника: „Український хор, очолюваний Осипом Головацьким, нараховує біля 100 вокалістів і танцівників. Цей колектив представляв українців на першому фестивалі національного концерту в Пітсбурзі, а також брав участь у святкуванні 10-ї річниці Української Об'єднаної Ліґи. Група О. Головацького часто з'являлася на телебаченні, демонструючи українські звичаї. В одній із Різдвяних телепрограм цей колектив здійснив постановку хвилюючого дійства–Святої Вечері. Хор брав участь у багатьох громадських засадах, церковних Службах, у відзначенні національних свят".

Згодом обдарований теребовлянин керує хором товариства „Просвіта" у Нью-Йорку, капелею бандуристів, хорами церкви Вознесіння в Кліфтоні і церкви св. Миколая у Балтіморі. Прекрасний музикант (чудово грав майже на всіх музичних інструментах) Осип Головацький навчав цього мистецтва багатьох юних українців у США. Та найбільш улюбленим його інструментом була гітара.

Проявив себе в галузі оперного мистецтва. Ось уривок із рецензії на оперу „Запорожець за Дунаєм", постановку якої здійснив Український Оперний Ансамбль в Нью-Йорку під керівництвом Лева Рейнаровича: „Осип Головацький відіграв роль Султана справді „по-султанськи". Його баритоновий з гарним теплим забарвленням голос–це вислід його довгої музичної культури, починаючи від шкільних років, коли він співав і грав на різних інструментах. Пізніше в ролі Імана, султанового урядовця, його голос звучав маєстатично, коли він проголошував султанський „фірман" про дарування волі Андрієві та Оксані і дозвіл Запорожцям повернутися у рідний край"

До речі, О. Головацький–автор сценівки „Запорожець в Америці", яка також ішла в театральних залях. У Філядельфії цей же колектив поставив оперу Миколи Аркаса „Катерина". Ролю солдата Івана виконував Осип Головацький. В його репертуарі багато й інших ролей. Журналістика теж не оминула його уподобань. Він плідно працює в газеті „Народна справа", пише до інших періодичних видань, виступає по радіо і в телепрограмах з популяризацією рідної мови, історії, пісні. В сфері його інтересів також складання підручників для вивчення української мови.

Леон ГОРОДИСЬКИЙ

ПОЕЗІЯ НЕВИЗНАНИХ ПОЕТІВ

Поезія здавна стала професійною діяльністю багатьох поколінь літераторів. Багато хто з школярів чи школярок починає з віршів про кохання, щоб швидко перейти до прози родинного життя, але окремі з таких романтиків стають професійними постаттями. А як бути іншим? На них подекуди дивляться скоса: це, мовляв, графомани, тобто люди з хворобливою пристрастю до писання. На жаль, часто саме так і буває... Проте не варто відразу усіх гудити, бо нерідко за твором визнаного поета відчувається душевна порожнеча і заробітчанство, а невправний вірш непрофесіонала сповнений справжньої духовности і щирости. Саме так читається поема Осипа Головацького „Броди", присвячена 55-ій річниці бою дивізії „Галичина" під Бродами в липні 1944 року. Автор розповідає добре

відому усім історію формування дивізії і її тяжкої долі в подальші роки війни. Тисячі юнаків пішли до дивізії:

Пішли батьки, щоб приклад дати,
Пішли сини, щоб не відстати
Від тих, хто мріяв про Державу
І породив стрілецьку славу.

Власна зброя була мрією багатьох українців і дивізійники в ряді випадків прислужилися у цьому:

УПА зв'язок із нами має,
Їй наша зброя помагає,
Як лиш для цього є нагода,
То завантажена підвода
Упівцям найновішу зброю
Везе до місця їх постою...

У поемі дуже виразно змальовано жорстокий бій під Бродами, численні жертви серед українського війська, яке силою обставин було змушене воювати на боці одного з ворогів, а від другого не знало жодної поступки в разі полону чи поранення.

Броди, Хуст, Базар і Крути
Не дозволять нам забути
Славного героїв чину
В боротьбі за Україну.

Цими рядками Осип Головацький закінчує свою поему. Відійдуть свідки боїв, але залишиться написане ними як історичний спомин, який назавжди увійшов в історію України.

Л. Х.

Ділимося сумною вісткою, що 18 березня 2005 р
відійшов у вічність на Флориді
наш зразковий член

„ОГО"-ОСИП ГОЛОВАЦЬКИЙ

нагороджений найвищою відзнакою Братства дивізійників–
„Золотим хрестом за особливі заслуги".
Народився 19 березня 1919 р. в с. Могильниця.
Похоронні Богослужіння завершив прот. Віктор Полярний
в Купер Сіті,
а прах Покійного поховано на Ельвуд цвинтарі в Чікаґо.
Дружині Євгенії з дітьми й онуками та дочці Ліді
висловлюємо наші щирі співчуття.

Побратими Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
Нюарк, США

Наснись, моє місто

Наснись, моє місто, наснись!
Той парк, де блукав я колись,
Мій батьківський дім і дорога
І голос матусі з порога

Наснись мені, церкво свята,
Де вперше спізнав я Христа,
Де слухав я Божі слова,
Хай це в мені знов ожива.

Наснись мені, гай і Серет,
Де в плавнях шептав очерет,
Гніздо, що лелеченька звив,
Як з теплих країв прилетів.

Як вітер промчали роки...
Все ж згадую я залюбки
І річку ту милу і став,
Де радість дитинства я мав.

Наснись, рідне місто, наснись
І радістю в серці явись.
Наснись хоч на хвилю мені,
Щоб линув я в юності дні.

Іван Труш

Докладніше про творчість І. Труша див. „ВК", ч. 3, 2006.

ФРАНКОВА ПОЕЗІЯ ІТАЛІЙСЬКОЮ

Творчість Івана Франка займає помітне місце в світовій літературі. На Заході вона відома завдяки талановитих перекладачів– Марії Скрипник (Канада), Анні-Ґалі Горбач (Німеччина) та інших.

В Італії проживає тепер біля мільйона українців, здебільшого заробітчан, твори нашого Каменяра майже невідомі. Проте і тут є вже певні зрушення за останні роки. Мені вдалось ще за радянських часів перекласти деякі поезії нашого поета. Хотілось тоді встановити зв'язок з видавцями Італії, але недремне око „компетентних органів" за зв'язки з „буржуазною" країною підозрювало такого перекладача мало як не ворога народу. Неохота була потрапити в лабета НКВД.

Тільки з встановленням незалежности України я написав до видавця екслібрисів міста Ареццо Маріо Де Філіппіса деякі переклади Франкових поезій. І ось 1991 року Маріо Де Філіппіс видає „Малу антологію української поезії", де поміщено теж твори Івана Франка, а саме „Як почуєш вночі край свойого вікна", „Ой ти, дівчино, з горіха зерня", „Безмежнеє поле". „Народе мій"–так називається книжка, в якій професор Федір Погребенник помістив Пролог до „Мойсея" мовами народів світу. Львів, вид. „Каменяр", 1989р. Тут поміщений мій переклад

Прологу італійською.

За десять років моєї співпраці з видавцем міланського журналу „ARTECULTURA" Джузеппе Мартуччі представив читачам мої переклади „Каменярів", „Вічного революціонера", „Думка в тюрмі" та інші.

1993 року в Чернівецькому видавництві „Прут" вийшла двомовна українсько-італійська збірка поезій „Голоси України", в якій я помістив теж переклади Франкових творів „Сікстинська Мадонна", „Гей розвілялось ти, руськеє горе" та „Vivere memento".

Моя робота над збільшенням італійської Франкіани триває.

Іван ТРУШ

„НАСТАЛИ ДНІ ДЛЯ ДОБРИХ СПРАВ"

Нещодавно у видавничо-інформаційному центрі „Місто" (м. Чернівці) побачила світ нова книжечка буковинського поета і перекладача Івана Труша „Українська поезія в Італії" (IX випуск) українською та в перекладі італійською мовами.

До збірки увійшли українські поезії, опубліковані за останні два роки в Італії. Автор сердечно дякує другові юності Іванові Чернецькому за допомогу у виданні книжки.

Більшість поезій українських авторів надруковані на сторінках міланського журналу „ARTEKULTURA", відповідальним директором якого є Джузеппе Мартуччі–давній друг Івана Труша. П. Мартуччі у своєму часописі, який виходить 10 разів на рік, вміщує не лише публікацію про образотворче мистецтво, про художників і їх виставки, але й дає 2-3 сторінки для поезій. Іван Труш, автор 14 книг-публікацій і перекладів, нині свої сили спрямував на те, щоб італійський читач мав змогу познайомитись з українськими талантами. За 10 років співпраці з Джузеппе Мартуччі п. Труш познайомив італійського читача з творами біля 150 українських поетів. У IX-му випуску збірника „Українська поезія в Італії" вміщені твори 27 авторів.

Серед них–українська класика: Іван Франко і Юрій Федькович, вірш В. Симоненка та поезії автора збірки. Тут побачили світ вірші авторів, чиї твори вперше були перекладені І. Трушем на італійську мову (Є. Клименка, А. Дирик, Л. Ржегак, Н. Дички, М. Заруби, І. Бурмея, О. Мороза, І. Чигрина, В. Рябого, С. Деревенко, І. Чепельського, Й. Палатинського, М. Павленко, Г. Ігнатенко, Г. Лисої та О. Жук).

Широка географія авторів: Буковина, Тернопілля, Одещина, Львівщина, Полтавщина, Київ, Крим тощо.

Приємно, що два невсипущих ентузіясти–Іван Труш і Джузеппе Мартуччі, незважаючи на похилий вік, своєю працею, поетичним словом єднають дві культури, два народи. Тож побажаємо їм молодечого натхнення, доброго здоров'я і успіхів у творчій праці.

***Людмила РЖЕГАК**, „Благовіст"*

Володимир МАЗЯР

ДУМКИ ПІД ЛИСТОПАД

Коли згадаю рідний край у наших думах, у піснях, то бачу я красу його: поля, ліси, а там степи, Дніпро грізний і кургани, а в курганах–козацька слава захована лежить. Про неї наші кобзарі нам правду проспівали, ми виросли на правді тій, козацькій славі так давній.

А на широких тих степах і на могилах-курганах росте червона калина. До долу нохилилася вона, з вітрами розмовляє про славних лицарів-борців і про гетьманів, козаків, пісні для них складає.

Неначе дивний сон, так час біжить, минає. Проходить все, немов і не було. Невже ж забулося воно? О! Ні! Ми тямимо усе, яким воно давно було.

У цей неволі час здригнулася земля. Почули гук гарматних громів і брязкіт зброї. Військовий марш. Стрільці ідуть, стрільці січові. Лунає пісні звук: „Ми ту калину піднесем і славу й волю принесем". Співали січові стрільці, як йшли в „кривавий тан", щоб визволити із кайдан ввесь нарід свій.

Вони пройшли, затих вже рев гармат і скорострілів спів. Лиш спомин йшов у даль. Чи видиш, брате мій, як журавлі летять? Летіли журавлі, летіли в чужий край. І от знову могили, кургани, а там вони, стрільці січові, а з ними наші мрії-сни. Похилена калина ще раз у крові.

Затих той спів, затихло все, немов мертве. Пройшли роки неволі... Та от нараз знайшлись знову борці, це наші хлопці лісові, сини стрільців січових. Вони калину підняли, у славі її понесли в народ.

У лісі загуло і дався чути клич: „В кого охота є, нехай із нами йде!" Здригнулася земля, коли ті юнаки почули клич: „До бою!". Вони пішли... Пішли, як ті січові, за волю, за державу, за нарід свій, за славу. Ішли всі до мети святої і не зложили зброї. Ні! У лісі полягли, лягли в нерівнім бою.

А там у далині заграва, огні горять. Горить село Ожидів, Олесько, Пеняки, Білий Камінь,–це пісня Бродів. І знов калини цвіт, той буйний запашний, знову у крові. Він похилився там, на брідській тій землі, затиснутий в руці, в стрільців, ще юнаків, які лягли у вічнім сні.

Так, йшли вони: у різні йшли бої, хто в лісі, хто в шоломі, пройшли, співаючи пісні про цю калину, як підносили всі її.

І знов пройшли роки. І знов калина та у лузі похилилася. Похилена вона простояла грізний так довгий час, роки неволі.

Та от нараз почувся спів, що наче грім з небес: „Засяяло сонце золоте, збудивсь народ". Чи може, вже прийшов той жданий час, коли калину ту усі ми піднесемо? Так, підняли калину ту онуки і сини січо-

вих. Калина вже цвіте!

Та що ж, знову не всі разом. Не в один „гуж" і не туди. Той гілку гне до себе, а той у другий бік, той третій вже кудись утік немов не був він з нами. А той знову не хоче знати, що ту калину ми мусимо її всі поливати, усі разом, щоби калина та для нас усе цвіла.

Коли б ми зрозуміли це, що єдність нам потрібна понад все. Коли вона у нас буде, тоді калина, та що у лузі, зацвіте, засяє сонце золоте, на ввесь наш вільний край!

ЗРОДИЛАСЬ ВОЛЯ

Заплакав листопад багряним листям,
В осіннім гніві здригнулася земля,
Зродилась воля й мов народня пімства
По львівських вулицях в запалі гордо йшла.
І хоч не довго маяли прапори,
Зерно принялось й згодом проросло,
Змінилась доля й понеслась в простори,
Щоб слово "воля" квіткою цвіло.
І той знаменний рік дев'ятдесят перший,
Зробив завершення народньої мети
На славу тим, що йшли у Львові перші,
Замаяли прапори на віки.

Наталка БУНЯК

Роман ПРИПХАН

УД У СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АРМІЇ

Роман Припхан помер 30 липня 2006 р. в Івано-Франківську (див. ст.126)

„Присягаю Всемогучому Богові перед Святою його Евангелією і Животворящим Хрестом, не шкодуючи життя, ні здоров'я скрізь та повсякчасно зі зброєю в руках боротися під українським націоналним прапором за свій Нарід і свою Батьківщину. Свідомий великої відповідальности присягаю як вояк Українського Національного Війська всі накази моїх начальків виконувати слухняно, а всі службові доручення тримати в таємниці.

Так нехай мені допоможе Бог і його Пречиста Мати Діва".

Це є присяга 1-ої Української Дивізії, що стала складовою частиною Української Національної Армії на чолі із генерал-полковником Павлом Шандруком. Згідно із зарядженням генерала Шандрука командування 1-ої Української Дивізії мав перейняти ген. Михайло Крат.

Ця урочиста присяга відбулася 23 квітня 1945 року біля Фельдбаху в Горішній Австрії на терені розташування 30-го полку. Поклавши одну руку на дулі міномета, а другу піднявши вгору, присягу склали: хор. Роман Ґавриляк із 31-го полку та хор. Роман Припхан, цебто я, із 29-го полку. Це була велика честь для нас. На наших очах дивізія „Галичина"перемінялася в українську частину. І ми присягали Всемогучому Богові боротися зі зброєю в руках за свою Батьківщину під українським національним прапором. Присяга відбулася в присутності командувача генерала Павла Шандрука.

Велику дорогу пройшла Дивізія „Галичина",заки стала справжньою українською одиницею із тризубами, замість левиків, із українським національним прапором. Створена в 1943 р., коли німці почали зазнавати невдачі на фронтах (десант альянтів у Північній Африці, Сталінград), і то з деякими застереженнями. Дивізія мала мати характер реґіональний, називатися „галицькою", а не „українською", з відзнаками левиків, а не тризубів. Набір можна було тільки проводити в Галичині.

Однак на це треба було погодитися, бо німці могли створити Дивізію і без порозуміння з українським громадянством. Перша назва Дивізії: СС добровольча дивізія „Галичина" (липень 1943). Дальше: 14 СС добровольча ґренадерська дивізія (червень 1944). Пізніше: 14 ґренадерська дивізія військ СС (Галицька ч. 1). Існування Дивізії було кілька разів під знаком запиту, бо німці нам ніколи не довіряли. В останніх тижнях війни Дивізії загрожувало роззброєння.

Як прийшло до створення УН Армії і хто такий ген.-полк. Павло

Шандрук? Павло Шандрук–це леґендарний боєць наших Визвольних змагань, який уславився в численних боях із більшовиками, головно як командир бриґади славної 3-ої залізної Дивізії (Прапор 3-ої залізної Дивізії переховується в Бавнд-Бруку, США).

Між світовими війнами стає високим старшиною польської армії та вишколюється в Академії генерального штабу. За заслуги у боротьбі з німцями під час 2-ої світової війни екзильний польський уряд відзначує його найвищим військовим відзначенням (Virtuti Militari). Попав до німецького полону, з якого його по якомусь часі німці звільняють. Як щирий український патріот не відмовляє своїх послуг, коли того вимагає справа. А така потреба прийшла. В 1944 році, коли Східна Европа була в більшовицьких руках, німці визнали право народів Східної Европи на самовизначення. В листопаді проголошено в Празі „Комітет для визволення народів Росії" з ген. А. Власовим на чолі. Українці, з політичних причин, до того Комітету не увійшли, що дуже не подобалося німцям.

Ще в серпні 1944 р. українці центральних та східних земель об'єдналися для співпраці. У жовтні на пропозицію президента Лівицького українські політичні кола погодилися, щоб політичне представництво українців у Німеччині–Український Національний Комітет (УНК) очолював ген. Павло Шандрук.

Для нас, членів Дивізії, що находилися тоді на фронті в Австрії, доходили скупі відомості про утворення УН Комітету, а пізніше УН Армії. В Дивізії зачались деякі зміни. Левики замінено тризубами. Щораз більше важливіших постів обсаджувано старшинами українцями. Мене самого призначено тоді старшиною для спеціяльних доручень у 29-у полку. Це є позиція, яку звичайно займає старшина із фронтовою практикою. Я тої практики не мав, бо недавно вийшов зі старшинської школи. Це все однак було вислідом українізації Дивізії у зв'язку із утворенням УНА.

Вкінці ген.-полк. Павло Шандрук приїхав на фронт, щоби провести присягу та перебрати Дивізію у склад УН Армії. Тоді ми мали нагоду його пізнати. Високий, поставний, дуже авторитативно виглядав у генеральському мундирі. Німці з цікавістю та острахом споглядали на нього, бо не знали, на яку ногу їм стати. Однак їхнє відношення до українців стало дуже приятельським.

Сам генерал був оптимістом. Вірив, що між альянтами дійде до певних ускладнень, у якому ми ще зуміємо відіграти важливу ролю. Всю свою увагу спрямував на збереження Дивізії.

Турбувався Дивізією перед західними альянтами та боронив її перед оскаржуванням більшовиків, які домагалися її видачі. У тому часі західні альянти ще якслід не пізнали свого кровожадного східного союзника й англійці видали йому на поталу Козацький корпус.

Старання ген.-полк. Павла Шандрука, єпископа Бучка в Римі, а

разом із ним і Папи допомогли охоронити Дивізію, яка тоді в чисельності 10,000 осіб знаходилася в полоні в Ріміні, Італія, перед репатріацією на Сибір.

Пізніше, перебуваючи у Німеччині, ген.-полк. П. Шандрук боронив Дивізію перед різними закидами чужих і своїх. Вкінці дивізійників очищено від всяких закидів та дозволено їм еміґрувати.

Допоможіть вшанувати героїв України!

Парох о. Ігор Фута та жителі невеличкого села Дубківці, що на Тернопільщині, звертаються до Вас, дорогі земляки, з великим проханням–допомогти завершити будівництво пам'ятника чотирьом героям ОУН–УПА, які поклали життя на вівтар Батьківщини.

На Йордан 1946 року, під час широкомасштабної операції тоталітарного режиму, ці четверо молодих хлопців–воїнів УПА–членів ОУН–були оточені військами МҐБ. Їм запропонували здатися. Але патріоти відмовилися від співпраці з ворогом: вони безстрашно прийняли нерівний бій і героїчно загинули. Пам'ятаючи ці події, жителі села, в часи совєтської окупації, не раз вночі залишали на цьому місці квіти; після проголошення Незалежности України поставили там залізний Хрест. Тепер хотіли би зробити пам'ятник-комплекс: Архистратиг Михаїл веде українських патріотів на боротьбу за Україну. Цей проєкт надзвичайно актуальний саме сьогодні, коли антиукраїнські сили підносять голову, відмовляючи визнати членів ОУН–УПА героями України. Допоможіть дубківчанам вшанувати пам'ять справжніх героїв та підтримайте патріотичний дух у цей нелегкий для України час!

Пожертви слати до:

LUC-Ukraine Humanitarian Fund (I. Kozak)
83 Christie St. Toronto, Ontario M6G 3B1

P.S. *Урочисте відкриття цього меморіяльного комплексу заплановане на Великдень 2007-го року, в якому візьмуть участь тисячі людей з навколишніх сіл, патріотичні сили зі всієї України, засоби інформації, можливо, Президент України Віктор Ющенко та інші представники української влади.*

Капітан Ігор Козак
Фінансовий референт проєкту

ДИВІЗІЙНИЙ ЛІКАР ДЕНИС ДОКУР

У радянській газеті „За повернення на Батьківщину", ч. 72, вересень 1957, що виходила в Берліні, надруковано статтю дивізійного лікаря–Д. І. Докура, з якої подаємо його коротку автобіографію.

Редакція

Народився я біля Львова, у містечку Городок, а ріс і вчився в Бережанському районі на Тернопільщині. Закінчив Бережанську гімназію, а в 1930 році–медичний факультет Познанського університету. Там я працював лікарем. І хоч я українець, все ж як жителя Польщі, мене у вересні 1939 року мобілізували в польську армію на війну проти гітлерівської Німеччини. Тоді я опинився на окупованій гітлерівцями території, в місті Каліш.

У 1943 році мене мобілізували в дивізію „Галичина" і призначили полковим лікарем. На початку липня 1944 року дивізія була кинута на східний фронт під Броди і під ударами Радянської Армії вона була розгромлена. Потім я потрапив у полон Радянської Армії. Звичайно, ніяким репресіям мене не піддавали і відразу назначили лікарем в госпіталь для військовополонених у м. Аткарськ, Саратовської області. В госпіталі були німці, іспанці, угорці, чехи, поляки, італійці, фінни, норвежці, датчани і люди інших національностей.

Зараз я працюю завідуючим туберкульозним диспансером в Бережанському районі. Зарплату одержую 1800 карбованців на місяць, а цього цілком досить для сім'ї з трьох чоловік. Маю власний мотоцикл.

Моє особливе слово до тих, з ким я служив в недобрій пам'яті дивізії „Галичина", до Степана Молодовця–лікаря дивізії, Зенона Абрамовського, Семчишина, Сивенького, Володимира Омельченка–батальйонних лікарів. Кажу всім, хто в тяжку хвилину життя попав разом зі мною в Дивізію „СС-Галичина" і опинився на Заході–Батьківщина чекає вас, друзі!

Денис Іванович Докур. м. Бережани, вул Дзержинського, б. 9.

ДВА ЛИСТИ ХОРУНЖОГО СТЕФАНА КУРИЛОВИЧА

Богдан Маців пише, що йому припадково попав лист Пані Теодозії Ілевич-Депутат, тіточної сестри хор. Степана Куриловича. (Лист відписаний 16. 08.1984 р. з Бафало). З листом вона прислала два листи хор. С. Куриловича до його вуйка о. Миколи Ілевича і посмертне оголошення із “Свободи” з 27 серпня 1975 р.

Стефан Курилович народився 18 вересня 1910 року. За фахом диплом.інженер. Помер у Кляґенфурті 14 липня 1975 року після довгої і важкої недуги.

У першому листі він описує свої переживання в боях під Бродами, а в другому— перебування у лічниці в 1947 р.

Редакція

Стефан Курилович на обкладинці одноднівки.

Піковичі, 3.10.1944 р

Дорогий Вуйцю!

Перед тижнем одержав я картку Вуйця з 20/9, за яку сердечно дякую. Службові зайняття не дозволили мені зараз відписати, тож з приємністю роблю це зараз. При кінці вересня ц. р. перенеслися ми з Нойгаммеру на Шлеську, до Пікович коло Праги. Я зістав тепер „компаніфірером” та вишколюю нових рекрутів нашої дивізії.

Але перед тим повинен я згадати в кількох словах мої останні переживання. Як може вже Вуйцьови відомо, з кінцем червня ц. р. наша перша (пишу так, бо по її розбиттю маємо тепер нову) дивізія вирушила на східний фронт. Дісталися ми під Броди, куди большевики спрямували в половині липня дуже сильну офензиву. Через непорадність проводу, нашу дивізію разом з трьома дивізіями Вермахту окружило 15 совєтських дивізій в кітлі між Золочевом а Бродами. Положення було дуже критичне. Напирали на нас силь-

ними панцирними з'єднаннями, а найбільше докучали нам американські літаки з большевицькими залогами. Вони засипували наші лінії та обози розривними бомбами, так що в повітрі літало все разом: земля, людські руки та кінські ноги, одним словом несамовиті м'ясні фонтани... Найгірше було під Білим Каменем, де я мав у своїй частині дуже багато забитих і ранених, яких я сам мусів на руках виносити з вогню, бо молоді вояки ще не звикли до таких боїв, на вид крови і побитих, бараніли з переляку й треба було їх лупити в карк щоби привести до притомности або робити самому.

Дня 22 липня над раном удалося мені разом з кількома сотнями пробитись через большевицький перестень на Гологори, під Перемишлянами, атакували ми вдруге большевицькі лінії—так, що по п'яти днях без їди і відпочинку, у важких маршах з боями, удалось нам дійти до Ходорова, звідки поїхав вже поїздом, через Стрий, Самбір, Турку до Ужгороду, а потім через Будапешт, Відень до Нойгаммеру. В тих боях стратив усе своє майно, яке забрав зі собою, але, слава Богу, що вирятував здорову голову.

Тепер я є сам, як сиротина. Родичі осталися у Львові та один Бог ними опікується. Нуся виїхала, правдоподібно з Криниці, але не знаю де, бо донині не дає знаку життя, хоч має мою адресу. Буду розшукувати через "Украіне Банк", де Андрій, її муж, працював.

Тішить мене, що хоч Вуйко не забули про мене. Воєнна буря розмітає родини, як осіннє листя, але все таки я маю надію, що за якийсь час зійдемося знову, будемо згадувати те все, як якийсь прикрий сон. Прошу не забувати про мене, а писати часто. Персонально уціловання ручок для Тети, Вуйця, а сестричок сердечно здоровить і цілує

Степан

Фельдґаф 28. 08.1947 р.

Дорогий Вуйцю!

Щиро дякую за одержаного перед тижнем листа. В тім місяці одержав рівнож повідомлення про вінчання, та листа від Марусі і Северина Княгиницьких, до яких зараз же відписав листа з подякою.

Дуже дякую за поздоровлення інж. Романа Куриловича. При нагоді прошу його поздоровити та спитати, чи знає щось про долю моїх Родичів у Львові, бо сестра не пише мені нічого, зглядно сама не знає нічого. Дня 22 серпня ц.р. минуло рівно дванадцять місяців мойого побуту у фельдґафільському заведені. Як довго тут ще

буду, сам не знаю. Маю тільки ще трохи болі голови, але позатим почуваю себе зовсім здоровий. Хотів би я вже вийти на волю, та сам запрацювати собі на хліб. Думаю, що як інженер всюди дістану фахову працю. Тай зароблю собі на хліб насушний. У заведені було би не зле, але якби трактували мене однаково, як інших пацієнтів. А так не знаю, чи трактують мене за пацієнта, полоненого чи чужинецького „ді-пі". Більше як півроку відібрали від мене карту на тютюн, яку можна заміняти за харчі. Кількасот добрих папіросів чейже має свою вартість і та несправедливість у трактовані пацієнтів мене болить.

Я був рік в англійському полоні, але там ніхто не відбирав від мене папіросів, мимо того що я не курив. Прикро глядіти, як другі пацієнти напихаються "Care"-пакетами, а я не маю навіть за що купити собі бохонця хліба.

Може дорогенький Вуйцьо буде міг через допомоговий комітет прислати мені яку харчову допомогу–дуже буду вдячний.

Поки що щиро здоровлю і цілую ручки дорогенької Тети, Вуйця та усіх сестричок.

Ваш Стефан

Адреса на коверті: Dipl.Ing. Stefan Kurylowycz, Heil und Pflegefanstalt Abt. B 3, Klagenfurt, Austria

Стефан Курилович веде сотню під час вишколу.

Петро ГРИЦАК

ЯК ПОЧАЛАСЯ 2-га СВІТОВА ВІЙНА У 1939 РОЦІ?

На підставі тверджень на Нюрнберському процесі загально вважається, що 2-га світова війна почалася атакою Німеччини на свою власну радіостанцію у Ґлівіцах. Це було проведено при помочі власних, перебраних у польські уніформи, терористів, під проводом СС-штурмбанфюрера Найокса. Ця справа одначе комплікується тим, що в тодішній атмосфері часто пограничні інциденти й тероризм супроти своїх меншин були також практиковані польською стороною. У великій мірі була в те заанґажована польська вулиця та місцева влада. при тихій згоді поліції.

Тому цікавим є, що відомий журнал „Барнс рев'ю" [1] подає у числі за вересень-жовтень 2006, що може найкращим поясненням тих подій 31 серпня–1 вересня 1939 року є припущення, що може, власне, це були самодіяльні, нереґулярні польські відділи, які тоді напали на Німеччину. Це можливо сталося навіть без відома польської армії, з загального тоді пануючого переконання, що Польщі прийде зараз з допомогою французька армія, згідно з договором з 31 березня 1939. Тоді Польща дістала далекойдучі ґарантії збройної допомоги у випадку нападу на неї. У відплату, Німеччина зараз скасувала пакт неаґресії з Польщею.

Німецькі джерела („Біла книга"), як каже „Барнс рев'ю", подають, що між 25 серпня та 1 вересня 1939 було на польсько-німецькій границі 44 таких інцидентів. Самі інформації про інцидент у Ґлівіцах–„казус беллі" (докладний час нападу та інші деталі) є суперечливі та фраґментарні! В тоді пануючій у Польщі атмосфері боротьби за владу, в почуванні власної повної безкарности в рамцях гурапатріотизму та скрайньої оптимістичної риторики у польській пресі, все це виглядає можливим. Ян Шембек (колишній віцеміністер, а від 19 вересня 1939 міністер закордонних справ), каже у своїх споминах про ті часи [2], що вести більше умірковану політику тоді було би неуспішним, а уряд міг би легко опинитися „повішеним на ліхтарні". Як не вірите, то прочитайте тодішні польські газети!

„Барнс рев'ю" пише про 20 інших інцидентів, де подається, що польська влада толерує та інспектує збройні виступи та заворушення проти німецької меншини, і, що нас найбільше інтересує,–також проти українців! Також викликає адміністративні „шикани", де доходить до „мініпогромів". Це з рапортів німецького амбасадора у Варшаві, консулів у Катовицях, Торуні та у Львові. Що підчас напруженої політичної ситуації може дійти до непередбачених, із скрайно неприємними наслідками інцидентів–це нічого нового. А як пізніше дійде навіть до війни, кожна

сторона старається оскаржити другу, декляруючи свою невинність. Тому зовсім не є дивним, що дальше існують такі серйозні сумніви, хто є відповідальним за початок 2-ої світової війни, де згинуло близько до 30 мільйонів людей.

А в тому випадку властиво „яке їхало, таке здибало", бо обі сторони були цілком здібні до державного тероризму та створювання небезпечних своїми наслідками інцидентів. Щодо Польщі, то згадаймо висилання диверсантів у Карпатську Україну в осені 1938 р. Зрештою, у згаданій статті у „Барнс рев'ю" є згадака про В. Черчіля, який дивувався, як-то може Польща непотрібно провокувати своєю поведінкою своїх власних сусідів, звертаючись до польського міністра закордонних справ, Ю. Бека: „Ви, поляки, тим не журитися, що для своеї національної гордости можете викликати хаос в Европі".

Тодішню критичну ситуацію в Европі ще ілюструють такі факти: Ян Шембек каже, що Франція та СРСР заохочували Польщу до тодішньої політики супроти меншин. Амбасадор Польщі в Берліні, Ю. Ліпскі [3] твердив, що, на випадок війни, вибухне в Німеччині революція, а багато поляків думало, що за 2 чи 3 тижні будуть вже в Берліні, бо вірили твердженням уряду, що вони є „сільні, зварці, ґотові". На чолі був ген. Ридз-Сьміґли, а вояки співали „нікт нам не зробі ніц, бо з намі Сьміґли-Ридз".

---

1. *The Barnes Review.* Digging for the Truth about the "Gleiwitz Incident", Sep/Oct 2006, XII, No 5, p. 42.
2. Jan Szembek *Diariusz,* Pax, Варшава, 1989.
3. J. Lipski *The Deadly Embrace,* A. Read and D. Fisher, Norton & Co, N. Y.–London, 1988, p. 310.

Ярослав ЗАКАЛЯК

II СВІТОВА ВІЙНА

Під таким заголовком появилася книжка-альбом на книжковому ринку. Ми вже маємо досить видань на цю тему, але ця книжка цікава тим, що вона видана в календарній формі, тобто на кожний день в роках від 1-го вересня 1939 року до 2-го вересня 1945 року є описана бойова дія.

Займає вона понад 700 сторінок і понад 2,500 знимок і мап.

Фотографічна історія представляє документальний погляд на кожну воєнну подію від степів України і Росії, до джунґлів Малязії і Соломонів, від морозних фйордів півночі до гарячих пісків Лівії. Починаючи від інвазії Польщі Німеччиною, ця війна втягує в активну участь країни Альянтів з одного боку і Німеччиною з її союзниками (включно з Японією) з другого боку. Задокументовані тут конференції Альянтів, як теж конференції Гітлера.

Дозволю собі зацитувати частину промови Еріха Коха, яку він виголосив у Києві 5-го березня 1943 року: „Ми належимо до вищої раси і мусимо тим керуватись. Я використаю цю країну до абсолютної праці, я не прийшов сюди, щоб ущасливити населення. Ми є вища раса і мусимо це пам'ятати, бо на расовій і біологічній площині німецький робітник вартує більше, ніж хто-небудь із населення цієї країни."

Події 1943 року децидували остаточний вислід війни. Ініціятива перейшла до Альянтів в Европі і на Пацифіку. Для Німеччини і Японії залишалися невдачі за невдачами. Гітлер все ще вірив у „секретну зброю", що принесе для нього чудо.

Совєти перейшли кризу і тепер стали сильнішими. Вони збільшили за Уралом продукцію зброї та військового спорядження.

Америка теж збільшила продукцію воєнного матеріялу і стала світовим арсеналом. До кінця 1943 року Америка дала допомогу Совєтам на суму 3,5 мільярдів долярів. Для Великої Британії–6 млрд. дол., 1,5 млрд. дол.–Китаю, Індії, Австралії і Новій Зеляндії, 2 млрд. дол. пішло до Африки, Близького Сходу і країн Середземного моря.

(Мій знайомий американець служив на американському кораблі, який доставляв матеріяли для совєтів через північний порт Мурманськ. Коли вивантажували корабель, деякі моряки хотіли зійти з корабля і зустрітися з тамтешніми людьми. Їм було не дозволено).

Важливі дати:

6 червня 1944 р. Альянти висадилися на береги Нормандії у Франції і відкрили другий фронт.

13 червня 1944 р. Німці вперше випустили на Англію свою секретну ракету („ферґельтунґс ваффе").

18 липня 1944 р. Совєти окружили 13-ий корпус, у нім Українську Дивізію.

20 липня 1944 р. Військові німецькі старшини виконують атентат на Гітлера, з якого він вийшов живим.

27 липня 1944 р. Совєти займають Львів і Станиславів.

4 лютого 1945 р. Конференція в Ялті. Черчіль, Рузвельт і Сталін рішають як поділити Европу після війни.

28 квітня 1945 р. Мусоліні розстріляний і повішений у Мілані.

30 квітня 1945 р. Гітлер здійснює самогубство.

9 травня 1945 р. Воєнні дії в Европі припиняються–кінець війни.

6 серпня 1945 р. Скинено атомну бомбу на Гіросіму.

Найбільший воєнний конфлікт в історії тривав 5 років і коштував 55 мільйонів жертв.

Word War II Edited by Hall BUELL
Published by Tess Press, 151 West 19th Street, New York, NY 10011

Тарас ПРОХАСЬКО

СТАЛІНСЬКІ КОЛОМИЙКИ

Сталін був дуже мудрий чоловік. Те, що хтось говорить про його помилки, є передовсім ознакою непорівняльно нижчого інтелекту його критиків. Насправді Сталін–прояв чистого раціоналізму, підпорядкованого далекій і великій мрії. Інша річ, що чистий раціоналізм ніколи не може бути добрим, а мрія принаймні не мусить такою бути. Але бідою Сталіна були примітиви, з якими йому доводилося мати справу, на яких він мусив покладатися, яким він навіть не міг розповісти про далечінь своїх мрій. Тому йому треба було–ще один доказ унікального розуму–одночасно займатися і стратегією, і тактикою, і кадровими питаннями, і навіть якимось дрібним дизайном.

1943 року війна з німцями була вже Сталінові пофіг. Він знав, що буде побєда. 1943 року Сталін думав про те, аби не втратити Україну. По-перше, це принизливо для кожного власника, по-друге, Україна–основа будь-якої імперії. А 1943-го стало зрозуміло, що в Україні все дуже зле, бо з'явилася УПА. Треба було зробити якось так, щоб принаймні у великій фортеці Карпати, через яку доведеться переходити фронтам, яка опиниться у глибокому тилу, в якій можна партизанити роками, яку потрібно міцно вмонтувати в радянську систему, національна революція не стала такою ж загрозливою, як на Волині.

Сталін вирішив наперед пустити туди диверсантів. Ті мали би видавати себе за волинських упівців, чия поведінка мала би бути жахливішою, ніж німецька (саме на Галичині німці були найм'якшими).

Сталін покликав старого Ковпака. Ковпак на той час уже трохи попартизанив на Сумщині і його визнали головним українським народчим месником. Він народився ще 1887 року. Дуже погано вчився. Потому 1918-го воював проти Української держави, займався всіляким партійним і господарським керівництвом. Був партійцем у Путивлі. В евакуацію його не забрали через цілковиту нецінність. І Ковпак став партизаном. На тлі інших геройств його загін виглядав дуже непогано. Сталін вирішив зробити з нього символ. Саме цьому символові доручили очолити групу диверсантів, які мали пройтися Західною Україною. Сталін прийняв його у Кремлі, сказав, що треба зробити, поблагословив. Секретну операцію назвали „Сталінський рейд". Ковпак узяв із собою лісовика Вершигору, який опісля став письменником про війну, та Семена Руднєва, який дуже гарно вчився у військовій академії, був добрим військовиком, 1938 року потрапив під репресії, тоді його відпустили, а з початком війни прийшов до Ковпака й казав йому, що і як робити у війну.

12 червня 1943 року 1656 різношерстних вояків, добре оснащених різним причандаллям, вирушили з бази в Білорусії на Україну. Ховаючись від УПА, вони перейшли Волинь, Тернопільщину, попри Бучач і Галич. 16 липня ковпаківці з'явилися біля Войникова і перейшли Дністер. Через два дні вже були коло Солотвина. Тоді трохи попалили нафти в Биткові. 25 липня їх почали переслідувати. Ґорґанами ковпаківці плуталися до Микуличина, Яремча і 4 серпня напали на Делятин. Увесь цей леґендарний рейд у Карпатах тривав менш ніж місяць. Було знищено п'ять танків, підстрелено три літаки, підірвано чотирнадцять колійових мостів (декілька з них–пам'ятки інженерної архітектури).

Навіть із погляду диверсійних операцій це ніщо для такої велетенської банди. Важливішим було інше. По-перше, ковпаківці, оснащені жовто-синіми прапорами, вчиняли такі розправи над гуцулами, які готові були допомогти їм, що міт про страшних бандерівців передавали горами ще тривалий час. А по-друге, кожну, навіть дріб'язкову, диверсію супроводжував розстріл німцями сотень заручників, контингент яких формувався здебільшого з найвідоміших, найактивніших, найвпливовіших українців. Сталін знав, що робив.

У всій цій акції, яка закінчилася втечею генерала Ковпака у фірі з гноєм, була ще одна непередбачена інтриґа. Військовий Руднєв, який номінально числився комісаром, думав про боротьбу з німецькими окупантами. Він побачив, що саме УПА є тією силою, яка протистоїть німцям на українській території. І комісар Руднєв почав провадити переговори про об'єднання зусиль, бо не знав іншої місії Ковпака. Тоді чекістці Ані Туркіній, яка працювала під прикриттям радистки, дали завдання забити Руднєва. І вона зробила це. А тоді ще й організувала похід у розвідку його синові Радікові, з якого той не вернувся.

Після війни, коли Сталін придумав зробити Україну однією з держав-засновниць ООН, він призначив Ковпака міністром оборони УРСР, аби все виглядало по-державному. Україну прийняли, міністерство зліквідували. Ковпак помер аж 1967 року.

Убитих ковпаківців, яких поховали гуцули, викопали і перенесли до Яремчі. Над ними поставили пам'ятник, обриси якого скопіювали з малюнка в упівському самвидаві. Рейд перестали називати сталінським, почали звати карпатським. Ковпак і ковпаківці перетворилися на головну карпатську леґенду радянського періоду. П'яні поети скомпонували кількасот коломийок про все це. Та й усе. Така історія.

(„Львівська газета")

* * *

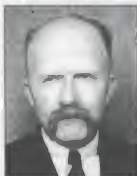
Коли ніхто ні за що не відповідає, то на біса нам відповідальних працівників?

Іван Токарчук

Спомини

Орест ГОРОДИСЬКИЙ

МИКОЛА КРАСІЙ-КОЛОМАЦЬКИЙ – ПРАВНУК БРАТА ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО, ВАРФОЛОМЕЯ

Микола Красій

Вже від початку побуту в Белларії, а ще більше в Ріміні, „мешканці" табору старались гуртуватися, головно після „землячтва", чи місць уродження. З уродженцями Західної України було це не важко, гуртувались також уродженці Східної України–а то й інших теренів. Уже в скорому часі всі „мешканці" табору створили одну велику родину.

Преса, яка почала появлятись в таборі, дала можливість нав'язувати контакти, таборяни приносили цікаві спогади чи оповідання, а навіть поезії. Одного разу несміливо загостив до редакції „Життя в таборі" вже немолодий вояк, з кількома записаними картками паперу.

– Я з Полтави, Красій, а підписуюсь Коломацький,–сказав.

Допис був поміщений, а наш знайомий Красій-Коломацький відвідував редакцію частенько. Від нас одержував українську позатаборову пресу, яку читав „від дошки" до „дошки". Оповідав нам про Полтаву (в якій був я під час війни–на східному фронті), а також дещо про себе. Чіткою залишилась у нього згадка про молоді літа –про родину.

– Мій рід є пов'язаний з Іваном Котляревським,–сказав одного разу. –Мій прадід Варфоломей був рідним братом Івана Котляревського.

Ми заприятелювали–навіть коли наші життєві дороги розійшлися, листувалися. Кількакратно відвідував з Англії місця боїв Дивізії в Австрії, обов'язково присилав з своїх прогулянок фотографії. Помер в Англії, де і похований.

Хай ця згадка буде пам'яткою про щирого патріота, скромного автора спогадів і оповідань Миколу Красія-Коломацького.

Табір в Woolfox Lodge, Англія, 1948 рік. Справа: М. Красій.

Василь ПЕЛЕХАТИЙ

ОКСАНА «81»

Справжня подія.

Це було в ті часи, коли „Львівські вісті" виходили в Кракові, а „Краківські вісті"–у Відні. Це було тоді, коли все, що тільки могло рухатись, перло на захід, бо Ванька йшов.

Наша Дивізія була тоді у Словаччині, а наша сотня–перша самохідна дивізійного постачання–зайняла село Довге Поле в околицях Жіліни, бо казали, що там наче б то появились партизани. Сотня заквартирувала у театральній залі, яка містилась у школі. Рядові вояки зайняли залю, а ми, шаржа, тобто старші стрільці, фрайтри і старші фрайтри та один десятник зайняли сцену. Я мав ранґ старшого фрайтра, а по функції–був ройовим. На рукаві носив два „вінклі", на ковнірі два пасочки, а на пагонах–один „махорковий", бо саме тоді закінчив був підстаршинську школу. Цей ранґ завдавав мені часто досить клопоту та доводив нераз до „шевської пасії". Бо будучи на становищі ройового, стрільці нашої сотні повинні були віддавати мені почесть, а з інших сотень–не хотіли. Обернеться такий селепко до мене задом і півголосом жибонить ніби-то до себе: „Коза не корова, а фрайтер не ранґа".

Одного вечора, по вечері, був урок. Провадив сам командир сотні–сотник Берґ. Тема: „Як поводитись у бою із партизанами, і як відноситись до цивільного населення". Це останнє було зайве, бо ми без сотникової науки мали першорядні зв'язки з цивільним населенням, а головно з дівчатами. Після закінчення науки–роздача пошти. Рідко дому попадає лист, бо Батьківщину зайняв ворог. Неохоче беремо в руки „Краківські вісті" і не глянувши навіть на першу сторінку (де великими літерами було завжди те саме: „Відступаємо на заздалегідь приготовані позиції"), кожний повертає зір на останню сторінку, де була цікавіша рубрика: „Пошукують".

Прочитавши згори вниз і навпаки–вістун Мулярський зрезигновано кинув газету в кут:

– А хай то шляк трафить!–сказав,–коби хоч який пес відозвався!

Запанувала мовчанка, але не довго. Старший стрілець Місяньо, що був у нас за писаря, і мав ту звичку, що прочитував дуже уважно два, а то й три рази всі оголошення, несподівано вигукнув:

– Є! є!

– Який дідько є?!–відозвався сердито старший фрайтер, Ґандзій, який почав уже засинати.

На самій долині рубрики „Пошукують", там де є адреса адміністрації й ціна на передплату, було два рядки дуже дрібного друку

такого змісту:

„Молода панна пошукує молодого пана для знайомства в дуже важній справі".

– Теж немає якась розуму,–сказав на те один селепко, який прислухався до Місяньового читання. –В таку страшну війну їй чогось забагається...

І посипались на цю тему жарти, дотепи і спогади. Стрілець Славко, львівський батярина, клявся, що знає випадок, де один його знайомий через оголошення в газеті спровокував на зустріч свою власну тету, стару панну. А старший стрілець Гандзій розказував факт, де він і його товариш з нареченою, яка працювала телефоністкою на пошті, спровокували телефонічно одного інженера, старого кавалера. Бідний інженер три години ходив довкруги головної пошти у Львові з білою хустинкою у кишені пальта, а вони, утрійку, за ним сміючись до загину.

Сотня ще трохи погомоніла і заснула твердим вояцьким сном, з якого не в силі збудити навіть важкі вибухи гарматних стрілен. Тільки одинокий свисток службового підстаршини є в силі зірвати знову на ноги оту вояцьку масу. Не спав тільки старший фрайтер Василь. Він мав „уфавде"–службовий підстаршина. Його завданням було доглядати порядку і розподілювати варту. Василь студіював колись філософію, мав також поетичні здібності й любив писати. Не маючи нічого до роботи, Василь узяв ще раз у руки газету, перечитав оголошення, подумав трохи, витягнув з наплечника папір і написав порядного, щось на шість сторінок листа до „молодої панни", підписав моїм прізвищем і ранком надав на пошту. А я анічогісінько не знав.

Десь за два тижі дістаю несподівано листа. Рожевий конверт, запах парфум, і гарно вироблене письмо. Це мене дуже здивувало, бо листів не діставав уже півроку. Зворушено відкриваю конверт і читаю:

„Вельмишановний Пане!

Вашого листа отримала і хочу із щирого серця відмітити, що таких листів, як Ваш, не кидається до коша. Ви мені заімпонували і мене зацікавили. Шкода, що про себе дуже мало пишете. Я живу у Відні, в таборі, і тут є багато хлопців, але вони нецікаві й нудні; загально сказавши–тяжкі типи для стравлення. Мені імпонують такі як Ви–військовики!

Про себе дозволю додати, що походжу зі Львова, маю 18 років і називаюся Оксана.

Прошу писати на адресу Адміністрації „Краківських Вістей у Відні" під: „Оксана 81".

Седечно Вас здоровлю!

Оксана.

З радости забуваю, що я ж до нікого не писав, біжу на квартиру до свого найближчого друга, Василя, щоб похвалитися, і мало не збив його з ніг, впихаю йому в руки листа й кажу: –Читай!

Василь перечитав раз, другий і третій, покліпав повіками, потер чоло кулаком, закусив спідню губу, аж посиніла, і крізь зуби процідив:

– Маєш, хлопе, щастя, намотав я тобі панну!

– Василю, це ти вctругав таку штуку?!

Але Василь не слухав моїх слів. Він думками блукав кудись, і думав. Врешті відповів:

– Вже пропало, хай буде так, як є. Пиши до неї, і то негайно. Пиши правду, виясни цю справу та перепроси за жарт. А, може, вона має якусь товаришку, симпатичну приятельку, знаєш, у таборі дівчат багато, може та приятелька хотіла б теж листуватись, то я перший кандидат. Зрозумів?! –і Василь гепнув мене декілька разів своєю долонею по рамені.

Я негайно побіг на свою квартиру і написав листа на вісім сторінок. Написав менш-більш те, що Василь казав, і додав багато дечого від себе, зазначуючи, що я теж зі Львова, і мені дуже приємно з нею, Оксаною, переписуватись, а то ще буде краще, коли запізнаємось особисто.

Кілька днів після того, перед нашим Новим Роком, (а тоді теж припадає день моїх іменин), дістаю знову рожевий конверт, а в ньому ручно мальована, по-мистецькому виконана карточка:

З Новим Роком, і в День Твоїх, Дорогий Вояче, Ім'янин, щирі бажання засилає

Оксана «81».

Кров б'є мені до голови, і хоч на дворі мороз, мені стає гаряче. І знову те „81". Чому ж ти, дорога дівчино, не подаси справжнього прізвища? Негайно сідаю і пишу. Пишу так, як закоханий 65-річний професор. Надаю листа на пошту і нетерпеливо очікую відповіді. Від нервів не можу навіть спати. Теж забув і за свою дівчину, яку залишив вдома.

По кількох днях припадково попала мені в руки наша дивізійна газета „До перемоги". Повертаю до рубрики оголошень, в горлі стає сухо, а в грудях не стає повітря. Опираючись на стіну, щоб не впасти, дрижачою рукою подаю газету Василеві. Той перебіг очима раз, другий, закусив спідню губу й вголос просилябізував:

„Повідомлення. З днем 1-го січня 1945 року „Краківські Вісті у Відні" перестали виходити".

– Все пропало! –я видобув із себе.

– Так!–простогнав Василь.

ІВАН КОВАЛЕНКО: „ТАК МЕНЕ З ГЕРОЇВ І ВИКРЕСЛИЛИ..."

Діялоги російською мовою перекладено на українську й надруковано курсивою.

Пам'ятаю, брали ми Паулюса... За ним наші довго полювали, а він, усвідомлюючи всю безнадію свого становища, намагаючись врятувати свій штаб, звертався особисто до Гітлера. Просив, аби той дозволив вивезти літаком німецьких спеціялістів... Гітлер не дозволив. Я на той час був командиром роти (сотні) військової розвідки. У мене в підпорядкуванні було 200 чоловік. Дізналися ми, де той штаб є. Розташувався він у підвальному приміщенні центрального універмагу в Сталінграді... пробиралися як могли, аби не вулицями, бо снайпери били майже з кожного вікна. Потім вирішили пройти до штабу каналізаційними ходами. Вирішили так: краще зберегти життя, хоч і брести по самі нікуди у лайні, бо, думаю, правду хтось сказав: „Не той герой, що поліг, а той, що викрутився й переміг..." Я був першим з радянських офіцерів, який увійшов до кімнати штабу і побачив гітлерівського генерала-фельдмаршала, барона фон Фрідріха Паулюса... Я так фотографічно зафіксував: освітлені коридори, лампочки скрізь горять... Видно, акумулятори, бо ж скрізь було темно... Велика така кімната, посередині великий стіл... І він стоїть: високий, стрункий, років так трохи за п'ятдесят... Він глянув на нас–і все, напевне, зрозумів... Зі мною було два солдати. Він мовчки розстібнув ремінь і віддав мені. Я відгорнув кожуха, одягнув ремінь на себе. От цікаво... Мені було всього вісімнадцять років. Я був капітаном тоді.. Після того я просив Ватутіна і Єрьоменка, щоб цей ремінь Паулюса лишили мені, але не залишили... *„Занадто багато честі для тебе"*,– сказали...

Ось так то... Пам'ятаю тоді в одній з московських газет: чи то в „Правдє", „Ізвєстіях", „Красной звєзде" була стаття під заголовком „Вони взяли в полон Паулюса". Було ще чотири фотографії. Ми всі в кожушках так собі стоїмо.. На жаль, не збереглася в мене та газета. Представили нас, тоді всіх чотирьох до звання Героя Радянського Союзу... Але як саме те нагородження відбувалося, я запам'ятав на все життя...

Прилітає маршал Жуков, заступник Верховного головнокомандувача, бо Сталін же сам був... Чимало було з ним почету. Нас всіх представили. Приємно, що там говорити. А всі наші: *„А як, а що, скажи..."* Ну що, нам всім по вісімнадцять, розуму ж того було... Хлоп'ячий розум, ентузіязм, телячий оптимізм. От на такому телячому ентузіязмі ми й виграли війну!

Запрошують нас до маршала Жукова... Погодилися ми, поодягали ордени свої, медалі, у кого які були... Правда, ми з ними й ходили, бо куди ж їх діти?

Генералів на тому прийомі у Жукова було чоловік з двадцять... Від лампасів червоно. Суцільний блиск орденів і лампасів... Маршал Жуков такого невеличкого зросту, перший на помості, квадратна така голова, лисина, де-не-де волоссячко... Далі стоять полковники, а тоді вже й ми...

–Коваленко! Хохол, значить!

–Ні, товаришу маршал,–кажу!

–А хто ж?

–Українець!

–Ну, українець, хохол: яка різниця?

(Це все дослівно, бо запам'ятав я цей діялог з маршалом на все життя).

–Велика!

–Цікаво, а яка ж, ти мені скажи!

–Я за національністю українець, а хохол–образливо!

–А чим же я тебе образив?

–А це не тільки для мене образливо, а й для всіх українців образливе слово.

–Яка ж це зневага! Якщо я російський Жуков, то мені десять раз кажи, що Жуков російський, ти росіянин... Чого ж мені ображатися?

–Товаришу маршал Радянського Союзу, якщо я вам десять раз скажу, що ви росіянин, ви не образитесь. Але якщо я вам один раз скажу, що ви кацап, ви образитесь!

–О! Так ти, виявляється, націоналіст?

(Отоді я вперше в житті почув слово „націоналіст". До цього часу я поняття не мав, що воно таке).

–Який націоналіст! Ви мене запитали–я вам відповів!

Чую тиша, мовчанка серед генералів–муха пролетить... Застигли всі, зрозуміли, що ситуація загострилася. Я також відчув тривогу... На той час моя загальна свідомість була невисока. Я не розумів тоді всієї глибини цього діялогу, цієї „перепалки"... Всі мовчать, а Жуков крякнув, повернувся до тумбочки, взяв дві склянки... Генерали мовчки дивляться. Жуков дістає пляшку коньяку... І гранчак звичайний налив більше половини й до мене:

–На, випий!

–Товаришу маршал Радянського Союзу, я не п'ю...

Я таки, справді, не пив. Тоді давали по сто грамів горілки всім щодня... Оце старшина йшов, ніс каністру двадцятилітрову і всім ділив... Давали ще цукор-рафінад, а офіцерам–пачку цигарок „Біломорканал" або „Труд", були й такі... А солдатам давали махорку. Я свої цигарки та сто грамів міняв на рафінад... А охочих помінятися було багато.

–Не п'ю я,–кажу.

–Ну як ти не п'єш? Ще героєм називаєшся! Герой... Що комфронт (це до Єрьоменка) ось це такий герой і не п'є?

–Не п'ю, що ж тут такого!

Покректав, відійшов... А тиша така...

Ґенерали як в рот води понабирали. Мовчать... Жуков налив знову.

–Ну, давай українець! Захисник українського народу... з кацапом-росіянином, давай вип'ємо! За перемогу, давай!?

Раз так–я залпом. І ви знаєте, якось не пішло воно мені. Все-таки не пив, а тут відразу 150 грамів коньяку... Воно мене опалило, і все назад... Отой коньяк через рот, через ніс, через очі, через вуха. І все на нього. Можете собі уявити, що то було... А я дивлюся на Жукова... Золота зірочка, орден Леніна... все у коньяку та солдатській каші, а одна грудочка каші прямо на Леніна. Мені аж трохи смішно стало... А Жуков:

–Та ти що! Соплями вимазав, та ще веселишся? Вивести його! Комфронт, чи потрібні нам такі герої? Гаразд я фронтовий, а якщо при нагородженні він і його (Сталіна) соплями ось так вимаже... Мене що, я–солдат. Герой... Досить з нього і „бойовика"!

А „бойовик"–це орден „Бойового червоного прапора". Це найвищий бойовий орден. Так мене з героїв і викреслили...

Стою в коридорі під стіною після всього... Закінчився прийом, почали виходити генерали. Поглядають всі на мене скоса, бояться й підходити. Дехто цікавиться, що воно, мовляв, фрукт такий... Підходить до мене Рокосовський (він разом з Ватутіним був на Курській дузі). Сивий, високий такий, до двох метрів, красивий собою чоловік... Бо Ватутін, Жуков, Хрущов такі собі були kleine Klipse–німецькою мовою: маленькі карапузи.

–Ну, капітан, молодець! Дай руку! Молодець! Ти герой!

–Хіба я герой! Адже, дійсно, таку людину соплями обмазав?

–Ти дурень! Хіба ти його соплямии обмазав? Ти йому втер носа! Ти дійсно герой, мужня людина. Є поняття „хоробрість", а є поняття „мужність". Це різні речі, капітане! Хоробрість військова проявляється на війні, а мужність–на килимі. На килимах, в кабінетах. Таким будь, капітане, все життя! Я трохи старший за тебе, бачив багато... Бачив таких генералів, увінчаних бойовими орденами, а на килимі їм мужности якраз і бракувало... Це генерали, в хоробрості яких сумнівів не було... Але врахуй, капітане, ти собі нажив небезпечного ворога...

–Так я ж нічого...

–Я Жукова знаю, ще з Монголії, він тоді був у мене в підлеглих, це дуже злопам'ятна і мстива людина. Я тобі раджу не потрапляти йому більше на очі.

(„Інформбюлетень")

Гумор і сатира

Ро-Ко

НАРЕШТІ

Нарешті Президент України—третій з-черги—поставив „історичну крапку". Ще не знати, чи над „і" чи над „а".

При цьому повернемося до історії, без „крапки". Мій приятель, той що все знає, твердить, що Він Президент—четвертий, якщо чергу числити по-історичному—не від князів і гетьманів, а Президентів (з великої букви) від 1-го—Михайла Грушевського. На те мій приятель, той від політики, каже, що цей Президент може бути й третім, другим і навіть—першим. У політиці різні кінці й початки,—арґументував він. Третій—пострадянський, другий—перескочивши „президентуру" Кравчука, якого важко-тяжко вважати повнми президентм, бо він урядував півкаденції; Віктора Ющенка ще можна називати першим і то не один раз: перший, що був отруєний, перший, що балотувався два рази, і перший, який видав Указ про визнання ОУН-УПА. І додав, підсміхаючись: і навіть може бути п'ятим президентом, якщо врахувати, що „четвертого" визнав прилюдно й всесвітньо президент великої Вітчизни Владімір Путін! Тобто—Віктора Януковича. Так, як в історії Росії, в котрій існувало аж двох царів „Самозванців".

Отож наша історія багатіє президентами. як заробітчани долярами.

Повертаючись до поставленої „історичної крапки", слід пояснити: Президент Ющенко підписав ***Указ „Про всебічне та об'єктивне висвітлення діяльности українського визвольного руху та сприяння процесу національного примирення".***

Отже:

Проблема 1. ***Всебічне та об'єктивне.*** Треба брати до уваги „всебічну" Комуністичну партію України. Згідно з їхньою „об'єктивною" діялектикою матеріялізму під „історичну крапку" підпадають тільки каґебісти, їхні діти, дружини ітеде; всі інші—це зрадники вітчизни Великої і, очевидно, малої, та на додаток—вороги народу!

Проблема 2. ***Національне примирення.*** Хто з ким? І для кого?

Приклад. У с. Михновець, яке тепер розрізане кордоном, три брати Николай, Іван і Василь Бабеці були упівці. Два перші „змились" з очей влади, а Василь переховувався у криївці під хатою. Енкаведист Немеров довідався про Василя та прийшов з „пропозицією" до батьків: ми знаємо, що Василь ховається, хай вийде, нічого йому не буде. А як не здасться, то вам дорога—на білі ведме-

ді. Батько повірив. Василь вийшов з криївки, а Немеров прошив його чергою з автомата на очах родини. Село виселели в Одещину. Люди знали, що Немиров з Одесп й його віднайшли. Що ж? Він ветеран-герой! З статусом „За особливі заслуги"! Їх тьматьменна—мільйони—з належною пенсією і винагородами... у незалежній Україні.

Яке-то „примирення"?!

В Указі Ющенко доручає Кабінетові Міністрів... розробити законопроєкт про український визвольний рух 20-50-х років XX сторіччя, статус та соціяльний захист його учасників...

Це нагадує дещо біблійні часи, коли Пилат вмив руки, не бажаючи брати відповідальности на розп'яття Ісуса. Ющенко не потребує мити руки, бо має Конституцію, ґарантом котрої він є.

А мав простий вихід—міг би був нагородити вже небагатьох бійців ОУН-УПА відзначенням „За особливі заслуги" і справа автоматично конституційно розв'язана. І не треба б було просити про ласку яйце-фобійного прем'єра Януковича (того, що в Івано-Франківську на мітинґу від киненого в нього яйця втратив притомність!). І змінливого, як сибірський вітер, голову Верховної Ради—Мороза.

—У таких важливих історичних справах провідник мусить мати добрих радників,—зауважив мій приятель, той від політики.

—А радники мусять мати доброго провідника,—докинув мій приятель, той що все знає...

Проблема 3. Кабінет може легко виконати розпорядження Президента: ***розробити законопроєкт***. І його не проголосувати... Буде вовк ситий і коза ціла. А для воїнів визвольного руху залишиться те, що сказав американський генерал Мекартур: „Старі вояки не вмирають, вони зникають в далині"... І можливий „християнський розсудок"–як гетьман Полуботко „розсудився" з царем Петром: „Хай нас Бог розсудить"... на страшному суді...

Проблема 4. ***Український визвольний рух.*** Визволення від кого? І хто визволяв кого? Чи Президент пам'ятав про заповіт Лесі Українки: „Хто визволить тебе, в неволю візьме"?—Президент забув за карпатських січовиків, не згадуючи про дивізійників, про котрих непевно не забув, але...

Тут варто нагадати іншу стару, як світ, мудрість: „Історія—це фікція". Тобто, факт—це факт, а це, що вчать і пропаґують про той факт, звичайно, фікція.

Наприклад:

Коли почалася 2-га світова війна? — Ніхто не знає!

Хто її почав? — Ніхто не признається!

Для Совєтів війна почалася 22 червня 1941 року. А з Польщею? — Це було визволення пригноблених українців, білорусів ітеде з допомогою приятелів — тоді ще не лихих нацистів, а приятелів СРСР — німців. Війну з Фінляндією не можна називати, у воєнному сенсі, війною, бо ніхто з неї не вийшов переможцем.

Про справжню визвольну, демократичну війну усі забули, включно з Президентом Ющенком. Це війна перед війною — Карпатської України з напасниками мадярами. Вона найважливіша в історії 2-ї світової війни.

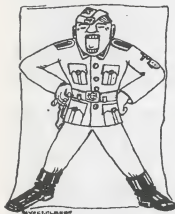
Бо якщо б Гітлер не дозволив був мадярам напасти на Карпатську Україну, а поляки не посилали б їм на допомогу своїх диверсантів, то Сталін був би ніколи не договорився з Гітлером і не дав би йому зеленого світла на війну.

Чому? Бо Сталін ніколи не зрезиґнував би з братів — тоді вже не поневолених — в Карпатській Україні. Не була б до подумання без них всесвітня революція пролетаріяту. А Гітлер не поступився б тому фактові, що сам дозволив Карпатській Україні на незалежність. І з війни вийшов би був великий пшик.

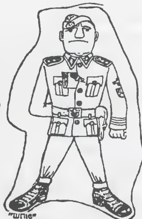
І що тоді сталося б?

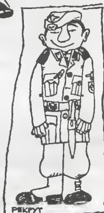
Тоді американці не полетіли б на Місяць, а ми не були б в Канаді, Америці, Австралії ітеде...

ДИВІЗІЙНІ ЗОБРАЖЕННЯ ҐО-ҐА ОРЕСТА СЛУПЧИНСЬКОГО

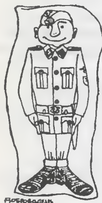

1943

1945

VAN GOGH'O
1?7-'06

„Авсбільдер "– (Ausbilder) вишкільник
„Шпіс" – (Stabscharführer) бунчужний (господар сотні)
Доброволець на вишколі
„Пістолєт" – „новоспечений" хорунжий

ПРО КНИГУ „ДОВКОЛА СВІТУ" ТА ЇЇ АВТОРА РОМАНА КОЛІСНИКА

Це надзвичайно цікава книжка. Вона про українську людину в світі. В себе вдома, де ця людина почувається не дуже вдома, бо приїхала туди, де народилася, в гості з далекої еміґрації. Про нашу людину в Австралії, в Канаді, в США. Повсюдно, куди привела її доля в цьому перипетійному для нашої нації XX столітті.

Добре знаний і в Канаді, і в Україні сатирик, чиї книги вже виходили й в Україні, постав тепер у ролі документаліста й есеїста. Ці твори раніше публікувалися на сторінках редаґованого Романом Колісником часопису „Вісті комбатанта", дещо виходило й окремими виданнями. В Україні ж саме в такій літературній іпостасі він з'являється вперше. І треба сказати, що „мандрівка" й документальна проза Колісника не менш цікава, аніж його трохи меланхолійний гумор. Меланхолійний, бо він анітрохи не нагадує бездумне гигикання з кожного приводу й без приводу. Колісників гумор–гумор розумної, втомленої від розуміння суті багатьох речей людини, яка не втратила здатності помічати комічні, а інколи просто абсурдні ситуації. Тому вона інколи може усміхнутися. Бува–гірко.

Не випадково ж його добрий приятель та ініціатор цієї книжки Михайло Слабошпицький, характеризуючи Романа Колісника, так пише про нього: „З першого погляду він анітрохи не нагадує гумористів-веселунів, котрі на всі боки сиплють дотепами й анекдотами, самі при тому найбільше регочучи. Він–мовчкуватий, стриманий, задумливий. У таких слово–майже як свято. Тільки в доброму товаристві, яке його знає і шанує, він може м'яко і незлобно пожартувати, супроводжуючи слова на-

чеб аж ніяковим усміхом. Щоправда, якщо зайдеться на дискусію, то тут він умить перетворюється на геть іншу людину: пристрасний, запальний, непоступливий. Роман Колісник вимахує шаблею безжальних арґументів–і летять із пліч опонентські голови; поінколи може навіть видатися, що сюди увірвався вихор, за яким іде буряний натиск..."

У передмові до книжки разом із людською та літературною характеристикою Романа Колісника докладно виписано його життєву одіссею, в якій була юність, що одягла шинель вояка Української дивізії „Галичина". Була політична еміґрація. Пошуки свого місця в мирному житті на різних континентах. Перші літературні спроби. Журналістика, фейлетони й гуморески, оповідання, рецензії, „подорожня" проза–його все цікавило, він пробував себе у всіх жанрах. І скрізь у нього виходило добре, бо має смак до незачовганого слова, вміє знайти виразну психологічну деталь, комічну подробицю, вміє покепкувати із себе, і з ближніх.

Потім була прекрасна повість „Останній постріл", за словами М. Слабошпицького, своєрідний український варіянт Ремаркового роману „На Західному фронті без змін". Війна, юність, перше несміле кохання...–все це вмістилося в „Останньому пострілі", який, на думку критика, своєю психологічною скспресією нагадує „Поза межами болю" Осипа Турянського з тривожним грозовим колоритом цього твору. Стражданнями юної душі й абсурдністю смерті „Останній постріл" виразно з ним перегукується.

На мою думку, „Довкола світу", що з'явилася друком у київському видавництві „Ярославів Вал", відкриває Романа Колісника–а особливо його життєву і літературну біографію–зовсім з нового боку. З глибоким подивом замислюєшся над цим життям, яке вмістило так багато. І над життям усіх тих українських людей, про яких талановито розповів наш письменник із далекого Торонто.

Світлана КОРОНЕНКО

(Літературна Україна)

Книгу можна замовляти в ціні 25 дол. (включно з поштовою оплатою):
Ro-Ko Publishing
50 Quebec Ave. Apt. 1405
Toronto, ON, M6P 4B4, Canada

І. А. ГРИНЕВИЧ

ВИДАННЯ ВАРТІ УВАГИ

Сергій Білокінь.

„Нові студії з історії большевизму I – III"

НАНУ-Інститут історії України, Центр культурологічних студій, Київ 2006, 310 ст., іменний покажчик. Наклад 300 примірників.

Нова праця Сергія Білокіня продовжує його книжку 1999 р.– „Масовий терор, як засіб державного управління в СРСР" і складається з трьох частин. У розділі I визначено першого і головного ворога більшовизму–озброєного мужчину. Другий розділ: Биківня і Вінниця в історіографії терору, а третій–„Паралельна історія УРСР: Большевики й українська культурна спадщина". Тут ідеться про втрати, яких зазнала українська культурна спадщина за більшовиків (1918-1990). Ідеться про такі специфічні установи, як: „Торсин–и Ґосторг", „Международная книга", спецфонди. Друкується вперше документ В. І. Леніна, що має відношення до часів голоду 1921-22 року, якого немає у його т. зв. „Повному зібранні". Досі автор публікував їх у газеті.

„Український журнал"

Місячник, появляється у Празі, Чехія, від 2005 р.

Видання багатоілюстроване в кольорах, інформує читача скоріше, як діяспорні часописи. Приходить своєчасно до читача в перших днях місяця. Редагує колектив молодих професійних журналістів, очолюваний Леєнкою Кнап із Пряшівщини: Олеся та Мирослав Мушинки, Петро Тима (з Варшави), Богданна Матіяш (з Києва). Журнал з 2005 р. (10 чисел) відважно коментує події кругом „Майдану", урядової кризи в Україні, брак децизности Президента Ющенка, кризи з доставою газу та контрактами, „землетрусу" у польському костьолі (співпраця священиків із комуністичними спецслужбами), досвід люстрації у Чехії, Словаччині, Польщі, Мадярщині; створення Інституту Народної Пам'яті в Україні, коментарі про поселення українців в Канаді. Треба відмітити, що Всесвітній Форум у Києві, у серпні 2006, був коментований вже у вересневому числі, з відгуком у жовтневому.

Листопадове видання інформує про Ярмарок книголюбів у Львові, святкування 750-ліття Львова, пише про те, як Україна втратила частину своєї території у користь Росії, про убивство журналістки Анни Політковської та синдром нестабільности Росії, коментує про два роки після Помаранчевої революції та стан української журналістики; друкує уривок з праці д-ра Марка Стеха з Торонто про творчість Віктора Петрова–В. Демонтовича–В. Бера.

Можна спостерегти, що УЖ є голосом „Европейської Хвилі", яка деб'ютувала на Форумі у Києві як нова громадська сила. У журналі немає похоронних згадок, фото страхованих немовлят чи описів ювілеїв.

Є питання, чи УЖ зверне на себе увагу діяспорного читача, якому ук-

раїнські видання, після закінчення „українознавчих курсів", стають зайвими. Все таки „вишиванка" на Святвечір пробуджує український корінь (що сталося завдяки Андрієві Шевченкові на футбольному турнірі).

УЖ видає Об'єднання Українців у Чехії–„Рута" та появляється за фінансовим сприянням Міністерства культури Чеської Республіки. Має передплатників у Прибалтиці, Скандинавії та европейських поселеннях.

Замовлення спрямовувати: ukrzur@seznam.cz

РІМІНІ 1947–1947
Збірник матеріялів II

Від упорядника

Уже минуло більше півсторіччя, як перестав існувати табір в Ріміні, і минуло понад двадцять років, відколи з'явився перший збірник „Ріміні". Очевидно, з часом мав би з'явитися і другий збірник, але передчасна смерть упорядника першого збірника В. Будного та деякі технічні перешкоди зупинили його появу. Коли ж знову активізувалася справа випуску другого збірника у 2000 р., то підготовка його, незважаючи на доволі розроблений проєкт Б. Будного, наткнулася на труднощі установити деталі для деяких статтей. Коли перший збірник описував табір полонених у Ріміні з погляду міжнародного права, то він одночасно присвятив увагу і темі репатріації, і протиставлення їй полонених, і проблемам внутрішньої організації табору в Ріміні. А останні були величезні. Вони охоплювали комплекс суто побутових справ, насамперед одночасні зв'язки табору Ріміні та зв'язок з громадськими допомоговими комітетами поза табором. До них у першу чергу треба зарахувати опіку над полоненими з боку Риму, зокрема з боку Преосвященного Івана Бучка і голови Допомогового Комітету в Римі, приїзди до табору сотника канадського війська і голови СУБ в Англії Богдана Панчука, поява в таборі представника Канадського парляменту Антона Глинки, голови Канадського Українського Комітету о. Василя Кушніра, директора Злученого Українського Допомогового Комітету в США Володимира Ґалана. В окремому розділі висвітлено життя церков у таборі.

Другий збірник має на меті висвітлити освітньо-культурну працю в таборі Ріміні. Без жодного перебільшення, вона може стати ідеальним

прикладом того, як доцільно було зорганізовано її в складних умовах. Вона отримала свій початок ще в Белярії, а коли табір полонених було перенесено до Ріміні, то там завирувало надзвичайно різноманітне життя, що переважало освітньо-культурну діяльність в деяких цивільних таборах переміщених осіб (Ді-Пі) в Західній Німеччині. Ще в Белярії розпочали свою роботу періодична преса та Студентська Громада. В таборі Ріміні розгорнули діяльність гімназія та Народний Університет, два хори, оркестр, театр, Мистецька Спілка „Веселка", майстерня мистецьких виробів, Торговельна і Дяківська школи, Курс богословів, навіть широко розвинулась філателія і з'явилася можливість вислати в інші, позатаборові, інститути та міста полонених. А щодо спортового життя, то воно перейшло в змаганнях за межі дротів. Читач у другому збірнику знайде окреме висвітлення всіх цих ділянок. На жаль, не вдалося окремо висвітлити діяльність хору „Б" під керівництвом Осипа Головацького, а потім Ярослава Гаврилюка, що вславився виконанням Св. Літургії навіть для італійців. Бракує й даних для висвітлення таборового оркестра під управою Володимира Домашівця. Але й без цього панорама освітньо-культурного життя зачаровує своїми розмірами.

Постає картина постійного руху. Руху за дротами, де самі дроти виконували лише функцію символічного значення. Не думалося таборянам, як далі складеться їх життя, а була жага не втрачати часу, використовувати його для набуття особистої освіти, що стало очевидним пізніше, коли багато членів рімінського табору увійшли в життя країн свого поселення. І то з великим успіхом. Наслідки культурно-освітнього життя в таборі підсумовані тридцять сім років пізніше одним з визначних сучасних українських науковців, колишнім діяльним членом табору в Ріміні Василем Веригою в його книзі „Під сонцем Італії" (видана в Торонто 1984 р.). Хоч автор присвятив свою книжку життю в таборі Белярії, але він описав у ній те, що може бути цілковито зараховане до табору в Ріміні. Там він зазначив, що „...помимо всіх невигод і клопотів, у таборі була неабияка нагода для молодих, та й для деяких старшин, поширити своє знання з ділянки українознавства. Як відомо, по українських селах під чужинецькою займанщиною, а зокрема під совєтами, українство було жорстоко придушуване. Зате в таборі полонених були доступні курси з історії і географії України, з релігійно-церковної тематири тощо... Підсумовуючи працю Культурно-Освітнього Відділу табору, треба визнати, що він виконав велику роботу в освідомленні української таборової спільноти й дозволив тим занедбаним колись вдома підтягнутися до відповідного рівня освіти, чи то пак самоосвіти".

Валер'ян РЕВУЦЬКИЙ

„ВІСТІ КОМБАТАНТА" – ЖУРНАЛ ІЗ ТОРОНТО

Це, мабуть, один із найпопулярніших українських журналів поза Україною. Хоч він і скромний за оформленням і друкується тільки в чорно-білому кольорах, однак головне його достоїнство–зміст. „Вісті комбатанта"–часопис, без будь-якого перебільшення мовлячи, справді універсальний. Заявлена в його назві тематика в журналі справді присутня, але не домінує. В журналі публікуються цікаві матеріяли і про соціяльно-політичні проблеми в Україні, і про національне будівництво; широко присутні тут і теми нашої історії та культури.

Донедавна часопис редаґував доктор Мирослав Малецький, який був водночас і головою Братства ветеранів Української дивізії „Галичина" (десяток літ тому в Україні вийшла друком його цікава книга „Пріоритети"). Після нього головним редактором часопису став його побратим Роман Колісник. До речі, він–член Національної Спілки письменників України, автор цілої низки книжок, що мали добрий розголос і в Україні. Деякі з них з'явилися друком тут („Останній постріл", „Від Леоніда І до Леоніда ІІ). А недавно у видавництві "Ярославів Вал" вийшла дуже цікава книжка його подорожей „Довкола світу". Р.Колісник–лавреат літературних премій імені Дмитра Нитченка, імені Олекси Гірника, „Тріумф" та „Сад божественних пісень" (ім.Григорія Сковороди).

Видавці журналу–Головна управа Об'єднання бувших вояків-українців в Америці, Головна управа Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА за співучасті Братства українських січових стрільців, Об'єднання колишніх вояків УПА та Української стрілецької громади в Канаді.

У кожному числі „Вістей комбатанта"–чимало авторів з України, є серед них і письменники. Ось і в номері за вересень зустрічаємо статті Михайла Слабошпицького „Час випробувань і час істини–попереду" (про політичну ситуацію в Україні) та Миколи Рябчука „Між великою Хоружівкою та єнакієвською Нахаловкою: пошуки компромісу" (та ж тема). Є тут і рубрика „Літературний портрет", де опубліковано розповідь Володимира Біляїва про Миколу Вірного (Француженка). Цікаві добірки про Симона Петлюру, про ветеранів визвольних змагань в Україні, про нинішню українську геополітичну ситуацію, історичні й політологічні студії. Серед суто пізнавальних матеріялів–особливо цікавий „Канадський музей цивілізації", автор якого–сам Р. Колісник. Він наводить такий факт із уже далекої історії: „Під час Всесвітньої виставки в Лондоні 1851 року канадський павільйон відвідало понад 6 мільйонів–це було вдвоє більше, ніж тодішнє населення Канади. З цього факту зробив висновок перший куратор д-р Іян Дик: треба спорудити в Канаді постійний музей". З цього все й почалося.

Важливо, що „Вісті комбатанта" йдуть до різних країн світу, де живуть ветерани Української дивізії „Галичина" та УПА. Мають вони читачів і в Україні, куди також надходить частина журнального тиражу.

Світлана КОРОНЕНЕНКО

Літературна Україна, Київ

Роман КОЛІСНИК

«СПОГАДИ СИНА ПЕРЕМИШЛЬСЬКОЇ ЗЕМЛІ» Володимира Ґоцького

Том І, ст. 448, ілюстрації. В-во «Свічадло», Львів, 2004.

Володимир Ґоцький

Книга спогадів, сина Перемишльської землі, вояка Дивізії «Галичина», написані в Англії, де автор жив від 1947 року, після перевезення дивізійників з табору полонених в Італії.

У першому томі він описує своє життя на селі у священичій родині. Крім парохіяльних обов'язків, його батько теж був активний у громадській роботі та зайнятий до деякої міри бізнесом, який був можливий у той час. Володимир, мізинчик, мав двох братів і дві сестри, а один брат помер у дитячому віці. Під час Першої світової війни родина мусила виїхати від фронту в гори й там перебувала між двома фронтами—австрійським і російським. До їх хати навідувалися стежі обох армій. Батька були післали з інтернованими українцями до горезвісного Талергофу у поїзді, котрого він був назначений провідником, але під час їзди змінив документи із „втікачів" на „пасажирів" і поїзд спрямовано деінде.

Після війни, в якій край сплюндровано, поволі почалася відбудова. Володимир не вчащав до народної школи, але здав іспити до гімназії в Перемишлі, яку закінчив, не без різних пригод, несподіванок, акцій проти поляків і переслідування владою.

Під час студій у Кракові мав операцію на око, зір в якому втратив. Про цю „пригоду»" й студії в університеті Ґоцький написав у 2-му томі своїх споминів.

Знайшов згодом працю в книгарні Товариства ім. Шевченка на Волині в м. Крем'янці, за т. зв. Сокальським кордоном, через який польська влада не дозволяла на пересилку українських книг і газет з Галичини. То треба було якось іншим способом цей кордон ламати.

За свою діяльность на Волині його запроторено до Берези Картузької—горезвісного концентраційного табору. У цьому розділі (ст. 169-245) автор докладно опись життя, подав список (1934-35 рр.) 176 визначних українських людей, інтернованих без звинувачень, без переслуховувань, без суду; надрукував «Думу про Березу Картузьку» Дмитра Штикала й дві схеми та два малюнки Богдана Стебельського.

Повернувшись в 1935 році до Перемишля, займався різними громадськими роботами й врешті рішився купити книгарню Товариства ім. Шевченка у Перемишлі. На борг. Однак ця сторінка його життя закінчилася поліційним переслуханням і слідчою тюрмою.

Том II, ст. 360, ілюстрації. В-во «Свічадло», Львів, 2005.

Цей том починається відступом у минуле—тобто його зголошенням до польського війська, разом з іншими гімназійними абітурієнтами, яких дуже скоро звільнили, бо вони не дотримувалися постанов підхорунжівки (офіцерської школи) щодо мови й інших дискрімінаційних положень.

В університет було запізно, тож вступив, за порадою батька, на торговельний курс для абсольвентів у Львові.

В той час відбувалися національні демонстрації проти націоналного гноблення поляками. Перший листопадад. Панахида у соборі св. Юра. Багато народу. Польська поліція розганяє народ силою. Улани шаблями б'ють без уваги, чи жінка, чи дитина. Приходить до зударів. Згодом напад поляків на Академічний дім, якому завдано шкоди, не зважаючи на відчайдушних обронців. Повторяється історія на Зелені свята в поході на Личаківський цвинтар. Це була справжня борня!

Рішився вступити в університет у Кракові на фізкультуру, однак його не прийняли, тож записавня неохоче на природничі студії. Описує студентську громаду, їхнє життя, деяких професорів.

Великодні вакації закінчилися трагічно в обливаний понеділок. Племінник Юрко зі змайстрованої з бузини сикавки так облив своєму вуйкові лице, що аж курок потрапив йому в око. Око залилося кров'ю, після довготермінового лікування він втратив зір і було теж загрожене друге око. Треба було перервати студії.

Коли Ґоцький служив в Українській Дивізії, зустрінув його знайомий лікар і запитав: „Як ти сліпий потрапив до війська?"— „Не признався"—відповів Ґоцький.

Від серпня 1938 року до вересня 1939 року Ґоцький провів час у тюрмі на слідстві, хоч не було доказів проти нього—підозріння тільки, що належав до ОУН. Описує тюремне життя. З вибухом війни арештантів евакуювали з Перемишля поїздом і пішки аж до Самбора, де охорона втікла й члени ОУН завели порядок і реєстрацію аж до приходу німців, які політичних в'язнів-українців відпустили, а кримінальний елѐмент сам зник.

Згодом їде до Кракова, де перебуває до листопада 1939 й повер-

тається до Перемишля. Тут включається у працю організувати Український допомоговий комітет і провадити громадську роботу на т. зв. Засянні, переважно сільська околиця, де було тільки 20 відсотків українців. Головне місто з головними установами й будівлями опинилося на сході від Сяну під більшовицькою окупацією.

Поляки спочатку були розгублені, однак дуже скоро почали займати впливові становища й багато з них стало „фолькдойчами", організують підпільні гуртки.

Прийшов розлам в ОУН. Більшість стала по стороні Бандери.

Війна з СРСР не принесла нічого доброго. Жорстокість була на денному порядку. Особливо відзначилася залізнична поліція „баншуци".

Ось приклади (ст. 253):

Зі Львова приїхала футбольна команда УСК на розиграш із „Сяном". Очевидно всі мають дозвіл на їзду поїздом. Після матчу відпроваджуємо гостей на станцію. Хлопці жартують, регочуть. Серединою дороги проходить „бундючий баншуц", розштовхує зустрічних людей, а до одного гравця з УСК причепився, чого він з нього сміється. Той зігнорував запит. Баншуц вхопив його за груди й тріснув у лице. Хлопчисько зразу віддав йому. Баншуц вихопив багнет і заколов хлопця.

Поїзд на Харків переповнений, люди обсіли буфера. Надбігає жінка з клунком на плечах, просить щоби їй подали руку, вона переїде ті дві зупинки на сходах. Надбігає баншуц, шарпає жінку, врешті звалює її на землю та ще починає копати чоботом. На сусіднім торі стояв ешелон італійців. Із одного вагона вискочив лейтенант і чистою німецькою мовою починає картати баншуца, як він міг так повестися із старшою жінкою. Баншуц лиш бовкнув: „Не твоя справа, йди собі". Тоді лейтенант не втримався й тріпнув його в пику. Німець почав свистати за допомогою, і справді вмить з'явились баншуци, обступили лейтенанта й хочуть його відвести на дільницю жандармерії. З вагонів позіскакували деякі італійці із зброєю й обступили баншуців кругом.

Надбіг німецький лейтенант із групою вермахту, оточив італійців і верескливо вимагає, щоб італієць перепросив баншуца. На це відкриваються двері італійського ешелону й висовуються скоростріли. Викликають старшину із командування міста. Приїздить полковник і вирішує, що баншуци мають забратися геть. А тоді, переговоривши з італійцями, дає наказ їм зараз же покинути станцію.

* * *

У Перемишлі німці створили свій квартал, куди привезли з бомбардованого Гамбурґу цілі школи.

Володимир Ґоцький найбільше любив туристику в горах та працю в таборах дитячих і юнацьких.

Свою працю закінчив, зглошуючися до Української дивізії після

того, як другий раз покликало його німецьке ґестапо, погрожуючи, якщо ще раз приловлять його на переховуванні жидів, то без церемонії розстріляють.

Народився 3 жовтня 1909, помер 11 лютого 1994 в Лондоні, там і похований.

Для кращого розуміння мети автора друкуємо виїмки з передмови о. Івана Музички.

Після виходу на волю з полону на прохання вояків з дивізії „Галичина", в якій був Автор, він пише свої спогади про неї в двох томах. Перший том виданий у 1990 році в Лондоні з назвою „На другім етапі" про долю дивізійників, що опинились у полоні в 1945 році аж до самого виходу на волю в 1949 році. Після того в 1942 році в Лондоні виходить другий його том під назвою „З Перемишля до Ріміні", про історію дивізії від початків її організації в Перемишлі в 1943 році аж до полону в 1945 році. *(Див. рецензію у „Вістях комбатанта", ч. 3, 1993).* Подальших спогадів про своє життя й працю на волі в Англії Автор не лишив.

Буде доцільно подати слова В. Ґоцького про його намір і мету, заради чого він писав свої спогади після війни в Лондоні в першім томі, що поміщені під назвою „На другім етапі". Ось ці його слова, які є важливими взагалі для його спогадів у чотирьох томах: „Я поставив собі завдання, намагаючись передати читачам вірно все, що я сам переживав та показати події так, як їх тоді бачив і розумів. Бо ж спогади писав я не для історії, ані для особистої прослави, а для всіх „сірих" згаданих і незгаданих побратимів, котрі провели сім років „у неволі" на тому другому етапі, серед постійного змагання не за хліб щоденний, а за перемогу нашої справи. Написав я ці спогади й на добру згадку про них усіх та з пошани до них."

Шкода, що В. Ґоцький не описав найважливішої частини свого життя в еміґрації в Англії. То була його громадська праця для свого народу в діяспорі в Британії, на чужині, що прийняла з великим вирозумінням наше вичікування волі рідної землі, про яку Ґоцький, як і ми всі, мріяв, снив, готувався до неї і працював. Він не був типовим українським діячем, що одержимо борикався серед розбурханих хвиль світового життя, як на чужині, так і вріднім краю. Він працював завжди в тіні інших, що мали більше сил, відваги й потрібного завзяття. На це вказують його спогади. Але праця таких „невидимих", „безіменних" плугатарів є нераз пліднішою, ніж тих, що вміють у житті бути блискавкою, за якою слідує грім. Блискавка лише для зору випереджує грім, її ми помічаємо лиш на кілька секунд раніше до того, як звук грому дістанеться до нашого вуха. Ґоцький був скромною і непомітною блискавкою без грому, але зі щирою і відданою працею для свого народу й своєї окраїни–Перемишлянської землі.

„ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ"

Канада відзначує пам'ять своїх героїв, полеглих на різних фронтах, т. зв. „Днем пам'яті" 11 листопада. В Торонті українська громада теж відзначує це свято перед пам'ятником полеглим воякам-українцям Канадських збройних сил в Українському парку. Цьогорічне свято відбулося в неділю 5 листопада, з відправою владик і участю хору та оркестри Українських молодіжних ансамблів. Вінки зложили представники Канадського уряду, Онтарійського й Муніципального; вони згодом виступили з відповідним словом, між ними Борис Вжесневський, депутат Канадського парляменту, котрий говорив про посвяту й значення їхнього чину для майбутніх поколінь. Теж вінки зложили предстаники українських громадських і ветеранських організацій та від офіцерів Українських збройних сил, які перебувають в Канаді на курсах англійської мови; промовляв генерал-полковник Володимир Артюх. Коротке слово сказав консул України в Канаді Яків Пиріг.

Особлива промова була капітана Канадських абройних сил Ігоря Козака, який приїхав до Канади юнаком у 1992 році. Капітан Козак розповів (напереміну українською й ангійською мовами), що для нього значить „День пам'яті", як канадця так і українця.

Капітан Ігор Козак. (Світлив І. Корець)

Канадці відіграли важливу участь у воєнних діях двох світових воєн. У 1-ій понад 640 тисяч (на 8 мільйонів населення) воювало в Европі. З них 60 тис. згинуло і 172 тис. було поранених. У 2-ій світовій війні понад мільйон взяло участь (із 12 мільйонів населення). З них 47 тис. згинуло і 52 тис. було поранених. Хоч їхнім домівкам і сім'ям за океаном нічого не загрожувало, вони переважно були добровольцями й боролися за вищі людські ідеали—свободу і краще життя людства. Багато з них були відзначені, а Пилип Коновал здобув найвище відзначення—Вікторіянський хрест. Як не дивно, але під час 1-ої світової війни тисячі українців канадський уряд запроторив за дроти робочих таборів тільки тому, що Галичина була окупована Австро-Угорщиною.

Українці у тих війнах пережили трагедію, бо мусили воювати по різних сторонах фронту за чужі інтереси.

—У 1-ій світовій війні в російській армії налічували близько 3.5 мільйона українців, а в австро-угорській–понад 250 тисяч. А жертвам 2-ої світової війни не має аналогів у світовій історії–це астрономічне число–8 мільйонів,—підкреслив капітан Козак.

—Але, незважаючи на всі ці колосальні жертви, на всі перешкоди, наш народ знайшов у собі сили для боротьби за рідну землю, за свободу, за державність. Так, в 1-шу світову війну на арену виходять УСС, УГА, воїни армії УНР та інші військові формування. Під час 2-ої світової війни естафету визвольних змагань переймають Дивізія „Галичина" та УПА, які своєю жертовністю, своєю кров'ю деклярують перед світом, що ми, українці, це–народ, нація, яка заслуговує на свободу, державність та рівноправність у світовій спільноті.

—На жаль, сьогодні ми знову стоїмо перед парадоксом, прикладів якому, напевно, немає у світі. Сьогоднішня еліта України (вірніше—та політична більшість, яку без перебільшень можна назвати псевдоелітою) категорично відмовляється визнати воїнів УПА ветеранами 2-ої світової війни. Весь парадокс, вся абсурдність ситуації заключається в тім, що українська влада, прикриваючись тризубом та жовтоблакитним прапором, хоче перекреслити існування та досягнення тих патріотів, котрі виборювали цю ж символіку, не шкодуючи ні крові ні життя. Однак, ми надіємося, ні—ми віримо, що в кінці-кінців справедливість переможе!

Ігор Козак підкреслив важливість участи канадських збройних сил сьогодні в Афганістані, які борються за ці самі ідеали, як їхні попередники в 1-ій і 2-ій світових війнах. Щоб афганському народові вперше в їхній історії дати шанс, хай і дуже малий, збудувати нормальну державу й нормально жити.

—І що значить День Пам'яті?—продовжував І. Козак.—Для мене 11-те листопада —це згадка: про мого прадіда, який, як мільйони таких як він, в складі австро-угорської армії брав участь у 1-ій світовій війні; про мого діда, який в 2-гу світову війну був вояком польського війська, а пізніше провів шість років в німецьких концтаборах. Це–згадка про величезні жертви, принесені українським народом; про канадських героїв, які безстрашно штурмували береги Нормандії в 1944-му році; про тих українців, що в складі радянських військ брали Берлін в 45-у; про воїнів дивізії „Галичина", які під Бродами віддавали своє життя за Україну; про воїнів УПА, що в лісах та горах України до останнього билися з окупантами; про мого тата, який в складі радянських військ (хоча і не з власної волі) брав участь у чеських подіях 1968-го року; про моїх друзів, які і зараз несуть нелегку службу в горах Афганістану.

—Для мене День Пам'яті це–свято не політичне, навіть не патріо-

тичне, а чисто людське...

"And so today we remember our fallen comrades and their contributions. We thank our veterans and recall their heroic deeds. We acknowledge and extend our gratitude towards those who continue to serve this country and the world in many dangerous places. Today, we remember the soldiers, the victims; today, we remember all those effected by the war"...

Капітан Козак закінчив промову віршем, котрий йому прочитав його побратим в канадській армії:

It is the Soldier...

It is the Soldier, not the journalist, who has given us the freedom of expression.
It is the Soldier, not the poet, who has given us the freedom of speech.
It is the Soldier, not the lawyer, who has given us the right to a fair trial.
It is the Soldier, not the politician, who has given us the right to protest.
It is the Soldier -
who salutes the flag,
who fights under the flag,
and whose coffin returns home draped by the flag...
so that the protester back in Canada can maintain his right to burn the flag...

* * *

Опісля відбулася зустріч 16 українських офіцерів (між ними одна жінка) з представниками українських організацій в домі УНО. Влаштували й провели зустріч Філія УНО та Українська Стрілецька Громада. Привітали гостей голова УСГ Іван Андрусяк і голова Філії Торонто Захід Володимир Ковальчик. В мистецькій частині вчительки школи українознавства при УНО виступили з в'язанкою пісень і деклямацій при акомпаньяменті бандури й скрипки. Наприкінці кожний офіцер сказав коротко про місце свого народження та теперішній постій.

Роман КОЛІСНИК

АВТОБІОГРАФІЯ ІГОРЯ КОЗАКА

Народився в Україні, у м. Тернополі.

В серпні 1992 р., разом з батьками, еміґрував у Канаду. 1992-1995 рр.–різноробочий.

1995-1997 рр.–студент середньої школи ім. о. Перейми в Ошаві та української суботньої школи ім. Цьопи Паліїв у Торонто.

1997-2001 рр.–навчався в Королівській Військовій Академії Канади (Royal Military College of Canada) в Кінґстоні на факультеті комп'ютерної інженерії.

З 2001 р.–офіцер Військово-Повітряних Сил Канади.

В 2003 році брав участь в антитерористичних операціях у країнах Перської Затоки та в Афганістані, за які отримав державні нгороди з рук Віце-Прем'єра та Ґенерал-Ґубернатора Канади.

В 2005 році захистив кандидатську дисертацію з отриманням ступіня Маґістра Ділового Управління (МВА).

В даний час працює на керівній посаді в Управлінні Стратегічних Проєктів Міністерства Оборони Канади; зокрема, займається придбанням нових літаків для Військово-Повітряних Сил Канади. Бере активну учсть у міжнародних дипломатичних місіях Канади та НАТО.

ГРОМАДА ТОРОНТО ПОПРОЩАЛАСЯ З КОНСУЛОМ ІГОРЕМ ЛОССОВСЬКИМ

„Добра людина, мила дружина, чудова родина",–сказав у своєму слові архиєпископ Юрій д-рові Ігорю Лоссовському, його дружині Людмилі й двом малим дітям, одне з котрих народилося в Торонто.

Лоссовський, дуже популярний консул, який був, де треба було бути, й робив усе для добра української справи. Слід відмітити, що він беззастережно підтримував „Помаранчеву революцію", влаштував зустріч ветеранів 2-ої світової війни з обох боків фронту–канадців, упівців, дивізійників і червоноармійців.

На багатолюдному вечорі 26 липня 2006 року в Торонто серед визначних гостей української, канадської й інщонаціональної громади д-р Лоссовський і його дружина ставали до світлини при кожному столі.

Стоять (зліва): Роман Тицький–секретар Головної управи Братства кол. вояків І-ої УД УНА, Роман Колісник–редактор журналу „Вісті комбатанта", Лідія Тицька, Людмила і Ігор Лоссовські, Лев Бабій–голова Крайової управи Б-ва, Евген Коструба–член Б-ва і президент Фундації ім. Наді Коструби, Микола Кошик–голова Товариства кол. вояків УПА, Василь Чупринда–заступник голови Станиці Братства. Сидять: Маркіян Когут–голова Станиці Братства, Михайло Карпій–член управи Ліґи Українців, Аделя Кошик.
(Світлив І. Корець)

Галицьке Братство

СВЯТКУВАННЯ 62-ї РІЧНИЦІ БОЇВ ПІД БРОДАМИ

Цьогорічні 62-ї роковини трагічних боїв під Бродами пройшли традиційно. На меморіяльний цвинтар, що розположений на узгір'ю між селами Червоне та Ясенівці, з'їхалися ветерани 1-ої УД УНА усіх Станиць Галицького Братства, ветерани ОбВУ в Англії та багато вояків УПА, політв'язнів, гостей та селян із довколишніх сіл–всього біля 300 чоловік. Службу Божу та Панахиду відправили–парох сіл Ясенівці і Червоного о. Петро, декан Комаренського деканату о. Іван та капелян Дрогобицької Станиці Братства дивізійників та УПА о. Софрон. Під час відправи співав хор, який прибув із м. Комарно. Богослужіння та виступи були озвучені.

Після прочитання Євангелія о. Петро виступив з проповідю приуроченій про оздоровлення хворого, а потім торкнувся питання, яке турбує нас усіх–любови до ближнього та національного об'єднання народу України.

Декан о. Іван зробив екскурс тернистого шляху творення Незалежної України, починаючи від 1918 року, переслідування патріотів як брунатними так і червоними окупантами, розказав про творення Дивізії та її бойові дії.

О. Софрон–капелян Дрогобицької Станиці побудував свою проповідь на катехитично-євангельському вихованні молоді, що безбожники не можуть бути патріотами, що пора у Верховній Раді всі сесії починати і закінчувати молитвою. Україна не може бути безбожною,

що найвища пора змести з української землі залишки безбожної комуни–пам'ятники Леніну, назви вулиць, заводів тощо, бо вони стягнуть на Україну Божу кару. Нехай Господь Бог благословить нашу державу, наших керівників, усіх українських патріотів, які загинули за Україну, за її свободу. Після чого хор і усі присутні заспівали молитву–церковний гимн „Боже, вислухай благання..."

Голова Золочівської міськради В. Зубач сказав, що „сьогодні ми вшановуємо молодих патріотів України, які в буремні дні Другої світової війни у формі дивізії „Галичина" захищали Українську майбутню державу від нападу московсько-більшовицьких завойовників. Сьогодні ми сміло можемо говорити, що вони були героями, і ті, яким Господь Бог дарував життя і дозволив дожити до сьогоднішніх днів також є героями. Від імені Золочівської райради та міської влади висловлюю щиру подяку Вам, що Ви ще є, що Ви дожили до наших днів і прийшли сюди вклонитися своїм побратимам. Вічна слава тим героям, які лежать під тими хрестами."

До мікрофону підійшов бандурист-дивізійник В. Мота з Монтреалу, Канада, котрий заспівав пісню „Рам'я в рам'я" (муз. Є. Пасіки, кол. диригента хору „Бурлака"). В ній говориться про почин дивізійників, тому слова героїзму додатньо вплинули на присутніх.

Щорічно вшановувати пам'ять полеглих дивізійників приходять з гарматами ці козаки. На спів „Вічная пам'ять"– лунає три постріли з гармат козаків Золочівського куреня (сотня с. Снович): Казмір Григорій, Довгань Микола, Козак Ігор

Василь Гузій, представник „Вістей комбатанта" в Україні, приїздив на відзначення річниці битви під Бродами кожного року, аж нещасливий автомобільний випадок цього року йому перешкодив. (Фото Я. Павлів, 24.07.2005)

Представник ОбВУ з Англії М. Татарчук поклав вінок до каплички і сказав, що „...ми сьогодні відмічаємо Славу цих молодих хлопців, наших побратимів. У нас в Англії залишилося ще біля 700 кол. вояків 1-ої УД УНА, від імені котрих передаю вітання усім Вам". Потім поділився думками про життя дивізійників в Англії.

Останнім виступив учасник боїв під Бродами Ю. Ференцевич (Нью-Йорк, США), який відмітив, що дивізійників стає щораз то менше. „Колись закликали юнаків до дивізії, сьогодні турбуємося про вічність, тому ми стараємося і приведемо ці старання в життя, щоби цей цвинтар, як також інші поховання наших побратимів, лишилися назавжди під опікою, щоби наступні покоління, які будуть керувати державою, мали можливість згадати тих, які віддали своє життя в боротьбі за волю свого народу".

Біля могили-пам'ятника на горі Жбир в цей саме час був відправлений Молебен до Пресвятого серця Ісуса і Панахида. Богослужіння в присутності громадян с. Ясенова відправив парох цього села Автокефальної Православної церкви о. Іван.

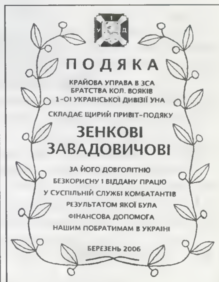
Після закінчення траурних урочистостей на Меморіяльному цвинтарі прозвучав гимн, і побратими Братства дивізійників на пам'ятку зробили спільну фотографію.

І. МАМЧУР

Львів, 23 липня 2006 р.

ВІДЗНАЧЕННЯ ПОРАТИМІВ

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 серпня до 31 жовтня 2006 р. надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 15.00: Я. Москва–Онтаріо, пані Л. Закревська–Нью-Йорк, Я. Куницький–Торонто, Я. Колодій–Філядельфія, К. Куфер–Нью-Йорк, Т. Повідайло–Квебек, д-р Б. Лялюк–Торонто **разом 105.00**

по дол. 20.00: В. Дуб–Торонто, М. Щербатий–Торонто, А. Рубашевский–Онтаріо, пані В. Кушнір–Нью-Йорк, В. Мазяр **разом 100.00**

по дол. 30.00: П. Кулинич–Нью-Йорк, Гавриляк–Нью-Йорк **60.00**

М. Трач – **28.00**, М. Цапа – **37.69**, О.Б. В. У.А.–Чікаґо–**200.00** **265.69**

І. Козак–Мішиґан – **5.00**, М. Головацький–Торонто –**7,65** **12.65**

Як нев'янучий вінок...

В першу річницю смерти дорогого мужа Осипа Головацького на розбудову „ВК" жертвує горем опечалена дружина Євгенія Головацька 500 дол. і через В. Пелехатого 90 дол. **590.00**

В першу річницю смерти дорогого мужа бл. п. Олександра Петришина дружина Текля і родина Щерба дарують для „ВК" **100.00**

В дев'яту річницю смерти дорогої дружини Анни як нев'янучий вінок муж Михайло Романюк жертвує на „ВК" **100.00**

В пам'ять нашого капеляна о. митрата Ярослава Гаймановича на „ВК" складає Станиця Б-ва кол. вояків 1-ої УД УНА в Монтреалі **100.00**

В пам'ять дорогого мужа бл. п. Стефана Леуша жертвує на розбудову „ВК" дружина Анна **100.00**

Як нев'янучий вінок на свіжу могилу дивізійника та доброго друга Богдана Шайди, який був похований 16 серпня 2006, на „ВК" жертвує Петро Ґелей: **20 дол.**, пані Завадівська: **20 дол.** **40.00**

На пресовий фонд „ВК" в світлу пам'ять недавно померлого в Україні приятеля, колишнього хорунжого Р. Припхан, жертвує д-р В. Мотика з дружиною Нусею–Флорида, США **50.00**

Як нев'янучий вінок, в пам'ять побратимів В. Демчука та Д. Пічинського на розбудову „ВК" жертвує В. Мотика з дружиною **50.00**

В пам'ять друга дивізійника бл. п. д-ра Степана Мандзика на розбудову „ВК" жертвує д-р Евген Стецьків **100.00**

В пам'ять побратима Мирослава Богдана Бігуса на пресфонд „ВК" жертвують Оля і Роман Кобрини, Нью-Джерзі, США **20.00**

В пам'ять Михайла, Романа, Володимира і Ярослава Савчинів на „ВК" жертвує Віра Савчин **7.00**

Дорогі Побратими!

Висилаю 240.00 американських долярів зі збірки на „Вісті комбатанта", яку наша Станиця провела під час похорону св. п. побратима Івана Ільчишина, члена Станиці дивізійників у Філядельфії. ***Петро Кондрат, скарбник***

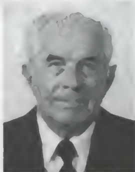
Замість квітів на його могилу жертвують: д-р Микола і Ірена Ільчишини–**50 дол.**; **по 25 дол.**: Богдан і Христина Турченюки, Петро і Марія Кондрати; **по 20 дол.**: Микола і Марія Бойчуки, д-р Александер Білик, Ліда і Зенон Завадовичі, Ярослав Колодій, Роман Гарасим, Маркіян і Люба Онуфренко, Василь Сорока

разом 240.00

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

Ділимося сумною вісткою,
що дня 11 серпня 2006 р. відійшов у вічність

бл. пам. ВАСИЛЬ ДУМЕНКО

народжений 23 квітня 1920 р. в селі Струтинь Нижній, Івано-Франківської области, ветеран 1-ої Української Дивізії УНА, 1-ої сотні 31-го полку (сотня Козака).

Покійний залишив у смутку дружину Олену, похресників та родину в Україні. Похоронні відправи відбулись у церкві Св. Петра і Павла, а тіло покійного Василя спочило на українському цвинтарі св. Володимира в Оквіл, між друзями по зброї.

Дружина покійного складає 100 дол. на фонд „Вісті комбатанта".

Щирі співчуття його дружині складає

Управа Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

Нехай канадійська земля буде йому легкою.

Відійшли у вічність...

ІВАН ІЛЬЧИШИН

1.VI. 1924 – 8.VIII. 2006

І знову грізний смертоносний косар, що, як сказав Шевченко: „Не мина і царя"... перетяв життєву нитку нашого дивізійного побратима Івана Ільчишина, і післав його богомільну душу до таємничого хорому, там, де немає „ні болізни ні печалі, но жизнь безконечная"... І він помандрував цим невідомим йому шляхом, на крилах відлітаючих журавлів у таємничі безповоротні засвіти, при звуках їхнього пращального співу,–кру... кру...кру...

Наш дивізійний побратим Іван працював жертвенно у нашій Філядельфійській Станиці Братства, він проводив ще добровільну збірку біля церкви архистратига Михаїла, на охорону воєнних могил поляглих під Бродами вояків нашої дивізії, а згодом брав участь разом з членами нашої Станиці у тій же церкві у поминальних відправах за душі полеглих побратимів під Бродами. Яка ж невмолима судьба цієї людини, яку ми сьогодні прощаємо назавжди в дорозі до вічности...

Іван Ільчишин вложив багато праці зі своєю дружиною в розбудові парохії Архистратига Михаїла. Їхній вклад записаний в аналах історії цієї заслуженої парохії, а про їхні заслуги також добре знають парафіяни цієї прекрасної церкви, яка діє на засадах староукраїнського юліянського календаря.

Іван Ільчишин народився в селі Бикота, біля Самбора. Там він виростав, вчився у сільській школі, а в дорослому віці працював у різних місцевих організаціях. А коли у 1943 р. творилась українська дивізія „Галичина", Іван був одним із перших, хто добровільно зголосився до неї. Після тривалого рекрутського вишколу був приділений до піхотинського 29-го полку, він брав участь у боях дивізії в Австрії, Юґославії і Словаччині, де в боях з комуністичними партизанами був тяжко поранений в ногу. Після закінчення війни він дістався до переселенчого табору в Ашафенбурзі, а відтак перейшов до такого ж табору в Зальцбурзі, де щасливо знайшов собі подругу свого життя

Тетяну, а відтак молоде подружжя переїхало на короткий побут до Франції і там народився їх син Микола.

В 1954 році родина Ільчишиних приїхала на сталий побут до Філядельфії і тут відкрили свою харчову крамницю, а в 1960 році їм народилась доня Оксана, а відтак Бог поблагословив їх ще і чотирма гарними внуками.

Іван Ільчишин втішався глибокою пошаною серед української громади у Філядельфії, а особливо між своїми побратимами-дивізійниками нашої Станиці. Він щедро жертвував гроші на наші громадські і церковні потреби, а особливо піддержував фінансово розбудову своєї парохії св. Архистратига Михаїла. Різно допомагав у праці Управи нашої Станиці і завжди був присутній зі своєю дружиною на імпрезах, що їх влаштовувала Станиця.

Іван був людиною, що відзначалась скромністю і користувався повагою серед наших побратимів-дивізійників, які його любили, шанували і радо спілкувались з ним при кожній нагоді.

Іван Ільчишин залишив у смутку дружину Тетяну, доню Оксану, сина Миколу і чотирьох онуків. Усім їм я, від імені нашої дивізійної Станиці Братства, складаю вислови глибокого співчуття.

Нехай гостинна американська земля буде йому такою ж рідною, як наша українська, а пам'ять про нього буде довготривалою і незабутньою.

Вічна Йому пам'ять!

Олександер БІЛИК

РОМАН-БОГДАН ПРИПХАН

21.VII. 1918 – 30.VII. 2006

Роман Припхан після закінчення підстаршинського вишколу з ранзі десятника.

Народився в селі Брині, Галицького р-ну, Івано-Франківської області (колись Станиславівської) в сім'ї Юрія Припхан і Стефанії з Паньчаків. Початкову школу закінчив в с. Брині, а потім учився в українській чоловічій гімназії в Станиславові. Батько вчителював у с. Брині 20 років (1910–1930), а в 1930 р. поляки перевели його на учительську роботу у Польщу. Сім'я (а було нас п'ятеро) переїхала в Станиславів, звідки родом батько і мама. Не брав тато дітей у Польщу, бо не хотів, щоб вони там спольщилися. Казав, що там немає ані церкви, ані школи української. Сам приїздив до нас лише два рази в рік на канікули (так було до 1939 р.). Ми жили з мамою в Станиславові. Всі ходили до українських шкіл і до гімназії та закінчили їх.

Роман закінчив гімназію і здав матуру в 1937 р. та поступив до Львівського університету. Закінчив його в 1941 р. Тоді вибухнула війна. Диплом одержав аж через 50 років.

У липні 1991 року приїздив до Львова як турист і зайшов в університет. В архіві знайшли всі його дані й видали диплом.

Роман одружився в 1943 р. з Іванною Борською і в тому ж році пішов добровольцем у Дивізію „Галичина". По закінченні війни був півтора року у полоні в Ріміні, Італія. Потім жив деякий час у Баварії, де зустрівся з дружиною. В 1952 році вони переїхали до Америки і поселилися в Чікаґо. Роман, здобувши спеціяльність кресляра, працював. В 1960 р. старший син Юрій трагічно загинув, маючи 13 років. У 2003 р. померла дружина Іванна, а в 2004 р. помер молодший син Андрій. Роман переїхав у 2004 р. до України в м. Івано-Франківськ, до рідної сестри Оксани Манюх. Прожив тут 2 роки і 2 місяці. 30 липня 2006 р. помер на 88-му році життя. Похоронений на міському цвинтарі „Чукалівка" біля рідних сестер–Марії і Ольги, брата Маркіяна.

сестра Оксана Манюх

Похорон відбувся 1 серпня. Хоронили три священики. Брали участь члени Івано-Франківської Станиці Галицького Братства, мешканці Івано-Франківська з державним і станичним прапорами. Від імені Станиці промовляв голова управи Володимир Малкош.

Моя дружина і я неодноразово відвідували побр. Романа Припхана, ми давно знайомі з його сестрою п. Оксаною Манюх та її сином Юрієм. На жаль, Р. Припхан хворів на заник пам'яті–все, що давно відбуваалося, він пам'ятав дуже добре, але забував про всі теперішні події.

Володимир МАЛКОШ

Ветерани дивізії „Галичина" глибоко сумують з приводу смерти колишнього хорунжого дивізії

Романа ПРИПХАНА

одного з двох старшин, які провели присягу дивізії перед командувачем Української Національної Армії генералом Павлом Шандруком на вірність Україні у далекому 1945 році, та співчувають сестрі покійного пані Оксані Манюх і її синові Юрієві, що опікувалися ним у часі його недуги, родині і друзям покійного, який приїхав в Україну, щоби бути похованим у рідній землі, на милій Батьківщині.

„Галичина", 3-9 серпня 2006 р. № 115-116 (3291-3292)

ТЕОДОР КЛИМІВ

28.II. 1918 – 7.VII. 2004

Теодор (Федь) Климів народився в с. Жижномирі на Бучаччині. Під час німецької окупації припадково завербували його до німецького війська СС й при призові до служби полк. Бізанц запевняв, що він і його група будуть вишколені на офіцерів майбутньої української армії. Однак їх приділили до різних формацій.

Він був поранений на східному фронті й після виздоровлення йому вдалося перейти до Української дивізії. Закінчив старшинську школу й служив у фюзилерському батальйоні, у тяжкій сотні, згодом у штабі одного батальйону 30-го полку.

Після закінчення війни попав у американський полон, з якого йому вдалося втекти й опісля еміґрувати до Канади. Похований на цвинтарі „Парк-Ловн".

АНДРІЙ ЗАКРЕВСЬКИЙ

9.IV. 1924 – 22.II. 2006

Народився в Угневі, повіт Рава-Руська, в родині Семена і Катерин. Народну школу закінчив в Угневі, в роках 1937-1939 учився в гімназії в Сокалі й закінчив її матурою в червні 1943 року. Зголосився до Дивізії „Галичина" і 18 липня 1943 виїхав зі Львова до Брна, а звідтам по двох тижнях до Гайделяґру, де у 3-ій сотні пройшов рекрутський вишкіл. Після вишколу поїхав на підстаршинську школу протипанцирної артилерії в Голляндії, а після її закінчення прибув у березні 1944 року до Нойгаммеру та був призначений до 14-ої сотні 31-го полку. Брав участь у боях під Бродами в липні 1944 року. Щасливо вийшов з окруження і після повороту до Нойгаммеру брав участь як підстаршина-вишкільник у формувані нової 14-ої сотні 31-го полку. Перебув кампанії дивізії у Словаччині, в Югославії та в Австрії.

Після війни попав в американський полон, був спочатку в таборі в Енбезе, опісля в Штаєрі, з якого вдалося вирватись. Перебував якийсь час в таборі переміщених осіб в Інсбруку, а опісля переїхав до Німеччини. Восени 1948 року вступив до університету в Ґетінґен, лісничий факультет. У листопаді 1949 приїхав до Нью-Йорку, де 16 вересня 1956 року одружився з Лідією Олинець.

В 1955 році вступив на студії механіки до Політехнічного інституту в Брукліні, який закінчив у 1959. Працював як механічний інженер в кількох компаніях, а від липня 1970 до відходу на пенсію в квітні 1989–в інженерному відділі департаменту шкільництва Нью-Йорку.

У 1977 році вперше відвідав Україну, а пізніше в роках 1990, 1992, 1993, 1994, 1996 та 1998. Двічі брав участь в Австрії у відзначеннях річниці боїв під Фельдбахом, відвідував цвинтарі, де поховані полягли в боях дивізійники.

Був погідної вдачі, любив працювати у своєму городі та їздити на лещатах. Цікавився і брав участь у громадському житті, був активним членом Станиці Братства в Нью-Йорку та членом управи Братства охорони воєнних могил „Броди-Лев", де останніх 8 років, аж до своєї несподіваної смерти, виконував функції скарбника. Відійшов у вічність спокійно в сні.

Похоронні відправи почалися Парастасом в похоронному закладі в п'ятницю 24 лютого, а в суботу 25 відправлено Службу Божу і Панахиду в церкві св. Юрія в Нью-Йорку. Похоронено покійного на Українському Католицькому Цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й. В похоронних відправах взяли участь з прапором члени станиці. Від проводу станиці і управи Братства „Броди-Лев" попрощав незабутнього друга, покійного побратима Андрія–Ю. Ференцевич.

Ю. Ф.

Отець митрат ЯРОСЛАВ ГАЙМАНОВИЧ

24.III. 1924 – 12.IX. 2006

Довголітній член і капелян Монтреальської Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА – відійшов у вічність після тяжкої недуги.

Він родився у селі Іванків, повіт Борщів–Тернопільської області. Батько Стефан Гайдамаха-Гайманович був учителем, а мати Анна Петраш походила з селянського роду. Народну освіту 6 кляс закінчив у рідному селі, а 7-му клясу в Скалі Подільській над Збручем, середню почав у гімназії в Чорткові, а закінчив у полоні в Ріміні.

В 1943 р., разом з іншими гімназистами, зголосився до Української Дивізії „Галичина". Після рекрутського вишколу у Гайделяґрі, перейшов підстаршинський вишкіл в Радольфцелю над Боденським озером. Закінчивши вишкіл, повернувся до Дивізії до Нойгаммеру і звідти, в червні 1944 року виїхав на фронт під Броди.

21 липня 1944 р., біля Почапів, був ранений в ногу і приглушений вибухом гарматного стрільна. Чудом вдалося йому вирватися з окруження. Після двох місяців лікування у шпиталі в Нодь Кириш, біля Будапешту, і короткої відпустки, повернувся до Дивізії на Словаччину. Як підстаршину приділено його до 1-ої сотні 31-го полку, що стаціонувала в місцевості Святи Мартін. З нею перемаширував до Юґославії. Там брав участь в боротьбі з партизанами. Під кінець війни Дивізію перекинули до Австрії біля Фельдбаху.

В травні 1945 року Дивізія відступила на Захід і здалася в англійський полон. Дивізію перевезено до Італії, до Белярії, а опісля до Ріміні. По двох роках побуту в Італії, Ярослав Гайманович, разом з побратимами Дивізії, приплив кораблем до Англії. В 1948 році осінню звільнено вояків з полону і приділено на різні роботи, головно на ріллі.

В липні 1951 р. Ярослав Гайманович виїхав до Канади до свойого стрийка Миколи Гайдамахи, до Пеллей у Саскачевані. Восени 1951 року переїхав до Торонта, де працював у шпиталі „Торонто Дженерал Госпітал". Тут познайомився з теологом Мироном Потопником, своїм наставником, який заохотив Ярослава піти на теологічні студії. Владика Ізидор Борецький вислав Ярослава до Монтреалю до семінарії Святого Сульпіція. Після одержання горожанства Канади, Ярослав виїхав до Риму.

Ієрейські свячення одержав 15 серпня 1960 р. з рук Владики Ґавриїла Букатка. В 1961 році повернувся до Канади до Монтреалю. Першу Службу Божу відправив у церкві Св. Михаїла у Монтреалі. В 1964 р. о.

Ґаймановича переведено до Валь д'Ор–Абітібі, де обслуговував три українські громади у Валь д'Ор, Руан Норанда і Малляртек. В 1965 році отець повернувся до Монтреалю до церви Успіння Божої Матері на Роземонті як помічник пароха о. Антона Цимбалістого. Тут служив аж до відходу на пенсію. Крім Станиці Братства, також був капеляном Королівсько-Канадського Леґіону ім. Мазепи, Спілки Української Молоді (СУМ), фундації о. Жана і Сестер-Служебниць Непорочної Діви Марії.

Богдан МАЦІВ

ОЛЕКСАНДЕР СВІТЛИК

24.VII. 1920 – 24.VII. 2006

Олександер Світлик народився в Судовій Вишні, Україна; помер по довгій недузі, прийнявши Святі Тайни в Штуттґарті, Німеччина.

Після закінчення української гімназії в Перемишлі 1939 р. поступив на студії машинобудівництва Львівської політехніки, які перервав у 1944 р., вступивши у ряди Української Дивізії разом з молодшим братом Всеволодом.

Після війни опинився у полоні в Ріміні, Італія, звідки був перевезений до табору полонених в Горбінґу, Англія. Довідавшись, що його батьки перебувають у Німеччині, вернувся в 1948 р. до Штуттґарту, де застав своїх двох молодших братів. Тут знайшов працю в автомобільній фірмі „Даймлер-Бенз".

Олександер був активним членом штуттґартської громади–як голова ЦПУЕН під час 4-річної каденції, але і надалі членом його Управи, а в 1988 р. став членом Комітету Відзначення 1000-ліття Християнства України. Був постійним членом Крайової Управи Братства Дивізійників, останньо як заступник голови. Щорічно брав участь в побратимських поїздках на могили полеглих українців в Австрії, де завдяки його організаційному хистові й приязним стосункам з членами Австрійського Ветеранського Союзу успішно постарався про дарові квартири для дивізійників з України під час їхнього приїзду в травні 1995 р. на відзначення у Фельдбаху 50-ліття створення Української Національної Армії. Домагала йому з посвятою вірна дружина.

Похорон довершив парох Штуттґарту, о. декан Роман Врущак, який попрощав Покійного як взірцевого парафіянина, що відзначався жертовністю і чоловіколюбством та залишив по собі глибокий смуток. Від Крайової Управи Братства Дивізійників прощальне слово мовив мґр. Богдан Шарко, а мґр. Дем'янів з Пфорцгайму поділився спогадами про покійного з таборів полонених; про це говорив і на тризні.

Залишив у жалобі дружину, доньку із зятем та брата Всеволода.

Б. Ш.

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ ЗА 2006 РІК

ст.

КОМЕНТАРІ

НА СЛУЖБІ НАРОДУ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

ГОЛОДОМОР–ҐЕНОЦИД

20-РІЧЧЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

УКРАЇНА ПІСЛЯ ВИБОРІВ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

IV ВСЕСВІТНІЙ ФОРУМ УКРАЇНЦІВ

ПРИМИРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

ДІЯСПОРА, ЗАРОБІТЧАНСТВО

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

ВІЙНА В ЛІВАНІ

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

ПАМ'ЯТІ ОСИПА ГОЛОВАЦЬКОГО

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ПОБРАТИМІВ

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

МИНУЛЕ

НАШІ СУСІДИ–РОСІЯ

МУЗЕЇ

З ВЕТЕРАНСЬКОГО ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКІ ВЕТЕРАНИ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

<u>*Галицьке Братство*</u>

<u>*Канада*</u>

<u>*Австралія*</u>

<u>*Наші побратими*</u>

ЗМІСТ (*Закінчення)*

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ПОБРАТИМІВ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

ДО ІСТОРІЇ 2-ої СВІТОВОЇ ВІЙНИ

СПОМИНИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

З ДІЯЛЬНОСТИ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ДО ВСІХ, КОМУ ЦЕ ВІДАТИ ГОДИТЬСЯ

Останні події в Україні глибоко сколихнули почуваннями всіх свідомих українців на рідних землях, так і по всіх діяспорах. Особливо залякуюче звучить обіцянка „другої державної"–російської мови, яку дав прем'єр-міністер України–Віктор Янукович президентові Російської Федерації В. Путіну. Загально бо відомо, що мова–це паспорт нації на її самобутність.

А при тому не таємниця, що положення української мови в Україні на початку шістнадцятого року незалежности просто загрозливе. Це завдяки настирливим старанням північного сусіда. У відповідь–це брак визначеного становища нашого Уряду в цій життєво-важливій справі. Болючим парадоксом, нечуваним у цивілізованих країнах, мова чужої, ніяк не приязної нам держави опановує щораз сильніше всі ділянки українського життя–включно з державно-урядовою, аж до кабінетів міністрів та Верховної Ради. Становище поправді більш загрозливе, ніж було воно за часів колоніального застою!

Такий стан не дозволяє свідомій громадськості мовчки приглядатися, як українство знов котиться поступово у бездонну пропасть давно віджилих і проминулих, здавалося б, трагедій, просто–назустріч своїй згубі. Тим більше, що про державну мову рішає остаточно в демократичних державах не хто інший, а більшість громадян, які самостійно вибирають собі свою рідну мову, вживаючи її в особистому та прилюдному побуті; мову, яка стає знаряддям їх мислення й почувань. Згідно з сучасними Хартіями Свободи Людини та іншими міжнародніми договорами–найбільше промовистий і вирішальний референдум!

Тому, на нашу думку, треба свідомому українству звертатися до народу, щоб сам засвідчив свою волю бути зрілою повновартісною нацією, тим більше, що за нашими правами стоїть щонайменше тисячоліття високорозвиненої мовної культури, куди старшої й вищої від російської. Це ж наше міжнародньо-визнаване право, щоб Україна справді заговорила знов мовою Шевченка, Голоскевича, Стуса, Тихого і тисячі тих, хто вважали рідну мову достойною найвищих навіть жертв.

Наша невеличка патріотична громада в Лондоні, Онтаріо, Канада, пробує зарадити наступаючому лихові нашими скромними засобами. Ми відшукали картину покійного вже мистця із Канади, Володимира Беднарського, ще з часів брежнєвського застою, 1978-го року. Ця картина, на жаль, боляче й вірно змальовує положення нашої мови. Може навіть ще вірніше, бо не знати, чи був більш небезпечний колючий лагерний дріт застійних років, чи сьогоднішня байдужість не лиш нашої влади, але й більшості громадськості до своїх власних життєво-необхідних справ!? „Безталанна обезмовлена Україна", змальована промовисто мистцем, пригадує, що необхідно треба вдержувати нашу мову живою–і що це завдання кожного громадянина!

Цю картну ми роздаємо із проханням вкладати її у приватні листи, розтиражовувати її, поширювати, роздавати й поміщувати у виданнях, на програмах телебачення, інтернету тощо.

Ми віримо, що цей наш скромний почин, за вашою ласкавою співпрацею, зворушить неодного „непевного українця", та дасть поштовх до ширших громадських акцій. Бо це було б важкою провиною–сприймати мовчки ворожі затії, спрямовані проти дару Божого–нашої власної мови. Щасти ж нам, Боже!

Леся Храплива Щур

РУСИФІКАЦІЯ-
ҐЕНОЦИД УКРАЇНИ

(мал. Володимир Беднарський)

УКРАЇНЦІ!

„ДРУГА ДЕРЖАВНА МОВА" –
ЦЕ НОВИЙ НАСТУП РУСИФІКАЦІЇ!

БОРОНІТЬСЯ ПРОТИ НОВОГО ҐЕНОЦИДУ!
УКРАЇНСЬКА МОВА ВИЖИВЕ ТІЛЬКИ ТОДІ,
КОЛИ ВИ І ВАШІ ДІТИ БУДЕТЕ ЖИТИ
І ГОВОРИТИ УКРАЇНСЬКОЮ!